

ӨРЛЕУ

**Үздіксіз
білім жаршысы
Вести непрерывного
образования**

Республикалық ғылыми-әдістемелік ақпараттық журнал
Республиканский научно-методический информационный журнал

ӨРЛЕУ Үздіксіз білім жаршысы ӨРЛЕУ Вести непрерывного образования

№2(21)/2018

Сәуір-мамыр-маусым

2013 жылдан бастап шығады
Жылына 4 рет шығады

Апрель-май-июнь

Издается с 2013 года
Выходит 4 раза в год

*Меншік иесі – «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы
Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты
Собственник – Филиал АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу»
Институт повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области*

Бас редактор – Главный редактор
С.Д.МУКАНОВА,
доктор педагогических наук

Бас редактордың орынбасары
М.А. Жетписбаева, канд. филол. наук, доцент

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Г.К. Ахметова	доктор пед. наук, профессор
У.М.Бахтикиреева	доктор филол. наук, профессор (Россия)
Ж.Ж.Наурызбай	доктор пед. наук, профессор
М.Н. Сарыбеков	доктор пед. наук, профессор
С.Т. Каргин	доктор пед. наук, профессор
Б.А. Жетписбаева	доктор пед. наук, профессор
А.К. Кусаинов	доктор пед. наук, профессор
С.К. Исламгулова	доктор пед. наук, доцент
Л.В. Моисеева	доктор пед. наук, профессор (Россия)
К. Абдикалыков	канд. пед. наук, отв. секретарь
А.Ж. Мырзахметова	канд. ист. наук, отв. секретарь

Басуға 29.06.2018 ж.
қол қойылды.
Пішімі 60x84 1/8.
Офсеттік қағазы.
Көлемі 8,0 б.т.
Таралымы 100 дана.
Бағасы келісім бойынша.
Тапсырыс №162

Подписано в печать 29.06.2018 г.
Формат 60x84 1/8.
Бумага офсетная.
Объем 8,0 п.л.
Тираж 100 экз.
Цена договорная.
Заказ №162
Беттеген:
А.А.Разбеков

Адрес редакции: 100019, г. Караганды, ул. Жанибекова, 42
Тел.: +7 7212 41-68-59; **факс:** +7 7212 41-70-10.
Адрес сайта: orleu-krg.kz **E-mail:** ipk.karaganda@mail.ru

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігімен тіркелген
03.05.2013 ж. №13605-Ж мерзімді баспасөз басылымды тіркеуге қойылғаны туралы куәлік
Зарегистрирован Министерством культуры и информации Республики Казахстан.
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания №13605-Ж от 03.05.2013 г.
© Филиал АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу»
Институт повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области, 2013

ӘЛЕМДЕ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУ ТУДАҒЫ ЗАМАНАУИ БАСЫМДЫҚТАРЫ

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ В МИРЕ

АХМЕТОВА Г.К. Система повышения квалификации педагогических кадров в Республике Казахстан. Стратегия обновления.....	4
МУКАНОВА С.Д. Өрлеу-Караганды: инвестиции в будущее.....	11
КАРГИН С.Т. Об обновлении содержания программ по педагогическим специальностям в Карагандинском государственном университете им. Е.А.Букетова.....	16
ULANOVA G.A. Organizational culture of the educational organization as psychological comfort factor.....	21

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ ЖӘНЕ БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ

КУШНИР М.П. Современный курс повышения квалификации в условиях обновления содержания среднего образования Республики Казахстан.....	26
ЖЕТКЕНБАЕВА Р.Т. Курстан кейінгі кезеңде педагогтерді әдістемелік сүйемелдеу.....	36
БЕКТЫБАЕВА Г.Ш. Методический десант как компонент непрерывного профессионального развития сертифицированных учителей.....	43
БУЧИНА И.С. Ресурсный центр сельских малокомплектных школ: от идеи к реализации.....	51

АШЫҚ АУДИТОРИЯ: ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ПРАКТИКАДАН

ОТКРЫТАЯ АУДИТОРИЯ: ИЗ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ

ZHETPISBAYEVA M.A. Students's language support in CLIL.....	56
АЙТКЕНОВА М.Б. Жаңартылған білім мазмұны мен М.Жұмабаев педагогикасындағы үндестік.....	63
СУЛЕЙМЕНОВ М.Б. Педагогикалық үдерістегі рефлексия ұғымы.....	69
АБЗАЛБЕК Л.С. Мәтінмен жұмыс – оқушылардың тілдік құзыреттілігін қалыптастырудың жолы.....	76
ХЬЮ КЕСЛИН. Опыт многоязычного и поликультурного образования в странах Центральной Азии: взгляд эксперта.....	81

БАИ-на 70 ЖЫЛ: БІЗ БІРГЕ БАСТАҒАНБЫЗ

70 ЛЕТ ИПК: МЫ НАЧИНАЛИ ВМЕСТЕ

ЖУМАНОВА Г.С. ВКО: Летопись большого пути (от методического кабинета до республиканского института)	85
ТУЯКОВА К.С., ФЕДАС Л.А. Взгляд в прошлое для построения настоящего и будущего (ИПК по Костанайской области).....	89
МАТСАЛАЕВА Ж.К. Жаңаруға ішкі ұмтылыс – "Өрлеу" БАҰО" АҚ Ақтөбе филиалының негізгі даму ұстанымы..	93

МЕРЕЙ ТӨЙ ҚАРСАҢЫНДА В ПРЕДВЕРИИ ЮБИЛЕЯ

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының 2017-2019 жылдарға арналған даму бағдарламасы.....	96
Программа развития филиала АО «НЦПК «Өрлеу» института повышения квалификации педагогических работников Карагандинской области на 2017-2019 годы.....	108
Педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының 70 жылдық мерейтойын атап өту тұжырымдамасы.....	120
Концепция празднования 70-летия института повышения квалификации педагогических работников.....	123

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН!

Журналымыздың осы нөмірі ерекше мәнге ие – ол Қарағанды педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының 70 жылдық мерейтойына арналған.

БАИ-ның 70 жылдығы Қарағанды аймағының білім беруін дамытуға, облыс пен республиканың кәсіби педагогикалық қоғамдастығын қалыптастыруға Институттың қосқан үлесін бағалау мүмкіндігі ретінде қарастырылады. Мерейтой күніне арналған іс-шаралардың мақсаты, міндеттері, негізгі мазмұндық желісі Институттың 70 жылдығын тойлау Тұжырымдамасында ұсынылған. БАИ қызметінің негізгі бағыттарын жүзеге асыру жолдары «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру Институтының 2017-2019 жылдарға арналған Даму бағдарламасында көрсетілген.

Осы нөмірдің материалдары білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында жұмыс істеуге педагогтарды даярлау бойынша біліктілікті арттыру жүйесінің алдында тұрған міндеттердің, олардың үздіксіз кәсіби дамуын қолдаудың өзектілігін айқындайды. Авторлар арасында – «Өрлеу» БАҰО» АҚ Басқармасының төрағасы, педагогика ғылымдарының докторы Г.К. Ахметова, Е.А. Бекетов атындағы ҚарМУ-дің және Ярославль қаласындағы білім беруді дамыту институтының ғалымдары, «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдарының басшылары мен қызметкерлері болды.

Бұл нөмірде Оңтүстік Аустралия университетінің профессоры, көптілді білім беру бойынша маман – Хью Кеслинмен сұхбат жарияланған.

Ізгі ниетпен, С. Муканова

ДОРОГОЙ ЧИТАТЕЛЬ!

Этот номер нашего журнала имеет особое значение – он посвящен 70-летию юбилею Карагандинского института повышения квалификации педагогических работников.

70-летие ИПК рассматривается нами как возможность оценки вклада Института в развитие образования Карагандинского региона, формирование профессионального педагогического сообщества области и республики. Цель, задачи, основные содержательные линии мероприятий, посвященных юбилейной дате, представлены в Концепции празднования 70-летия института. Пути реализации основных направлений деятельности ИПК изложены в Программе развития филиала АО «НЦПК «Өрлеу» Института повышения квалификации педагогических работников Карагандинской области на 2017-2019 годы.

Материалы номера раскрывают актуальность задач, стоящих перед системой повышения квалификации по подготовке педагогов к работе в условиях обновления содержания образования, по поддержке их непрерывного профессионального развития. Среди авторов – председатель Правления АО «НЦПК «Өрлеу», доктор педагогических наук, профессор Г.К. Ахметова, ученые КарГУ им. Е.А. Букетова и Института развития образования г. Ярославль, руководители и сотрудники филиалов АО «НЦПК «Өрлеу».

Номер содержит интервью с Хью Кеслин – профессором университета Южной Австралии, специалистом по многоязычному образованию.

С уважением, С. Муканова

37.018.46

Г.К. АХМЕТОВА

Председатель Правления АО «НЦПК «Өрлеу»,
доктор педагогических наук, профессор,
г. Алматы, Республика Казахстан

СИСТЕМА ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН. СТРАТЕГИЯ ОБНОВЛЕНИЯ

Инновационный формат повышения квалификации педагогических работников, реализуемый АО «НЦПК «Өрлеу», обеспечивает поэтапное создание мобильной, непрерывной системы повышения квалификации педагогов республики. Задача системы повышения квалификации в новом формате – содействовать инновационным изменениям в организациях образования, обеспечить накопление критической массы педагогов («сторонников и инициаторов перемен»), способных «возглавить процесс модернизации системы образования» в республике.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: система повышения квалификации, педагог, инновационные изменения, модернизация, качество образования, конкурентоспособность, АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу».

Современная ситуация в системе образования характеризуется осмыслением высокой значимости человеческого ресурса в повышении конкурентоспособности образования, что определено Государственной программой развития образования РК на 2016–2019 годы в качестве стратегической цели.

Принятие Государственной программы развития образования Республики Казахстан на 2016–2019 годы как стратегического документа инициировало ряд проектов и начинаний. Запланирован поэтапный переход на 12-летний срок обучения. Повышается значение личностно-ориентированного подхода к образованию и обучению. Вектор обновления содержания образования диктуется новыми целями и направлен на изменение процесса обучения, при котором каждый современный школьник сможет овладеть не только определенными знаниями, но и теми компетенциями, которые необходимы для его успешной социализации, становления как субъекта бытия (личности). Во многих организациях образования идет интенсивный поиск содержания и форм организации методической работы, способствующей становлению нового мышления педагога. Ведь самые замечательные идеи и начинания в системе образования могут быть проиграны из-за отсутствия профессионализма педагога.

В Послании народу Казахстана на совместном заседании палат парламента РК V созыва «Социально-экономическая модернизация – главный вектор развития Казахстана» Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев отметил, что образование должно стать основой качественного роста человеческого капитала в Казахстане.

Заботой Президента нашей страны об учителе пронизаны слова «Важно повышать качество педагогического состава, ... усилить стандарты базового педагогического образования, требования к повышению квалификации преподавателей школ и вузов».

Инновационный характер перемен в образовании, обусловленный принятием стратегических документов, привнес коррективы в перечень профессиональных

компетенций педагога, согласно которым учитель должен быть способен:

— обеспечить достижение установленных Государственной программой развития образования РК на 2011–2020 годы индикаторов в отношении качества образования, функциональной грамотности школьников;

— управлять развитием самостоятельности и познавательной активности учащихся в изучении основ наук;

— разрабатывать учебно-методические пособия и рекомендации;

— выполнять работу экспертов по оценке качества организации учебного процесса и выполнения образовательных программ;

— рационально и эффективно использовать Интернет-ресурсы.

Понятным становится, какая мера ответственности лежит на системе повышения квалификации, основная функция которой – содействовать профессиональному росту педагога. Главный вопрос стратегии развития образования – достижение нового качества образования, стал главным и для системы повышения квалификации педагогических кадров как основной составляющей государственной образовательной системы Республики Казахстан.

Следует признать, что система повышения квалификации на протяжении длительного времени, вплоть до 2012 года, не подвергалась серьезной модернизации, соответствующей современным требованиям развития страны и системы образования.

В связи с модернизацией образовательных процессов в стране в системе повышения квалификации наступил этап кардинальной переоценки целей и задач системы повышения квалификации, его содержания, поиска новых организационно-методических форм и методов работы с педагогическими работниками.

Выявление не только целей и задач, но и причин модернизации системы повышения квалификации, способствовало более четкому определению ее стратегических ориентиров в Республике Казахстан.

Анализ состояния системы повышения квалификации в республике и изучение опыта зарубежных стран в сфере повышения квалификации педагогов, перспективы интеграции в международное образовательное пространство показали, что действующая система повышения квалификации Казахстана испытывает необходимость модернизации, так как система не оказывает ожидаемого влияния на качество образования. Необходимы меры по изменению ее форм, содержания, организации деятельности.

В мире различают шесть основных причин, обуславливающих необходимость проведения модернизации в системе образования и в том числе, в системе повышения квалификации. Среди них: качество образования, глобализация и интернационализация, политизация, новые технологии обучения, маркетинг, финансирование.

Соотнесение указанных причин с нашей реальностью позволяет выявить некоторые особенности.

Качество образования

Сегодня во многих странах вплотную занимаются проблемой измерения качества обучения и воспитания, исследовательской работы, организационной деятельности.

Система образования в Казахстане также столкнулась с проблемой гарантированного качества образования, предоставляемого организациями образования. Являясь организацией дополнительного образования, система повышения квалификации входит в общую структуру системы образования РК. Поэтому вопросы качества образования для институтов повышения квалификации являются важной задачей. Решение проблемы мы видим в совершенствовании

качества обучения педагогических работников, в формировании практики управления качеством повышения квалификации, а именно, в качественном изменении подходов к оценке эффективности педагогического воздействия и учебной деятельности в процессе повышения квалификации.

Иллюстрацией такой тенденции являются показатели работы и сравнительные уровни (рейтинги) Институтов повышения квалификации регионов, государственные квалификационные схемы (требования, установки), виды практики, необходимые для данного курса, технические средства и др. – все, что помогает сформировать курс обучения, предлагаемый слушателям, повышающим квалификацию, и обеспечивает совершенствование качества образования в республике.

Глобализация и интернационализация

Глобализация становится постоянной характерной чертой современного общественного, экономического, культурного пространства и подразумевает усиление сотрудничества между нациями. Глобализация в образовании должна сочетать высшие достижения западной системы образования с восточной системой обучения и воспитания, тем самым способствовать плодотворному и равноправному диалогу культур.

Знания всегда пересекали границы государств, но сейчас это происходит мгновенно. Создаются новые возможности для исследовательской и преподавательской работы, объединяющей институты и центры повышения квалификации разных стран. Средством коммуникации стал английский язык. На нем публикуются научные работы, ведется преподавание в странах, где он не является первым, национальным языком. Безусловно, институты повышения квалификации должны правильно реагировать на эти обстоятельства, стремиться к изучению и освоению лучшего зарубежного опыта, получению международного статуса, иначе они рискуют сильно отстать, потерять возможность соответствовать. Соответственно, с расчетом на качество и взаимное признание квалификационных оценок и, возможно, сертификатов, должны меняться и программы, методы и стратегии обучения, подбор литературы, case-studies и др.

Политизация

Причиной проведения модернизации в системе повышения квалификации многих стран является его политизация.

Сейчас образование является основным компонентом политики развития большинства государств мира, многие политические лидеры стали интенсивно заниматься проблемами образования. Причины этого очевидны: повышается уровень образования – растет экономика и, как следствие, усиливается интерес общества к развитию профессиональной компетентности, формированию профессионального мастерства всех слоев населения как показателю конкурентоспособности государства. Мартин Троу назвал этот процесс движением от «элиты» к «массам» и далее – к всеобщей системе образования.

Новые технологии обучения

Разнообразие новых технологий обучения вынуждает ИПК пересматривать методы и формы организации учебного процесса, в том числе, создавать банк видеолекций, проводить тренинги, педагогические мастерские, организационно-деятельностные игры, вести преподавание в виртуальном режиме, занятия с использованием Smart-обучения, пересматривать свои возможности для проведения научных исследований, а также методы управления.

Информационный взрыв в вопросах управления способствует формированию умений и способов мгновенно обрабатывать информацию, где бы ты ни находился,

вынуждает руководителей и менеджеров ИПК искать новые средства для обеспечения критического и сравнительного анализа деятельности организации, составления проектов и принятия решений. Новые технологии предъявляют дополнительные требования к системе повышения квалификации, что обеспечивает необходимые перемены, рост расходов на повышение квалификации сотрудников, преподавателей, научных работников.

Маркетинг

Главным в этом процессе является то, что слушатель, повышающий квалификацию, из обучающегося превращается в потребителя образования, чьи потребности должны быть обязательно удовлетворены. На это, к сожалению, не всегда обращалось пристальное внимание, в том числе и в системе повышения квалификации нашей республики. В современном обществе появилась настоятельная необходимость изучения результатов образовательных услуг. Данный процесс получил во многих странах довольно широкое распространение и пока не завершен, но тенденция уже проявляется.

При этом характерной чертой является особое отношение к качеству повышения квалификации кадров, новым формам подачи информации, рейтингу учебных заведений (для их сравнения и выбора).

Сегодня создаются новые формы управления, для которых свойственны большая институциональная автономия. Часто эти идеи связывают с понятием «новое государственное управление» (new public management), которое в системе повышения квалификации может выражаться в создании внутреннего рынка и формировании управления, отвечающего современным целям повышения квалификации.

Финансирование

До создания АО «НЦПК «Өрлеу» недостаточность финансирования системы повышения квалификации (СПК) в республике была очевидной и выражалась в:

- низкой оплате труда профессорско-преподавательского состава, которая была в институтах повышения квалификации (ИПК) на 30-50% меньше, чем в государственных вузах, что обуславливало отток кадров из ИПК в вузы;
- слабой материально-технической базе всех институтов повышения квалификации, начиная с республиканского.

Модернизация СПК позволила значительно увеличить программы финансирования, стимулировать поиск альтернативных источников дохода, поощрить риск и управление ими, исключить зависимость от одного единственного источника (рисунок).

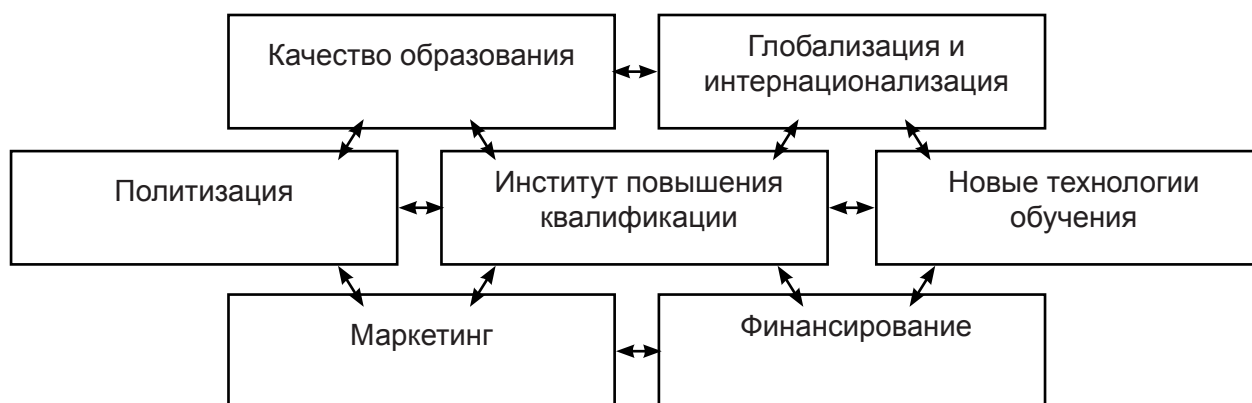

Рисунок 1 – Взаимосвязь причин, обусловивших модернизацию СПК

Таким образом, модернизация системы повышения квалификации, осуществляемая в соответствии с Посланием Президента Республики Казахстан и новыми задачами, выдвинутыми Главой государства, а также на основе всестороннего анализа международного опыта, предполагает комплексное всестороннее обновление всех составляющих системы, объединение усилий всех заинтересованных организаций, создание единого с вузами и методическими центрами образовательного пространства, позволяющего выйти за рамки только отраслевых процессов.

В соответствии с названными приоритетами ведется целенаправленная работа по повышению престижа профессии учителя. Не секрет, что раннее незыблемый авторитет педагога, теряет сложившуюся годами устойчивость. Все усилия государственной политики в сфере образования направлены на то, чтобы остановить «симптом упадка профессии». Ведь, как сказал Ахмет Байтурсунов, «Елді түзетуді, бала оқытуды түзетуден бастау керек», т.е. модернизация государства должна начинаться с модернизации обучения и воспитания в школе.

Успешное претворение в жизнь задач по повышению статуса учителя обуславливает усиление ответственности за систему подготовки учителей в высших учебных заведениях, с одной стороны, и повышение его квалификации в течение всей жизни, с другой.

«Большая дорога начинается с первого шага» – гласит народная мудрость. И эти шаги сделаны.

В течение трех лет (2012–2014 гг.) в республике созданы два базовых комплекса повышения квалификации учителей – Центры педагогического мастерства при АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» и АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу».

Обучение в АО «НЦПК «Өрлеу» и его филиалах организовано в новом формате: по новой программе с сертификацией и присвоением квалификации и соответственно повышением заработной платы, что является хорошим стимулом и перспективой для дальнейшего профессионального роста учителя.

Таким образом, государство идет на беспрецедентный шаг, который связывает повышение квалификации учителя и повышение его заработной платы.

В числе приоритетных направлений модернизации СПК:

- развитие социального и профессионального партнерства;
- развитие проектной культуры педагогов, научно-методического сопровождения экспериментальной деятельности;
- формирование профессиональных педагогических сообществ;
- практическая направленность дополнительных образовательных программ.

Проходят процесс обновления в соответствии с новой философией и парадигмой образования программы краткосрочных курсов. Для повышения мобильности и качества обновленных программ используется модульный принцип построения. В программах усилена практическая составляющая, предусмотрена трансляция опыта Назарбаев Интеллектуальных школ.

Актуализированы и названы на этапе перехода школ на 12-летний срок обучения проблемы совершенствования профессиональной компетентности педагогов, разработана и обоснована модель непрерывного трехэтапного прохождения курсов, организации обратной связи со слушателями курсов.

Впервые в истории системы повышения квалификации в целях успешной реализации образовательных программ, взаимодействия слушателей для обмена опытом работы и поддержки их посткурсовой деятельности формируется новый

опыт развития профессионального мастерства педагогических работников – созданы и работают сетевые сообщества сертифицированных учителей. Таким образом, на основе единой концепции содержание СПК приведено к формату, отвечающему современным мировым и отечественным требованиям.

Для чтения лекций и практических занятий приглашаются иностранные преподаватели. Практикуется организация стажировок ППС филиалов в ведущих учебных центрах стран мира (Великобритания, Франция, Корея, Сингапур, Австралия). Заметно меняется материально-техническая база институтов, усилен научно-методический потенциал институтов, выросла острепененность ППС (до 30%). Развивается практика презентации инновационного опыта в рамках организованных педагогических событий: республиканские педагогические форумы «Жарқын белес», педагогические чтения «Профессиональный рост педагога как условие обеспечения нового качества образования», конкурсы профессионального мастерства «Методист года», «Лучший психолог года». Всеми филиалами издаются журналы, газеты, на страницах которых представлены новые идеи, опыт, результаты исследовательской деятельности ППС, педагогических работников региона.

Новая структура системы повышения квалификации дает возможность обмена опытом работы между филиалами, проявлению инициатив, усилению взаимодействия институтов на основе здоровой конкуренции. Исключена деятельность, которая осуществлялась ранее сотрудниками институтов повышения квалификации по несвойственным для них функциям, в том числе по проверке работы школ, сбору статистических данных и др.

Деятельность СПК сегодня направлена на создание практики непрерывного образования, реализацию принципа обучения в течение всей жизни – lifelong learning.

Инновационный формат повышения квалификации педагогических работников, реализуемый АО «НЦПК «Өрлеу», обеспечивает поэтапное создание мобильной, непрерывной системы повышения квалификации педагогов республики, направленной на удовлетворение их образовательных запросов и эффективно мотивирующая педагогов на постоянное повышение своего профессионального уровня.

Задача системы повышения квалификации в новом формате – содействовать инновационным изменениям в организациях образования, обеспечить накопление критической массы педагогов («сторонников и инициаторов перемен»), способных «возглавить процесс модернизации системы образования» в республике.

Новое время, новые люди, новые задачи предъявляют и новые требования к любой структуре. Насколько АО «НЦПК «Өрлеу» и его большой педагогический коллектив будут отвечать этим требованиям, настолько перспективной будет и вся система повышения квалификации.

Модернизационные процессы – это способ, показатель соответствия требованиям времени, своеобразный сертификат качества работы коллектива в рамках современных условий. С этой точки зрения преобразования будут продолжены...

Г.К. АХМЕТОВА

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КАДРЛАРДЫҢ
БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУ ЖҮЙЕСІ. ЖАҢАРУ СТРАТЕГИЯЛАРЫ**

«Өрлеу» БАҰО» АҚ жүзеге асыратын педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттырудың инновациялық форматы республикадағы педагогтердің біліктілігін арттырудың кезеңдік, үздіксіз жүйесін құруды қамтамасыз етеді. Жаңа форматтағы біліктілікті арттыру жүйесінің міндеті – білім беру ұйымдарындағы инновациялық өзгерістерге ықпал ету, республикадағы «білім беру жүйесінің жаңару процесіне басшылық етуге» қабілетті сыни ойлайтын мұғалімдер қауымын («өзгерістердің жақтастары мен бастамашылар») жинақтау.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: *біліктілікті арттыру жүйесі, педагог, инновациялық өзгерістер, жаңару, білім сапасы, бәсекеге қабілеттілік, «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ.*

G.K. AKHMETOVA

**SYSTEM OF TEACHER'S PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN THE
REPUBLIC OF KAZAKHSTAN: UPDATE STRATEGY**

The innovative format of teacher's professional development, implemented by the JSC "NRPC" Arrow", provides a phased creation of a mobile, continuous system of professional development of teachers of the republic. The goal of the system of professional development in a new format is to promote innovative changes in education organizations, to ensure the accumulation of a critical mass of teachers ("supporters and initiators of change") capable of "leading the modernization of the education system" in the country.

KEYWORDS: *system of advanced training, teacher, innovative changes, modernization, quality of education, competitiveness, JSC «National Center for Advanced Training «Orleu».*

37.018.46

С.Д. МУКАНОВА

ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области,
mukanova_s@mail.ru

ӨРЛЕУ-КАРАГАНДЫ: ИНВЕСТИЦИИ В БУДУЩЕЕ

Карагандинской Институт повышения квалификации педагогических работников стал в 2012 году объектом институционального реформирования, войдя в состав Национального центра повышения квалификации «Өрлеу». Сохраняя традиции 70-летней истории, Институт реализует свою основную миссию – повышение конкурентоспособности педагогов Карагандинского региона. Институт за неполные 6 лет деятельности в составе АО «НЦПК «Өрлеу» совместно с методическими кабинетами отделов образования области Институтом выстроена эффективная система курсового и посткурсового повышения квалификации педагогов.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: педагог, повышение квалификации, Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу», курсовая и посткурсовая поддержка педагогов, конкурентоспособность

Своеобразный ребрендинг 14 областных, г. Астана и Алматы и 1 республиканского Институты повышения квалификации педагогических работников путем их объединения в 2012 году в АО «НЦПК «Өрлеу» принес в систему работы этих организаций новые принципы и подходы.

На сегодняшний день при общей стратегии организации повышения квалификации педагогов каждый из 17-ти Институты – филиалов АО «НЦПК «Өрлеу» реализует собственную, в идеале, авторскую модель повышения квалификации с учетом образовательных потребностей педагогов региона, социальных и экономических особенностей и приоритетов, сложившихся в области и городе.

Карагандинской Институт повышения квалификации педагогических работников также стал в 2012 году объектом институционального реформирования, войдя в состав Национального центра повышения квалификации «Өрлеу». Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» Институт повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области (далее – Институт) приобрел дополнительные, совершенно немыслимые еще несколько лет назад характеристики, функции, содержание работы, в основе которых – государственные приоритеты модернизации школы, потребности учителей Карагандинской области.

Сохраняя традиции 70-летней истории, Институт направил свои усилия на реализацию основной миссии – повышение конкурентоспособности педагогов Карагандинского региона. Содержание, темп изменений 2012-2013 годов были очень напряженными! Как и ожидалось, мы столкнулись с различными настроениями в коллективе: была очень небольшая группа поддерживающих, «просматривались» выжидающие, которая откровенно заявляла нам: «Взрастите сами свое знание. Мы

будем наблюдать». Кстати, те, кто был против перемен, сами уходили из Института.

Институту предстояло сосредоточиться на систематизации актуальных результатов профессионального развития учителя, на определении новых подходов к отбору содержания программ повышения квалификации и технологий работы с педагогами на курсах, оценке их эффективности. Передо мной как директором Института встала задача: как, используя имеющиеся активы, авторитет организации, запустить механизмы обновления, что нужно сделать, чтобы процессы формирования новых возможностей сотрудников стали необратимыми? И было очевидно, что для решения поставленных задач требовался качественно новый менеджер: амбициозный, мобильный, открытый к изменениям, способный генерировать продуктивные идеи, повести за собой преподавателей, сотрудников Института.

В 2013 году сложилась уникальная ситуация, когда основными подразделениями организации руководили в большинстве специалисты, приглашенные мной из вузов, и не имевшие активного опыта работы в системе повышения квалификации. С гордостью перечислю имена менеджеров, выполнивших миссию по выстраиванию методологии управления переменами: Мухатаев Айдос, Жаканова Асем, Жетписбаева Мейрамгуль, Кузнецова Светлана, Бектыбаева Гульнар, Кушнир Марина, Сакаева Альфина, Мукушева Салтанат. Мы понимали, что от скорости, гибкости, позитивности мышления и готовности управлять переменами зависит успех Института в регионе. Нами был разработан Стратегический план развития Карагандинского областного института повышения квалификации педагогических работников «Сильный регион – сильный Центр» на 2014-2016 годы, который позволил сформировать качественно новую культуру работы, выработать нормы и ценности организации. Ценности коллектива, простые и понятные, стали важны с точки зрения формирования конкурентоспособной организации. Их мы называем «золотыми слитками» Института: Каждому – по способностям; Поддержка инициативы; Стремление работать в команде; Делать меньше – успевать больше.

Основное направление деятельности Института – организация длительных и краткосрочных курсов повышения квалификации в соответствии образовательными программами, разработанными АО «НЦПК «Өрлеу», Центром педагогического мастерства АОО «Назарбаев интеллектуальные школы», Национальным научно-практическим образовательным центром «Бөбек» и утверждаемыми Министерством образования и науки Республики Казахстан.

Институт организует повышение квалификации педагогов по вопросам нравственно-духовного воспитания «Самопознание», организации инклюзивного, полиязычного образования, подготовки к международным исследованиям PISA и TIMSS и др.

Для нас стал интересным 2017 год качественно новыми курсами повышения квалификации педагогов:

— Курс подготовки учителей информатики, физики, химии, биологии к преподаванию на английском языке.

По итогам квалификационного экзамена 54 педагога гг. Караганда, Шахтинск, Темиртау, Бухаржырауского, Осакаровского, Абайского районов Карагандинской области получили сертификаты FCE, CEPT, TKT CLIL Кембриджского университета.

— Курс «Робототехники» для 174 учителей.

— Курсы для 110 работников дошкольного образования, организованные в смешанном формате преподавания, в том числе – в дистанционном режиме.

Помимо курсовой работы профессиональная поддержка педагогов Карагандинской области видится нами также в реализации двух направлений работы:

- Развитие методологической и исследовательской культуры педагога.
- Посткурсовая поддержка учителей.

Развитие методологической и исследовательской культуры педагога.

Инновационная суть модернизации влечет значительные темпы устаревания профессиональных знаний. Поэтому в основе работы Карагандинского института с педагогами лежит понимание, что речь не может идти просто о передаче предметных знаний. Учитывая, что учитель – это уникальный профессиональный мир, образовательная среда со своими особенностями, содержание курсов повышения квалификации, межкурсовая работа направлены на формирование и развитие, в первую очередь, методологической и исследовательской культуры педагога. Именно они позволят учителю в условиях класса, рефлексируя, ответственно включать инновации в свою работу, тем самым – обеспечивать качество образования учащихся.

Посткурсовая поддержка учителей. Наше кредо: «Истинная профессиональная поддержка не заканчивается на курсах». На краткосрочных курсах повышения квалификации учитель разрабатывает совместно с педагогами Института Карту посткурсовой работы – своего рода программу личностного роста, которая направлена на «запуск» механизмов непрерывного профессионального развития. В целом, активность педагогов в послекурсовой период, т.е. по завершении обучения на курсах, рассматривается показателем качества повышения квалификации в системе «Өрлеу». Мониторинг 2017 года роста квалификационной категории педагогов, участия их в методических мероприятиях, конференциях и профессиональных конкурсах, активность в сетевых сообществах, количество публикаций выявил их увеличение в диапазоне от 3 до 77 % (в среднем на 27 %) по сравнению с 2016 годом.

В рамках поддержки исследовательской деятельности педагогов в Институте продолжится работа по:

- привлечению к участию в конференциях;
- руководству исследовательскими проектами;
- консультированию по вопросам экспериментальной работы;
- рецензированию учебно-методических материалов.

Методические десанты, координация деятельности сетевых сообществ будут направлены на консультационную поддержку педагогов на основе наблюдения профессиональной практики

С целью продвижения и популяризации педагогических инициатив мы продолжим работу по изучению, обобщению и распространению инновационного педагогического опыта.

В 2018 году по-прежнему для нас актуально решение задачи дальнейшего развития профессионального медиа-пространства. С этой целью предусмотрен выпуск учебно-методической продукции по вопросам внедрения обновленного стандарта образования, полиязычного и инклюзивного, STEM-образования.

Таким образом, к началу 2018-2019 учебного года Институт подошел со значительным опытом реализации в течение 6 лет образовательных программ повышения квалификации педагогов Карагандинской области.

В целом, можно с уверенностью сказать, что Институт за неполные 6 лет деятельности в составе АО «НЦПК «Өрлеу» совместно с методическими кабинетами отделов образования области Институтом выстроена эффективная система курсового и посткурсового повышения квалификации педагогов.

Сегодня можно с удовлетворением отметить, что нам удалось создать удивительную атмосферу корпоративной и личной ответственности за решение проблем, а также систему вознаграждения и поощрения сотрудников, которая

подает «сигналы» коллективу, что есть норма в деятельности и результатах каждого. Нами выработаны своего рода лайфхаки поощрения вовлечения сотрудников Института в реализацию профессиональных задач, их готовности «вносить» новое в каждодневную работу. Со вниманием мы относимся к коллективной оценке и одобрению профессионального развития сотрудников.

В Институте также существуют особые церемонии и символы, вызывающие у сотрудников чувство принадлежности к передовому отряду системы повышения квалификации – SMART-педагогу «Өрлеу». Сформировалась особая культура вовлечения преподавателей кафедр, сотрудников в процесс принятия решения, приобретения актуальных знаний и навыков через самообразование, взаимное обучение в рамках институтских семинаров, а также через обучение за рубежом. Так, за период 2012-2017 годов 22 преподавателя, сотрудника Института прошли стажировки в Англии, Австралии, Франции, Сингапуре, Южной Корее, России. Все это, полагаем, в конечном счете, позволяет каждому работнику видеть перспективу своего карьерного роста, что повышает его положительную мотивацию к дальнейшему профессиональному развитию. Укажу, что 19 преподавателей Института (27,5%) за эти годы успешно завершили магистерские программы. А заведующая кафедрой управления и качества образования Ибрагимова Гульнар в настоящее время является докторантом КарГУ имени Е.А.Букетова. Впечатляет динамика обучения преподавателей, тренеров, сотрудников Института на различных курсах: с 14 человек в 2012 году – до 161 в 2017 году. Поэтому неудивительно, что оценка эффективности команды Института по итогам работы в 2017 году, согласно вопроснику «GRPI», повысилась на 0,25 пунктов и составляет 3,75 баллов.

Институт успешно прошел в 2018 году очередной этап сертификации по стандарту СТ РК ИСО 9001-2009 «Системы менеджмента качества», решив тем самым одну из задач Программы развития филиала АО «НЦПК Өрлеу» Института повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области на 2017-2019 годы.

Обобщая, можно сказать, что в основе продуктивности выстроенной нами модели управления переменами лежат три основных принципа. Первый – поставить перед коллективом четкую, эмоционально привлекательную цель (стать нужными учителям, работать в организации-лидере системы «Өрлеу»). Второй принцип – собрать команду руководителей кафедр, отделов из специалистов, способных слаженно работать, взаимно дополняя друг друга. И, наконец – эффективность командной работы должна поддерживаться системой фасетов, паттернов и алгоритмов. Нам это удалось!

Отрадно, что опыт менеджерской работы Института востребован среди коллег Центра «Өрлеу». Так, филиалами с интересом встречена была коллективная монография Караганды «Повышение качества профессионального развития педагога» (2015 г.). В 2017 году Карагандинский институт провел для филиалов серию республиканских онлайн семинаров «Школа эффективного руководителя: создание SMART-команды». По результатам оценки деятельности, Карагандинский институт повышения квалификации педагогических работников неизменно входит в группу филиалов-лидеров АО «НЦПК «Өрлеу».

Обобщая, можно заявить, что Карагандинский институт «Өрлеу» – это:

— 70 лет на рынке образовательных услуг!

— сертификат соответствия качества услуг ИПК ПР по повышению квалификации педагогических работников стандарту СТ РК ИСО 9001-2009 (ISO 9001:2008) «Системы менеджмента качества. Требования»;

- образовательные программы курсов ПК, утвержденные МОН РК;
- высокий уровень кадрового потенциала;
- доктора/кандидаты наук, магистры, докторанты, магистранты
- 75 сертификатов тренеров по всем программам ПК в стране
- предоставление слушателям на время обучения учебников, методической литературы;
- возможность публикации в двух журналах, электронной газете Института;
- поддержка в организации проектных работ, исследовательской деятельности и обобщении опыта педагогов;
- доступ к научно-методическим ресурсам 17 филиалов АО «НЦПК Орлеу»;
- уютные аудитории, компьютерная техника, WiFi-зоны;
- продвижение идей ПК в orleu-krk.kz (сайт), orleu_krk (Instagram), orleukrk (Facebook);
- 2 единицы транспорта для организации выездных мероприятий.

Отрадно, достижений у организации много! Менеджмент в Институте выстроен с ориентацией реагировать на перемены, изменения! В этих условиях каждый наш рабочий день – это инвестиции в будущее, творчество, новые идеи и инновации, обеспечивающие необратимость заявленных перемен.

С.Д. МУКАНОВА

ҚАРАҒАНДЫ ӨРЛЕУІ: БОЛАШАҚҚА ТАБЫС САЛЫМЫ

Педагогикалық қызметкерлердің Қарағанды біліктілікті арттыру институты 2012 жылы «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығының құрамын ене отырып, институционалдық қайта құрудың нысанына айналды. 70 жылдық тарихтың дәстүрін сақтай отырып, Институт өзінің басты миссиясы – Қарағанды аймағы педагогтерінің бәсекеге қабілеттілігін арттыруды жүзеге асырады. «Өрлеу» БАҰО» АҚ құрамындағы 6 жылға жуық қызметінде Институт облыстағы білім бөлімінің әдістемелік кабинеттерімен бірге педагогтердің курстық және курстан кейінгі біліктілігін арттырудың тиімді жүйесін құрды.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: педагог, біліктілікті арттыру, «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы, педагогтерді курстық және курстан кейінгі қолдау, бәсекеге қабілеттілік.

S.D. MUKANOVA

ORLEU–KARAGANDA: INVESTMENT IN THE FUTURE

Institute for professional development of karaganda region became an object of institutional reform in 2012, having joined the National Center for Advanced Training "Orleu". Keeping the traditions of 70-year history, the Institute realizes its main mission - increasing the competitiveness of teachers in the Karaganda region. The Institute built an effective system of course and post-course in-service teacher training for incomplete 6 years of activity as part of JSC «NCAT «Orleu» together with methodical offices of the education departments of the region.

KEYWORDS: teacher, advanced training, National Center for Advanced Training "Orleu", course and post-course support for teachers, competitiveness.

371.302.2.

С.Т. КАРГИН

*Карагандинский государственный университет им. Е.А.Букетова,
г. Караганда, Республика Казахстан*

ОБ ОБНОВЛЕНИИ СОДЕРЖАНИЯ ПРОГРАММ ПО ПЕДАГОГИЧЕСКИМ СПЕЦИАЛЬНОСТЯМ В КАРАГАНДИНСКОМ ГОСУДАРСТВЕННОМ УНИВЕРСИТЕТЕ ИМ. Е.А.БУКЕТОВА

В статье описывается опыт Карагандинского государственного университета им. Е.А.Букетова по обновлению содержания программ по педагогическим специальностям. Решению этой задачи способствует профессиональное взаимодействие вуза с организациями образования на уровне учебно-методического, научно-производственного комплекса, объединяющего 41 школу и колледжи, а также работа филиалов кафедр КарГУ при 47 организациях образования города и области.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: *подготовка педагогических кадров, обновление содержания образования, повышение квалификации, образовательные программы.*

В Послании народу Казахстана "Новые возможности развития в условиях четвертой промышленной революции" Президент Республики Казахстан Н.А.Назарбаев отметил: "Ключевым приоритетом образовательных программ должно стать развитие способности к постоянной адаптации к изменениям и усвоению новых знаний".

Необходимо отметить, что данное направление является приоритетом в деятельности Министерства образования и науки Республики Казахстан. Начатая в 2016 году работа по обновлению содержания образования общеобразовательной школы в этом году уже охватила первые, вторые, третьи, пятые, шестые, седьмые и восьмые классы. Изменения в школьном образовании коснулись всех его уровней: начальной, основной и старшей школы.

Обновление содержания среднего образования включает изменение подходов к отбору ожидаемых результатов обучения, содержания учебных программ, организации учебного процесса и системе оценивания учебных достижений школ.

Карагандинский государственный университет им. Е.А.Букетова – единственный в регионе вуз, который активно участвует в подготовке востребованных на рынке труда кадров, соответствующих требованиям работодателей. Решению задач в этом направлении способствует профессиональное взаимодействие вуза с образовательными учреждениями на уровне учебно-методического, научно-производственного комплекса, объединяющего 41 школу и колледжи, а также работа филиалов кафедр КарГУ при 47 образовательных учреждениях города и области.

Университет провел ряд мероприятий по обновлению содержания программ по педагогическим специальностям в рамках модернизации школьного образования.

Во-первых, создана рабочая группа из числа ППС университета, опытных учителей и руководителей школ с целью пересмотра образовательных программ

педагогических специальностей.

Во-вторых, для формирования у ППС системного видения принципов и подходов внедрения обновленного содержания среднего образования филиалом АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области и филиалом Центра педагогического мастерства г. Караганды были проведены обучающие семинары.

В-третьих, в целях изучения методологии обновления содержания среднего образования 37 преподавателей университета обучились на курсах Центра педагогического мастерства АОО «Назарбаев интеллектуальные школы».

В-четвертых, 26 преподавателей КарГУ, осуществляющих подготовку педагогических кадров для дополнительного профессионального образования стали сертифицированными тренерами, в том числе от биолого-географического факультета – 4, факультета иностранных языков – 3, исторического факультета – 2, факультета математики и информационных технологий – 3, педагогического факультета – 6, физико-технического факультета – 2, филологического факультета – 2, факультета философии и психологии – 1, химического факультета – 3.

В-пятых, в период 2016-2017 годов 86 преподавателей КарГУ прошли курсы в г. Алматы по программе повышения квалификации преподавателей педагогических специальностей вузов в филиале «АО «НЦПК Өрлеу» Республиканский институт повышения квалификации руководящих и научно-педагогических работников системы образования РК» и 9 преподавателей – в зарубежных университетах Великобритании, Германии, Испании, Португалии и Японии.

В-шестых, в декабре 2016 года в соответствии с Республиканской программой повышения квалификации ППС, на базе КарГУ им.Е.А. Букетова прошли обучение по английскому языку 25 преподавателей химии и информатики университета.

В этот же период 19 преподавателей КарГУ обучились по данной программе на базе КазНУ имени аль-Фараби, из них 10 преподавателей биологии и 9 преподавателей физики. На базе КазНПУ им. Абая по этой же программе 18 человек; на базе КазУМО и МЯ имени Абылайхана – 6 преподавателей педагогических дисциплин КарГУ.

В-седьмых, в целях подготовки педагогических кадров к реализации трехязычного образования в 2017 году 20 преподавателей КарГУ прошли обучение на языковых курсах «English language course» (Czech Republic, Jipka) и 15 преподавателей – на курсах «Формы и методы поддержки при интегрированном обучении предмету и языку (CLIL)».

В-восьмых, в 2017 году в рамках проекта МОН РК «Обучение отечественными и иностранными специалистами по педагогическим специальностям на основе лучших международных стандартов в области менеджмента в сфере подготовки кадров» преподаватели КарГУ прошли повышение квалификации по следующей тематике:

- «Методика развития критического мышления» – 46 преподавателей;
- «Обновление содержания среднего образования» – 77 преподавателей;
- «Современные подходы к оцениванию достижений учащихся» – 57 преподавателей;
- «Менеджмент в области образования» – 81 преподаватель;
- «Трехязычное образование» – 23 преподавателя.

В результате указанной системной работы, проведенной в КарГУ, пересмотрены образовательные программы по 25 педагогическим специальностям, осуществляющим подготовку педагогических кадров. Образовательные программы модернизированы с учетом идей и принципов обновленного содержания школьных программ. Соответствие образовательных программ требованиям обновленного содержания школьных

программ подтверждены результатами мониторинга, проведенного в декабре 2017г. НАО им. Ы.Алтынсарина.

Основными аспектами проведенной работы являются:

Во-первых, во все рабочие учебные планы направления «Образование» включен модуль «Теория и практика обучения», в рамках которого преподаются дисциплины «Инновационные технологии организации учебного процесса в школе» в объеме 3 кредита и «Технологии критериального оценивания» в объеме 2 кредита.

Так, учебная дисциплина «Инновационные технологии в организации учебного процесса в школе» ориентирована на подготовку будущего учителя к организации развивающего обучения, поддержки одаренности и формирования лидерства, в том числе через использование интерактивных стратегий обучения и информационно-коммуникационных технологий.

Учебная дисциплина «Технология критериального оценивания» направлена на формирование у будущих учителей знаний, понимания системы критериального оценивания учебных достижений учащихся в общеобразовательных организациях Республики Казахстан, основных характеристик формативного и суммативного оценивания. В рамках курса изучаются основные нормативные и методические документы по внедрению системы критериального оценивания учебных достижений обучающихся всех уровней. В процессе изучения курса студенты овладевают способами формативного и суммативного оценивания; рефлексивными техниками, конструктивными способами предоставления обратной связи.

Во-вторых, в образовательные программы педагогических специальностей отдельных дисциплин включены новые модули «Методы решения задач школьного курса математики», «Модуль технологии обучения», «Избранные вопросы школьного курса математики», «Основы педагогической деятельности, психологии и физиологии», «Интерпретация художественного текста в школьном анализе» и др.

Осуществляется обновление содержания курса дисциплины «Методика преподавания информатики» через введение новых тем: «IT в сфере образования», «Организация проверки и оценки результатов обучения», «Цели и задачи обучения информатике в школе», «Анализ программ и учебников по школьному курсу информатики» и др.

С целью подготовки будущих учителей информатики, химии, биологии и физики к преподаванию предметов на английском языке ряд дисциплин модульных образовательных программ специальностей реализуется на английском языке.

В-третьих, на педагогических специальностях обновлены учебно-методические комплексы курсов, изучающих частные методики преподавания дисциплин. Так, введены темы, связанные с изучением концептуальных основ обновленного содержания среднего образования, особенностей долгосрочного, среднесрочного и краткосрочного планирования образовательного процесса, с организацией воспитательного процесса с учетом общенациональной идеи «Мәңгілік ел» и др.

В-четвертых, пересмотрен перечень тем дипломных работ студентов в контексте обновления содержания среднего образования, к примеру, «Критериальная система оценивания достижений обучающихся на уроках информатики»; «Формирование проектно-исследовательских умений младших школьников в условиях обновления содержания среднего образования», «Развитие интеллектуального потенциала младших школьников в условиях обновления содержания среднего образования», «Бастауыш сынып оқушыларының креативтік құзыреттілігін медиатехнологиялар арқылы дамыту», «Организация и проведение интегрированных уроков в условиях

обновления содержания среднего образования», «Контрольно-оценочная деятельность младших школьников в условиях обновления содержания среднего образования» и др.

В-пятых, в объем учебной и педагогической практики студентов включено посещение и проведение ими занятий в классах, где обучение осуществляется по обновленному содержанию учебных программ.

В-шестых, фонд научной библиотеки КарГУ дополнен учебной литературой, необходимой для организации образовательного процесса в 1-3, 5-8 классах общеобразовательных школ с учетом обновленного содержания образования.

В-седьмых, в 2017 году преподавателями университета в рамках обновленного содержания среднего образования разработаны и изданы 2 учебника для школ и 9 учебных пособий для педагогических специальностей вузов.

Справочно: Егорина А.В., Нуркенова С.Е., Шимица Е.П. География для 7 класса. Учебник. – Изд-во Атамұра, 2017 г.; Аксенова И.В., Ибраева О.Ж., Карсултанова А.Ж., Ключенцова О.Д. Естествознание, 5 класс. – Астана, НИШ, 2017; Одинцова С.А., Гаркуша К.Г. Методика музыкального воспитания в начальной школе: Учебное пособие. – Караганда: ТОО «Типография АРКО», 2017. – 272 с., Әбілдина С.К., Медиева С.Х., Бейсенбаева А.М., Айдарбекова К.А. Бастауыш мектептегі дене тәрбиесінің әдістемесі: Оқу құралы. – Қарағанды: ҚарМУ баспасы, 2017. – 132 б., Шаушекова Б.К. Бастауыш мектепте дүниетануды оқыту әдістемесі. – Қарағанды: «Гласир» баспаханасы, 2017. – 130б., «Методика раннего обучения иностранным языкам», Жетписбаева Б.А., Тлеужанова Г.К., Акбаева Г.Н., Шишкина И.В., Пастушенко Т.А. «Химияны оқытудың жаңа технологиялары», Б.А.Қалиев, М.Қ.Жәкібаев, Қ.Қ.Батталова «Қазақ тілі» 5 сынып(қосымша оқу құралы), (авт. к.х.н.,проф. Кокибасова Г.Т.), «Химия бойынша контекстілік есептер шығару әдістемесі» (авт. к.х.н.,проф. Кокибасова Г.Т.) и др.

В содержание учебных пособий разработчиками включены материалы, отражающие инновационные подходы к структуре и содержанию учебного процесса в школе; даны характеристика структуры и учебного контента новых типовых учебных программ по предметам современного урока, его видов и способов проектирования; обоснованы и раскрыты новые формы оценивания результатов учебной деятельности учащихся на уроках; аргументированы современные требования к подготовке учителей, особенности их педагогической деятельности и содержание профессиональных компетенций; акцентирована роль сетевых педагогических сообществ как инструмента методической поддержки современного учителя.

На английском языке разработано и опубликовано 23 учебных пособия.

Справочно: Жетписбаева Б.А., Шайхызада Ж.Г., Сугралина Л.М., Жумагалиева Т.С. «Англо-казахско-русский, казахско-русско-английский терминологический словарь по технологии фармацевтического производства»; Жетписбаева Б.А., Алибиев Д.Б., Нестерик Э.В., Шайхызада Ж.Г., Исаков С.А. «Англо-казахско-русский терминологический словарь по математике и математическому моделированию»; Сугралина Л.М., Салькеева Л.К., Минаева Е.В., Тайшибекова Е.К. «Theoretical and Practical Aspects of Pharmaceutical, Organic and Polymer Chemistry»; Мирза Н.В., Николаева В.В., Бельгибаева Г.К., Акбаева Г.Н. «Русско-казахско-английский терминологический словарь по специальности Дошкольное обучение и воспитание», Каргин С.Т., Абылдина С.К. «Русско-казахско-английский терминологический словарь для учителей начальных классов» и т.д.

В период с 30 декабря 2017 года по 5 января 2018 года рабочая группа преподавателей КарГУ по заданию МОН РК участвовала в экспертизе учебников, разработанных в рамках обновленного содержания школьного образования.

Таким образом, в Карагандинском государственном университете имени академика Е.А.Букедова ведется планомерная и целенаправленная работа по

созданию организационных, кадровых, научных и методических условий для подготовки педагогических кадров к работе в школе в условиях обновления содержания среднего образования.

С.Т. КАРГИН

**Е.А.БУКЕТОВ АТЫНДАҒЫ ҚАРАҒАНДЫ МЕМЛЕКЕТТІК
УНИВЕРСИТЕТІНДЕ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МАМАНДЫҚТАР БОЙЫНША
БАҒДАРЛАМАЛАР МАЗМҰНЫН ЖАҒАРТУ ТУРАЛЫ**

Мақалада Е.А.Букетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің педагогикалық мамандықтар бойынша бағдарламалар мазмұнын жағартудағы тәжірибесі сипатталады. Бұл міндетті шешуде ЖОО-ның білім беру ұйымдарымен оқу-әдістемелік, ғылыми-өндірістік кешен деңгейіндегі, 41 мектеп пен колледждер, сонымен қатар облыс және қаланың 47 білім беру мекемесінде КарГУ кафедралары филиалдарының жұмыс атқарудағы кәсіби өзара әрекеті ықпал етеді.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: педагог кадрларды дайындау, білім беру мазмұнын жаңарту, біліктілікті арттыру, білім беру бағдарламалары.

S.T. KARGIN

**ON UPDATES OF THE CONTENT OF PROGRAMS ON PEDAGOGICAL
SPECIALTIES IN KARAGANDA STATE UNIVERSITY OF E.A.BUKETOV**

The article describes the experience of Karaganda State University. EABuketova on updating the content of programs on pedagogical specialties. The professional interaction of the university with educational institutions at the level of the educational-methodical, research-and-production complex that unites 41 schools and colleges, as well as the work of the branches of the departments of the University at 47 educational institutions of the city and the region, contributes to this task.

KEYWORDS: teacher training, updating of the content of education, advanced training, educational programs.

ORGANIZATIONAL CULTURE OF THE EDUCATIONAL ORGANIZATION AS PSYCHOLOGICAL COMFORT FACTOR

The article considers approaches that determine the educational institution organizational culture influence on schoolchildren psychological comfort. The application of the considered methods to identify and improve the organizational culture proves is proved in it. Some psychological comfort components and the relation between organizational culture and schoolchildren psychological comfort are revealed. Some ways of using the results of the research at different levels of competence by specialists in the field of education are found

KEYWORDS: *education, quality education, organizational culture, students' psychological comfort, school organizational culture*

The development of education is an integral part of the Russian society's growth. The state policy's main priorities in the educational sphere are "increasing the availability of quality education that meets the requirements of innovative economic development, the society and every citizen's current needs" [1; p. 2].

The Federal Targeted Program's main strategic goal for developing education in 2016-2020 is "to make conditions for effective development of the Russian education aimed at ensuring the availability of quality education that meets the requirements of modern innovative socially oriented development of the Russian Federation" [2].

In order to achieve it, it is necessary to create a flexible, purposeful, effective school management, to develop tools for analyzing the quality of management, to introduce modern methods of studying and forming an organizational culture in schools. It is one of the tasks of educational psychological support, which is a necessary condition for modern school development and can be solved in different ways. One of them is the system of social and psychological monitoring of the educational process created by the municipal educational system of Yaroslavl. The given system is aimed at diagnosing the educational environment. The system is supposed to observe any objects different in number and characteristics.

The article focuses on one of the system monitoring elements, which helps to find the cultural organizational characteristics of a specific educational organization and its impact on schoolchildren psychological comfort.

The objective of the work is to study regularities and mechanisms of educational organization organizational culture influence on schoolchildren psychological comfort.

Research methods:

- "Educational institution organizational culture characteristics" (V.Yu. Gorshkov) questionnaire aimed at the organizational culture estimation by teachers, finding the manager's axiological orientation, his strive for organizational order;

- semantic differential (S.V. Shvetsova's modification) aimed at forming the student's image. This method helps to determine a teacher's emotional and personal attitude to a student, who studies at the same school where the teacher works. It is done by means

of choosing from the given list of characteristics most schoolchildren possess. Among the given characteristics are also those which help to determine the psychological comfort.

The research includes 71 educational organizations. Mathematical statistics methods were used to process the research results. The results since the year of 2010 are presented in the work. Determinations were made in the mass every year from February till April and registered in the single data base.

The research theoretical and methodological base

1. The definition of the organizational culture.

There are different definitions of “organizational culture”. According to A.N. Zankovsky, “organizational culture is ‘a set of norms, rules, customs and traditions supported by the organizational subject power and set of behavior rules for employees which correspond to organization strategy [4, p. 341-342]. Unlike the given values, there is a deeper understanding, hidden regulations, basic suppositions realized partially or not realized at all. They have more important impact on people’s behavior. Nature of organizational culture can be determined at these basic understanding levels which lie in the basis of its activity.

There are different approaches to the organizational culture content analysis. According to F. Harris and R. Moran the relationship between people is one of the ten content characteristics.

The organizational culture of a given school has its own peculiar cultural parameter combination. At the same time there are universal types of school organizational culture. Each of the given types also influences the student’s psychological comfort.

2. The definition of psychological comfort.

N. Bredbern’s researches set theoretical basis for understanding psychological comfort phenomenon. According to the scientist, to describe this phenomenon one should use characteristics, showing the state of happiness or unhappiness, subjective feeling of general satisfaction or dissatisfaction with life. The given notion characterizes sufferings and states of a sound people.

Psychological comfort is considered as “system quality of a person obtained during the whole life on the basis of psycho-physiological functions safety and revealed in the contextual completeness and life value on the whole as means of achieving the inner socially oriented goals which makes up the condition of realizing his potential abilities and capabilities” [3, p.9].

Our research allows to determine the educational organization organizational culture influence on student’s psychological comfort. We suppose that schoolchildren’s psychological comfort depends on different cultural parameters and a type of school organizational culture.

According to the determinations results average profile is formed which characterizes the state of organizational culture in the city secondary schools on the whole. To form up the profile features of given organization’s organizational culture the analysis of organizational culture indicators is made in comparison with the average of that in the within city.

The analysis of data got in the study according to average indicators on every task of “The educational organization organizational culture characteristics” questionnaire helps to determine the following characteristics of municipal educational system of Yaroslavl organizational culture:

- the principal task of the teaching staff is to prepare a graduate independent, businesslike and adapted to the adult life;

-the principal task of the teaching staff is to prepare a graduate responsible for his own deeds;

-the principal task of the teachers is to teach the child to study, to set distinct goals and

achieve them.

For example, the results of the 2011 study show the fall in such characteristics of teachers as wishing to work and the educational process orientation to students' all-around development. There appeared new characteristics, such as the teaching staff is eager to have a teacher who wishes to work at school, the educational process is oriented to students' all-around development, the principal task of teachers is to teach a child to study. The analysis showed that the principal goal of educational organization typical for municipal educational system on the whole is student's personal development. It is still typical for 2011.

The results of 2010 show that municipal system of education organizational culture is characterized first of all by teachers' orientation for student's personal development through realization of competence approach. In this case student's personal development is principal goal of the educational organization's activity on the whole. Besides, we should mention the need of teachers wishing to work, showing activity and independence. Teachers who teach school subjects shouldn't discuss the lessons conducted in the same grade. These characteristics are typical for individual's culture according to Harris's organizational culture typology.

The results of the 2011 study show such characteristics as teachers wishing to work, the educational process orientation to students' all-around development are less typical compared to the previous year. There appeared new characteristics, such as the teaching staff is eager to have a teacher who wishes to work, the educational process is oriented to students' all-around development, the principal task of teaching staff is to teach a child to study. Such characteristics as most of teachers consider that few students deserve further education in the higher educational establishment ($\Delta=0,26$, where Δ – is ranging indicator in accordance with the 2011 data rating); it is hard to force most of our students to study: many of them are lazy, are not capable enough or just misbehave, etc. ($\Delta=0,23$); the striving for studies is an inner characteristic, one cannot make them study ($\Delta=0,23$); there are always those who stay behind in any grade, teachers can do nothing with it ($\Delta=0,23$); the principal task for teachers is to make students busy, not let them just “hang around” in the street ($\Delta=0,18$); settling conflict situations and disagreement is always put off longing for the situation change for better ($\Delta=0,18$); in most cases the students failure is consequence of their own mistakes, laziness ($\Delta=0,18$) have increased. The following characteristics have weakened: the teachers' qualification is highly valued ($\Delta=-0,1$); the authorities and teachers are oriented to the demands and requirements of higher education institutions while choosing educational priorities ($\Delta=-0,12$). Dominance of municipal educational system individual culture remained also in 2011.

Distinct divergence of some schools shows that the type of the organization's organizational culture is not culture of the individual.

The organizational culture that exists in different schools differs from each other in different parameters which are reflected in axiological views shared by organization subjects. Probably there can different types of educational organization's organizational culture exist, where the given parameters are presented in different ways. It affects the students' psychological comfort in all culture types.

The relations between teachers and students within the educational process are integral part of educational organization's organizational culture. The condition for the child's personal development, his self-actualization and spontaneity is firstly presented by psychological comfort at school.

To estimate psychological comfort a semantic differential that helps to reveal the student's image is used. The data analysis showed that the student is perceived as noisy

(5,74), emancipated (5,51), one's (5,19). Later the student appeared to be talkative (2,68) and buoyant (2,61). It shows that teachers always pay attention to their students' behavior. Such type of communication between teachers and students lead to positive results in the process of forming positive educational organization's organizational culture.

With the help of correlated loading analysis we can determine the importance of student's self-assessment and the level of their anxiety (the 4th graders). Diagnostic methods mentioned in new standards requisitions were used. They are the Dembo-Rubinstein's "Lesenka" method to diagnose the students' self-assessment level and the Philip's "School anxiety" test to diagnose primary schoolchildren's anxiety level and character connected with the school. Students' personal results on correlated loading in the city are high. They can be considered as system-forming in the indicator system:

on the first point – studies (2,02), sociability (1,84) and amicability (1,76);

on the second point – general anxiety at school (1,88), low physiological stress resistibility (1,69) and fear not to suit others expectation (1,68).

The connection between students' psychological comfort and school organizational culture is set. It is expressed in the fact that separate culture parameters as well as their combinations influence the student's state of health, anxiety level, students' personal development that corresponds with eudemonistic understanding of psychological comfort. Organizational culture that differs with specific combination of cultural parameters can be more or less favorable for the child's psychological comfort.

Thus, the municipal system of education in Yaroslavl has a general section of educational institutions organizational culture, as well as of every school; the student's image; psychological comfort grade.

The practical significance of the research is that its results can be used for improving psychologists work in forming the students' psychological comfort; it enables to predict the educational institutions organizational culture influence on students' psychological comfort, to control and model teaching staff work on forming favorable organizational culture at school. These data can be used as a tool to measure the management quality. The results can be analyzed on municipal level, on educational organization level, on a given teacher level making appropriate management decisions. The head of educational organization gets a chance to master the analytical constituent of management. The results and comparative analysis of the data received helps the school psychologist to correct his work on educational process support. Organizing coordination with teachers he works in close contact with the school authorities. The interaction between a teacher and a child is taken into consideration when assessing the students' psychological comfort.

REFERENCES

1. Federal purposeful program conception for education development for 2011-2015 (appr. RF Government regulation on 7 February 2011 # 163-r).
2. Federal purposeful program for education development for 2016-2020 (appr. RF Government resolution on 7 February 2011 # 61) [Electronic resource] // Electronic fund // Access mode: <http://docs.cntd.ru/document/420276588>
3. Voronina A.V. The Student's psychological comfort assessment in the system of psychological service's preventive and correctional work. Abstract – Ph.D. (in Psychology). – Tomsk TSU, 2002, 28 p.
4. Zankovsky A.N. Organizational psychology. – Moscow: MPSI, 2002. – 648 p.

Г.А. УЛАНОВА

БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕСІНІҢ ҰЙЫМДЫҚ МӘДЕНИЕТІ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚОЛАЙЛЫЛЫҒЫНЫҢ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ

Бұл жұмыс білім беру ұйымының оқушылардың психологиялық қолайлылығына әсерін анықтайтын тәсілдемелер жайлы. Мақалада мекеменің ұйымдық мәдениетін анықтауға, оны жүзеге асыруға арналған зерттеу әдістерін қолданудың мүмкіндіктері негізделеді. Білім алушылардың психологиялық қолайлылығын құрайтын кейбірі белгілінген. Білім беру мекемесінің ұйымдық мәдениеті мен оқушылардың психологиялық қолайлылығының өзара байланысы көрсетілген. Өртүрлі құзыреттілік деңгейіндегі білім беру мамандарының зерттеу нәтижелерін пайдаланудағы кейбір бағыттары анықталған.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: білім беру, білім сапасы, ұйымдық мәдениет, студенттердің психологиялық жайлылығы, мектептің ұйымдық мәдениеті.

Г.А. УЛАНОВА

ОРГАНИЗАЦИОННАЯ КУЛЬТУРА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ КАК ФАКТОР ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО БЛАГОПОЛУЧИЯ УЧАЩИХСЯ

Эта работа о подходах, определяющих влияние организационной культуры образовательного учреждения на психологическое благополучие школьников. В статье обосновывается допустимость применения предлагаемых методов исследования для определения и совершенствования организационной культуры организации. Обозначены некоторые составляющие психологического благополучия обучающихся. Указана взаимосвязь организационной культуры учреждения и психологического благополучия школьников. Определены некоторые направления использования результатов исследования специалистами образования на разных уровнях компетенции.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: образование, качество образования, организационная культура, психологический комфорт студентов, организационная культура школы.

378.046.4

М.П.КУШНИР

ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области»,
г.Караганда, Республика Казахстан
kushnir_m_p@mail.ru

Современный курс повышения квалификации в условиях обновления содержания среднего образования Республики Казахстан

В статье описаны этапы курса повышения квалификации педагогических работников. Ключевое содержание статьи сфокусировано на организационном, основном и заключительном этапах курса. Представлена позиция автора по разработке и реализации образовательной программы краткосрочных курсов повышения квалификации педагогических работников. Указывается важность позиции преподавателя в процессе взаимодействия со слушателями.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: повышение квалификации, образовательная программа, тема курса повышения квалификации, модульный принцип, отбор содержания курса повышения квалификации, формы обучения, методы обучения, активное обучение, личностно-профессиональная позиция.

Процесс обновления образования затрагивает три ключевых компонента – содержание образования, методику обучения и систему оценивания. Согласованность этих компонентов обеспечивает эффективность обучения. Если рассматривать эти компоненты с точки зрения простоты их изменения, то легче реформировать содержание образования. Для преобразования методики обучения и системы оценивания требуется целенаправленная работа по подготовке педагогов к преобразованиям и обучению их новациям, т.е. повышение квалификации.

Повышение квалификации – это «процесс углубления профессиональных знаний и навыков, успешное завершение которого дает возможность выполнять более сложные работы в пределах определенной профессии, специальности или должности» [1].

С психологической точки зрения повышение квалификации – это до-формирование или переформирование профессиональной деятельности, профессионального общения, личностных качеств, овладение новыми способами решения профессиональных проблем и новыми приемами профессионального мышления, преодоление негативных установок и тормозящего влияния прошлого опыта, если оно было, изменение мотивационной и операциональной сферы профессиональной деятельности, становление самого человека как субъекта повышения квалификации [2].

Повышение квалификации педагогических кадров – форма профессионального обучения, позволяющая приобретать новые, а также поддерживать, расширять, углублять и совершенствовать ранее приобретенные профессиональные знания, умения, навыки и компетенции для повышения качества преподавания и обучения [3].

Таким образом, в процессе повышения квалификации можно выделить несколько подпроцессов, составляющих суть явления: совершенствование (до-формирование,

углубление и расширение), приобретение новых, коррекция (переформирование) профессиональных знаний, умений, навыков и компетенций. Эти выделенные подпроцессы оказывают влияние как на личностное и профессиональное развитие слушателя, так и на организацию курса повышения квалификации.

Курс повышения квалификации включает следующие этапы:

- организационный;
- основной;
- заключительный;
- посткурсовой.

Организационный этап предполагает виды работ, связанные с комплектацией группы и подготовкой документации, разработкой образовательной программы и учебно-методического комплекса.

Основной этап связан с проведением «входного» мониторинга и реализацией образовательной программы, заключительный – с оценкой уровня компетентности педагогических работников на «выходе».

Посткурсовой этап направлен на поддержку деятельности прошедших повышение квалификации педагогических работников после курса и методическое сопровождение их профессионального развития, например, по направлениям: консультационная поддержка педагогов, научная поддержка их экспериментальной деятельности, продвижение педагогических инициатив, раскрытие их творческого потенциала, научно-методическая поддержка по актуальным вопросам модернизации образования, информационно-методическое сопровождение деятельности педагогов [4].

В рамках нашей статьи остановимся на первых трех этапах курса повышения квалификации.

Для полноты представления об особенностях современного курса повышения квалификации считаем необходимым указать, что он должен быть в известной мере персонифицированным. Указанное требование обуславливает необходимость изучения потребностей педагогических работников.

По данным отдела мониторинга и анализа Карагандинского филиала АО «НЦПК «Өрлеу» об образовательных потребностях слушателей курсов повышения квалификации 2017 года:

- 1) лидирующей целью обучения на курсах ПК является стремление овладеть современными технологиями, методами обучения и воспитания – 89%;
- 2) преобладают ожидания от курсов повышения квалификации: получение новых знаний для применения на практике, повышение компетентности, приобретение полезной информации, обмен опытом работы.

Эти данные подтверждаются и результатами опроса слушателей курсов повышения квалификации в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан в 2016 году: педагогов меньше привлекает прагматическая составляющая цели повышения квалификации – «аттестация», «сертификат»; им важнее «лучше разобраться в проблемах модернизации школьного образования», «ознакомиться с современными технологиями». Т.е. слушатели стремятся к совершенствованию профессионального мастерства в сфере владения современными педагогическими технологиями, хотя бы повысить методическую грамотность в сфере, касающейся непосредственно их собственной профессиональной деятельности [5].

Полученная информация учитывается при разработке и реализации образовательной программы повышения квалификации, в нашем случае краткосрочных

курсов (не менее 36 академических часов).

Образовательная программа представляется в Законе РК «Об образовании» как единый комплекс основных характеристик образования, включающий цели, результаты и содержание обучения, организацию образовательного процесса, способы и методы их реализации, критерии оценки результатов обучения [6].

Образовательные программы краткосрочных курсов повышения квалификации, направленные на развитие профессиональных компетенций, адекватных современным требованиям [6], разрабатываются организациями, осуществляющими повышение квалификации педагогических кадров.

В Республике Казахстан нет государственно регламентируемых правил разработки образовательных программ повышения квалификации. Но каждой организации не запрещается вырабатывать собственные правила.

В 2014 г. АО «НЦПК «Өрлеу» были созданы Требования к разработке и оформлению учебных программ краткосрочных курсов повышения квалификации педагогических работников (далее – Требования) [7], в которых обозначались понятие «учебная программа», структура и содержание учебной программы. В связи с внесением изменений в Закон РК «Об образовании» введено понятие «образовательная программа», и Требования обновлены в 2016 и 2017 гг.: описаны регламент разработки программ, новая структура программы и технические требования к ее оформлению.

Разработка образовательной программы краткосрочных курсов повышения квалификации педагогических кадров (далее – Программа) начинается с определения темы курса повышения квалификации. Формулировка темы должна отвечать следующим условиям: быть актуальной, лаконичной, конкретной, отражать содержание Программы и особенности научного стиля, включать категорию слушателей или уровень образования. Используемые в формулировке темы Программы понятия должны употребляться в соответствии с содержанием данных дефиниций в нормативной и научной литературе.

Например, тема Программы «Развитие творческих способностей обучающихся в условиях дополнительного образования» [8] соответствует перечисленным требованиям. В теме Программы «Современные технологии обучения и воспитания детей с особыми образовательными потребностями» [8], по нашему мнению, возможно указание точного возрастного диапазона детей. Тема Программы «Инклюзивное образование – фактор обеспечения равенства прав и доступности образовательных услуг в условиях малокомплектной школы» [8] не удовлетворяет требованиям лаконичности, конкретности, требованиям учебно-научного стиля.

Основная цель курса повышения квалификации – повышение уровня профессиональных компетенций учителя выбранной категории в той или иной области педагогической деятельности. Цель детализируется в соответствии с методологией образования, ориентированного на результат, в ожидаемых результатах, аккумулирующих совокупность профессиональных знаний, умений, навыков и компетенций, которые слушатель сможет успешно использовать на практике в результате освоения Программы.

«Результаты обучения – это формулировка того, что, как ожидается, будет знать, понимать и/или будет в состоянии продемонстрировать учащийся по окончании процесса обучения» [9, с.9].

На основании мнения Кеннеди Д. [9] можно сделать вывод, что в образовании, ориентированном на результат, ожидаемые результаты устанавливаются четко и однозначно. Они определяют содержание Программ и их организацию, методы и

стратегии обучения, образовательную среду, процесс оценивания и являются основой для оценивания.

При фиксировании ожидаемых результатов можно принять во внимание группы задач, ориентированные на становление базовой (общепрофессиональной) компетентности учителя [10, с.42-43]:

- 1) группа задач – видеть ученика в предмете, выстраивать его индивидуальный образовательный маршрут;
- 2) группа задач – создавать условия для достижения учеником цели образования;
- 3) группа задач – устанавливать взаимодействие с другими субъектами образовательного процесса;
- 4) группа задач – создавать и использовать образовательную среду;
- 5) группа задач – проектировать и осуществлять профессиональное самообразование.

Если конкретизировать выделенные группы задач, то будет возможным увидеть базовые и ключевые компетенции учителя [10], на развитие которых будет направлена Программа. Например:

- по первой группе это будет умение осуществлять педагогическую диагностику развития ребенка как личности и ученика, оценивать его индивидуальный опыт; анализировать систему взаимоотношений ребенка в классе, видеть динамику изменения этих взаимоотношений и т.д.;

- по второй группе – умение отбирать содержание учебного материала и технологии (приемы, способы), позволяющие позитивно мотивировать ученика к конкретной учебной деятельности на основе проведенной диагностики; ставить цели, отбирать содержание учебного материала и адекватные здоровьесберегающие технологии, позволяющие развивать учебную самостоятельность, творческую и поисковую активность ребенка с учётом диагностики, оптимизации учебной нагрузки, сохранения физического и психического здоровья и т.д.;

- по третьей группе задач – умение проектировать и использовать различные формы и технологии взаимодействия с родителями в соответствии с образовательной ситуацией; взаимодействовать с администрацией для решения профессиональных задач и т.д.;

- по четвертой группе – умение организовывать и использовать различные образовательные среды внутри организации образования для решения конкретной педагогической задачи; отобрать объекты образовательной среды и использовать их для решения конкретных педагогических задач;

- по пятой группе – умение выбирать сферу профессиональных интересов, выявлять проблемы (затруднения) в осуществляемой профессиональной деятельности и способы их решения; опираться на ключевые компетентности при решении задач профессионального роста.

Покажем на примере Программы.

Название: Оценивание учебных достижений учащихся в начальных классах в условиях обновления содержания образования

Цель: повышение профессиональной компетентности учителя начальных классов по оцениванию учебных достижений учащихся в начальных классах в условиях обновления содержания образования.

Ожидаемые результаты:

1) умеют:

проектировать профессиональную деятельность по оцениванию учебных

достижений младших школьников в условиях обновления содержания образования;
конструировать на базе освоенных методов и приемов новые инструменты оценивания;

интерпретировать и применять данные и результаты оценивания для совершенствования содержания и форм преподавания;

применять методику разработки траектории непрерывного профессионального саморазвития в посткурсовой период;

2) владеют:

навыками разработки учебно-методического сопровождения оценивания учебных достижений младших школьников в условиях обновления содержания образования;

навыками оценивания учебных достижений младших школьников, обоснования выбора и адаптации форм, методов, средств, педагогических технологий обучения в педагогическом процессе начальной школы;

навыками взаимодействия в профессиональных сетевых сообществах.

Анализ приведенных в качестве примера ожидаемых результатов показывает, что Программа направлена на достижение базовых и ключевых компетенций на все группы задач.

К описанию результатов обучения предъявляют следующие требования [9]:

а) необходимое и достаточное число результатов;

б) значимость и важность результатов для обучения;

с) ясность, четкость и простота их описания;

д) использование для описания глаголов-действий и уровней таксономии Б.Блума;

е) обеспечение адекватной оценки результатов.

Если рассматривать приведенные выше ожидаемые результаты с точки зрения этих требований, то также можно сказать, что они им удовлетворяют.

Структуру Программы предопределяет модульный принцип. Данный принцип предполагает, что «обучение должно строиться по отдельным модулям как основным средствам усвоения обучающимися учебной информации ... Выделение модулей происходит в соответствии с содержанием деятельности специалистов, а усвоение знаний, умений и навыков - строится через систему действий» [11].

Модуль – это «блок информации, включающий в себя логически завершенную единицу учебного материала, целевую программу действий и методическое руководство, обеспечивающее достижение поставленных дидактических целей» [12].

Модуль – структурная единица программы, завершенная по содержанию и времени с определением цели, задач, форм, методов, средств обучения и педагогических технологий, контрольных измерителей, методов оценки учебных достижений слушателей (Требования, 2017).

Поэтому модуль Программы можно рассматривать как относительно самостоятельную и завершенную единицу Программы, направленную на формирование определенных профессиональных компетенций и включающую в себя познавательный и профессиональный аспекты, усвоение которых должно быть завершено соответствующей формой контроля знаний.

Программы имеют 5 или 6 модулей: нормативный, психолого-педагогический, содержательный, технологический, вариативный и управленческий (только в Программах для руководителей). Все модули разрабатываются в едином методологическом и методическом формате, способствуют формированию профессиональных педагогических умений (коммуникативных, организаторских, конструктивно-проектировочных, аналитических и др.), прогнозируемых результатов

педагогической деятельности и ориентируют педагога на самостоятельное профессиональное развитие.

В соответствии со своим названием каждый модуль содержит установленный блок информации. Например, нормативный модуль раскрывает стратегические направления развития системы образования Республики Казахстан. Выбор нормативно-правовых документов – законодательные и нормативные акты в области образования, общие для всех категорий слушателей (Закон РК «Об образовании», Государственный общеобязательный стандарт образования и т.д.), и узконаправленные для некоторой категории (например, для педагогических работников дошкольных организаций образования – Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения), Послание Президента РК Н.А.Назарбаева народу Казахстана, Государственные программы, Концепции – зависит от темы курса и деятельности обучаемой категории педагогических работников (Требования, 2017).

Указанные модули в совокупности решают цель Программы и в частности свою подцель, которая в Программе прописывается как задача. Далее мы можем проследить, как задача связывается с ожидаемым результатом. Констатация ожидаемых результатов – первый шаг в отборе содержания модуля.

Например, продемонстрируем соотношение ожидаемых результатов и тем содержательного модуля в Программе «Современные технологии обучения и воспитания детей с особыми образовательными потребностями» [8] (таблица).

Таблица 1 – Соотношение ожидаемых результатов и содержания содержательного модуля

Ожидаемые результаты	Темы содержательного модуля
умеют применять эффективные коррекционно-развивающие технологии обучения, соответствующие личностно-ориентированному подходу,	- Личностно ориентированный подход в образовании как одна из ведущих тенденции педагогической теории и практики современного образования. Обзор личностно ориентированных педагогических технологий. - Модели организации образования в специальной организации образования. - Технология поэтапного формирования умственных действий (П.Я.Гальперин, Н.Ф.Талызина, М.Б.Волович). - Метод сенсорной интеграции Д.Айрес.
умеют применять технологию мониторинга уровня профессиональной компетентности и организационных ресурсов руководителя, педагога, воспитателя специальной организации образования	Технология мониторинга уровня профессиональной компетентности и организационных ресурсов педагога, воспитателя специальной организации образования.

При подборе содержания модуля целесообразно учитывать образовательные потребности, данные о которых предоставляет опрос педагогических работников. Особенно ярко запросы слушателей отражает вариативный модуль. Цели, задачи, формы, методы, средства обучения и педагогических технологий, контрольные

измерители, методы оценки учебных достижений слушателей по каждому модулю можно увидеть в учебно-методическом комплексе курса повышения квалификации (далее – УМК курса).

Достижение цели гарантирует образовательный процесс повышения квалификации – иными словами реализация Программы, – базирующийся на деятельностном, коммуникативном, конструктивистском подходах. Перечисленные подходы основываются на следующих принципах:

- активное и самоуправляемое обучение;
- опора на жизненный опыт студента и исследовательскую практику;
- ориентация на рефлексивность;
- интерактивность и кооперация в учебном процессе [13, с.8].

Эти принципы предполагают не просто подбор тех или иных форм проведения занятий или методов обучения, но разработку стратегий обучения. Определить стратегию – это разработать цель, процесс усвоения содержания обучения, поддержку обучающихся и обратную связь. В свою очередь, стратегия обучения детерминирует конструкцию занятия в курсе повышения квалификации из компонентов:

- I. цель – постановка цели, целеполагание;
- II. процесс – активное обучение;
- III. поддержка – личностно-ориентированное учение;
- IV. обратная связь – критериальное оценивание.

Описание указанных компонентов представляется в УМК курса и демонстрирует личностно-профессиональную позицию преподавателя и согласованность с тенденциями современного образования.

Итак, цель занятия является более частным шагом в достижении цели курса повышения квалификации. Поэтому через систему занятий в УМК курса можно пронаблюдать, как каждое занятие вносит лепту в достижение подцелей – целей модуля, – которые, в свою очередь, складываются в общую цель.

Цель занятия должна удовлетворять SMART-критериям, а в процессе постановки цели необходимо участие слушателей. Выбирается способ постановки целей, который отличается повышенной инструментальностью. Он состоит в том, что цели занятия формулируются через результаты, выраженные в действиях обучающихся, причем таких, которые преподаватель или какой-либо другой эксперт могут надежно опознать [14]. Также цель занятия обуславливает формы, методы и средства ее достижения и мотивирует участников процесса к активной деятельности.

Активное обучение воплощается в формах проведения занятий на курсе повышения квалификации и через систему методов обучения.

В формах опосредуется четкая, протекающая во времени организация деятельности преподавателя и слушателей, выражается разная степень их взаимодействия. В одних формах возможно проявление большей степени активности преподавателя (лекция), в других - слушателей (практическое занятие).

Учет особенностей повышения квалификации определяет отбор различных форм проведения занятий, среди которых основную часть должны составлять формы с большей степенью активности слушателей: лекция-диалог, тренинг, практическое занятие, мастер-класс, круглый стол.

Приоритетность личностно-ориентированного процесса ориентирует на выбор таких методов обучения, которые способствуют межсубъектному взаимодействию и созданию оптимального развития каждого участника процесса обучения, т.е. интерактивные. Они характеризуются высокой степенью интенсивности общения

участников педагогического взаимодействия, их коммуникации, обмена деятельности, сменой и разнообразием видов, форм и приемов деятельности, целенаправленной рефлексией деятельности и составляющегося взаимодействия.

Рекомендуется выбор таких методов обучения, как «мозговой штурм», мастерская, пресс-конференция, решение педагогических ситуаций, практическая работа в малых группах, дискуссия, рефлексивный круг, интерактивная игра и т.д.

Условиями личностно-ориентированного (значимого) учения являются [15]:

— наполненность содержания обучения жизненными проблемами слушателей, создание ситуаций учения, в которых бы обучающиеся могли взаимодействовать с важными для них лично проблемами и вопросами, которые они хотели бы разрешить;

— принятие преподавателем обучающегося таким, каков он есть, и понимание его чувств;

— недирективная, диалогичная позиция преподавателя к источникам и способам получения знаний;

— переход преподавателя к позиции коуча (партнера, фасилитатора, сопровождающего). Он не дает указаний, не советует, не консультирует, не решает чужие проблемы. Он актуализирует посредством открытых вопросов, обращенных к внутренним ресурсам личности, субъектную активность в достижении успеха и сопровождает человека в долговременном индивидуально-личностном развитии;

— необходимость преподавателя опираться на самоактуализирующуюся тенденцию своих обучающихся;

— придание позиции слушателя в учебном процессе статуса субъекта познания, общения, ценностных ориентаций;

— смещение акцентов с процесса обучения на процесс учения, выражающееся в активной самостоятельной познавательной деятельности.

Для оценивания и предоставления обратной связи оценочные задания должны координироваться с результатами обучения, что подтверждает конструктивную согласованность преподавания, учения и оценивания [9]. Согласованность и скоординированность этих процессов обеспечивают поддержку учения слушателей.

На занятии важную роль играет постоянное получение преподавателем обратной связи от обучающихся. Информация дает представление о том, что происходит со слушателями на разных этапах образовательного процесса, как происходит их «продвижение» в изучаемом вопросе, какие трудности они испытывают. Это, в свою очередь, позволяет преподавателю оперативно реагировать и вносить коррективы в процесс преподавания и учения, менять содержание и способы обучения.

Обеспечение обратной связи, т.е. взаимообмен информацией в учебном процессе, это основная задача оценивания. Оценивание на курсах повышения квалификации носит формативный характер. В этом случае требуется определение критериев оценивания. Критериев не должно быть много (не более 3-4 критериев), и они или должны разрабатываться совместно с обучающимися до начала взаимодействия, или предоставляться всем участникам взаимодействия в начале занятия. Основой для разработки критериев является цель [16].

Оценка уровня компетентности педагогических работников на «выходе» осуществляется с помощью тестирования, микропреподавания и защиты проекта на основе четко сформулированных и заранее известных критериев. Это оценивание можно рассматривать как суммативное. На основе его результатов делается вывод об эффективности курса повышения квалификации педагогических работников.

Учитывая все факторы, тем не менее мы не можем не признать, что успех курса

повышения квалификации обеспечивается и личностью преподавателя, его позицией как человека и профессионала.

Позиция педагога – это система тех интеллектуальных, волевых и эмоционально-оценочных отношений к миру, педагогической деятельности в частности, которые являются источником его активности. Она определяется требованиями, ожиданиями и возможностями, которые предъявляет и предоставляет ему общество, и испытывает влияние внутренних, личных источников активности – влечения, переживания, мотивы и цели педагога, его ценностные ориентации, мировоззрение, идеалы [17].

Влияние личностно-профессиональной позиции преподавателя на успешность курса повышения квалификации проявляется, прежде всего, в установление коммуникации преподавателя со слушателями и между ними.

Мезенцева О.И., Кузнецова Е.В. указывают, что «организуя процесс обучения взрослых, необходимо специально проектировать благоприятную социальную ситуацию как ситуацию развития взрослого человека, предлагающую новые позитивные возможности, безопасные для статуса и самооценки, расширяющие, обогащающие, а не деформирующие пространство его жизнедеятельности» [16].

Таким образом, современный курс повышения квалификации разрабатывается и реализуется с учетом подходов обновления содержания среднего образования Республики Казахстан. Его основу составляют положения методологии образования, ориентированного на результат, компетентностного, конструктивистского подхода, личностно-ориентированного учения. Целостность курса обеспечивает модульный принцип построения Программы, эффективность – личность преподавателя.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Кузовлева Г.С., Санникова Л.Н. Специфика повышения квалификации педагогов в дошкольной образовательной организации [ЭР]. – Режим доступа: <http://eduherald.ru/rus/article/view?id=15670>
2. Повышение профессиональной квалификации и переквалификация профессиональная обучаемость [ЭР]. – Режим доступа: <http://www.p-lib.ru/pedagogika/markova-psihologiya-professionalizma/povyshenie-professionalnoy-kvalifikacii-i-perekvalifikaciya-professionalnaya-obuchaemost.html>
3. Об утверждении правил организации и проведения курсов повышения квалификации педагогических кадров. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 28 января 2016 года № 95 [ЭР]. – Режим доступа: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/V1600013420>
4. Повышение качества профессионального развития педагога: Коллективная монография/ Под ред. д.п.н. С.Д. Мукановой. – Караганды: Типография «Tengri», 2015. – 232 с.
5. Ибрагимова Г.К., Мамерханова Ж.М. Об исследовании образовательных потребностей учителя на этапе повышения квалификации педагогических кадров в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан // Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования. – 2016. – №3(14). – С.83-87.
6. Об образовании. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III [ЭР]. – Режим доступа: http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319_
7. Требования к разработке и оформлению учебных программ краткосрочных курсов повышения квалификации педагогических работников (2014 г.) [ЭР]. – Режим доступа: <http://referatdb.ru/pravo/198974/index.html>
8. Об утверждении образовательных программ курсов повышения квалификации педагогических кадров организаций дошкольного, среднего, дополнительного, а также специального образования. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 28 января 2016 года № 92 [ЭР]. – Режим доступа: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/V1600013306>
9. Кеннеди Д. Написание и применение результатов обучения: практическое

руководство в сб. Европейские публикации по вопросам написания результатов обучения [ЭР]. – Режим доступа: http://main.isuct.ru/files/edu/umu/publ_result_obucheniya.pdf

10. Компетентностная модель современного педагога. Учебно-методическое пособие// О.В.Акулова, Е.С.Заир-Бек, Е.В.Пискунова, Н.Ф.Радионова, А.П.Тряпицына. – СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И.Герцена, 2007. – 158 с.

11. Модульное обучение [ЭР]. – Режим доступа: <http://studepedia.org/index.php?post=43980&vol=1>

12. Омирбаев С.М. Особенности и принципы формирования модульных образовательных программ [ЭР]. – Режим доступа: <https://articlekz.com/article/5834>

13. Образовательные стратегии и технологии обучения при реализации компетентностного подхода в педагогическом образовании с учетом гуманитарных технологий: Методические рекомендации. – СПб.: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2008. – 108 с.

14. Кравченко Г.Г. Целеполагание в педагогической деятельности [ЭР]. – Режим доступа: https://infourok.ru/celepolaganie_v_pedagogicheskoy_deyatelnosti-570161.htm

15. Гульчевская В.Г. Коучинг — инновационная технология поддержки в обучении и индивидуально-личностном развитии учащихся [ЭР]. – Режим доступа: <http://aziomacoach.by/library/coaching-innovacionnaya-tehnologiya/>

16. Реализация интерактивного подхода в работе со слушателями на курсах повышения квалификации педагогических работников: метод.рекомендации/ Сост. М.П.Кушнир. – Караганда: РИО ИПК ПР, 2017. – 48 с.

17. Данченко М.В., Тарасова С.И. факторы влияния позиции педагога на развитие личности обучающегося [ЭР]. – Режим доступа: <http://www.scienceforum.ru/2014/761/6324>

М.П.Кушнир

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ОРТА БІЛІМ МАЗМҰНЫН ЖАҢАРТУ АЯСЫНДАҒЫ БІЛІКТІЛІКТІ АРТЫРУДЫҢ ЗАМАНАУИ КУРСЫ

Мақалада педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру курсының кезеңдері мазмұндалған. Курстың ұйымдастырушы, негізгі және қорытынды кезеңдері мақаланың өзекті мазмұнында тоғыстырылған. Педагогикалық қызметкерлер біліктілігін арттырудың қысқа мерзімді курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу және жүзеге асыру бойынша автордың көзқарасы ұсынылған. Тыңдаушылармен өзара іс-әрекет үрдісінде оқытушы позициясының маңыздылығы көрсетілген.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: *біліктілікті арттыру, білім беру бағдарламасы, біліктілік арттыру курсының тақырыбы, модульдік қағидат, біліктілік арттыру курсының мазмұнын іріктеу, оқыту тәсілдері, оқыту әдістері, белсенді оқыту, тұлғалық-кәсіби ұстаным.*

М.Р.Kushnir

MODERN PROFESSIONAL DEVELOPMENT COURSE IN CONDITIONS OF THE UPDATED CURRICULUM FOR COMPREHENSIVE SCHOOL EDUCATION IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

The article describes the stages of teachers' professional development course. The key content of this article is focused on the organizational, main and final stages of the course. The author's position towards the development and implementation of the educational program for teachers' professional development short-term courses has been presented. The importance of the trainer's position in the process of interaction with course participants has been pointed out.

KEYWORDS: *professional development, educational program, the theme of the professional development course, the modular approach, the selection of the refresher course content, forms of education, teaching methods, active learning, personal and professional position*

378.046.4

Р.Т.ЖЕТКЕНБАЕВА

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚБАИ
Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
zhetkenbayeva_r@mail.ru

КУРСТАН КЕЙІНГІ КЕЗЕҢДЕ ПЕДАГОГТЕРДІ ӘДІСТЕМЕЛІК СҮЙЕМЕЛДЕУ

Мақалада курстан кейінгі кезеңде педагогті әдістемелік сүйемелдеудің мәні біліктілікті арттырудың заманауи процесінің базалық қызметі ретінде анықталады. Педагогті курстан кейінгі кезеңде әдістемелік сүйемелдеудің формалары қарастырылған. Институттың курстан кейінгі кезеңде облыс педагогтерін қолдау бойынша әдістемелік жұмыстың негізгі бағыттары сипатталған.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: біліктілікті арттыру, кәсіби стандарт, сүйемелдеу, кәсіпқой, кәсіпқойлық, жаңартылған білім беру мазмұны, курстан кейінгі кезеңде сүйемелдеу, қолдау, депозитарий.

Қазақстанның білім беруді дамыту тенденциялары педагогикалық қызметкерлердің кәсіби құзіреттіліктері деңгейінің уақыт сын-тегеуріндеріне, болып жатқан өзгерістерге жылдам реакцияға, таяу болашақта табыстың кілті болатын кәсіби іс-әрекеттің сипаттамасын нақты анықтау білігін талап етеді.

2017 жылдың 8 шілдесінде №133 бұйрығымен бекітілген «Педагог» кәсіби стандарты» педагогикалық шеберлікті арттыру қажеттілігі ретінде педагогтың іс-әрекетінің бағалануына, оның құзіреттілігінің тұрақтануы мен дамуының негізі болып табылатын педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру жүйесінде педагогтың кәсіби деңгейіне талаптарды анықтаған.

Осы орайда білім беру сапасы мен педагогикалық шеберлікке қоғамның үдеме талаптары жаңартылған білім беру мазмұнының міндеттерін жүзеге асыру мен педагогикалық тәжірибедегі проблемаларды сындарлы шешу үшін педагогтердің біліктілігін арттыру процесінің үздіксіз болуы талап етіледі.

Іс жүзінде әр мұғалім кәсіпқой болғысы келеді. Сонымен бірге «кәсіпқойлыққа» тек пәндік, дидактикалық, психологиялық-педагогикалық білімдер мен біліктер ғана емес, алайда педагогтың кәсіби құндылықтарының жүйесі, оның пікірі, мақсатынан тұратын тұлғалық әлеуеті де кіреді. Сондықтан педагогтың біліктілігін арттыру процесін, оны әдістемелік сүйемелдеу жүйесін педагогтың кәсіби стандартында қарастырылған талаптар мен нормаларға сәйкес ұйымдастыру қажет.

Оқытудың жаңа технологиялары мен озық әлемдік тәжірибеге сүйенген, вариативтік бағдарламаларды құрушы, проблемалық-педагогикалық және сыни ойлайтын, шығармашыл тұлға ретінде мұғалімнің үздіксіз кәсіби өсуін қамтамасыз ету – «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының негізгі міндеті (бұдан әрі – институт) [1].

Американдық ғалымдардың (Б. Блум, Р. Брот) зерттеулері көрсеткендей, біліктілікті арттыру курсы өткеннен кейін 60%-тен астам мұғалімдер алған білімдері мен біліктерін практикада қолдануға тырысады. Мониторинг және талдау бөлімінің

мәліметтеріне сүйенсек, біздің институтта бұл сан 82,6%-ті құрайды. Алайда бір жыл және бұдан әрі уақыт өткен соң жаңашылдықтарды қолдану біртіндеп тоқтаудың тұрақты тенденциясы байқалады. Б. Блум и Р. Броттың айтулары бойынша курстық оқудан кейін мұғалімдердің тек 5%-і өз тәжірибесінде алған білімдерін белсенді қолдануды жалғастырады екен. Американдық педагогтер мұндай деректі репродуктивті біліктердің қалыптасуынан іздену біліктеріне өтудің күрделілігімен байланыстырады [2].

Сондықтан біліктілікті арттыру курстары аяқталған соң педагогтерді әдістемелік сүйемелдеу өзекті болып табылады және облыстың әр педагогы одан арғы ұйымдастырушы-әдістемелік сүйемелденетіне сене алады. Өйткені, институтта біліктілікті арттыру курсы өткеннен кейін аймақ педагогтерінің құзіреттіліктерін арттыру – осы ұйымның курстан кейін ұйымдастыратын жұмысының мақсаты болып табылады.

Бұл әрекеттің негізі – Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016 – 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының 2017-2019 жылдарға арналған даму бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама).

Бағдарламада курстан кейінгі кезеңде педагогтерді сүйемелдеудің міндеттері де анықталған:

1. Әдістемелік қызмет көрсетуге тиімді әдістер мен формаларды кеңейтуді қамтамасыз ету.

2. Жоғары ғылыми және әдістемелік негізде курстан кейінгі жұмыстардың іс-шараларын ұйымдастыру мен өткізуді қамтамасыз ету.

3. Жұртшылықты институттың біліктілік арттыру жүйесіндегі трендтері, кәсіби орта туралы кең хабардар етуді қамтамасыз ету.

4. «Өрлеу». Тиімді сабақ – «Өрлеу». Эффективный урок» облыстық әдістемелік журналда материалдарды шығаруға Қарағанды облысының педагогтерін кеңінен тартуды қамтамасыз ету.

5. Институттың абырой-беделін одан әрі арттыруға бағытталған имидж тартымдылығын қолдау үшін ұйымның электрондық ресурстарын дамыту мен әдістемелік жұмыстарын насихаттауды қамтамасыз ету.

6. Қарағанды облысы педагогтерінің инновациялық тәжірибесі базасын жасауды қамтамасыз ету [1].

Әдістемелік жұмыстың ұйымдастырушылық формалары серпінді. Олар сұранысқа, практикалық іс-әрекеттің тиімді тәжірибесіне, инновациялық ашықтық пен білім беру ұйымдарының қызметкерлері мен басшыларының белсенділігіне байланысты жаңартылып отырады. Сондықтан 2018 жылдың курстан кейінгі жұмысы институттың бірлескен жұмысының әртүрлі формаларымен ұсынылған, соның ішінде: республикалық және облыстық семинарлар, республикалық ғылыми-практикалық конференциялар, дөңгелек үстел, әдістемелік десанттары, кәсіби байқаулар, вебинарлар, институттың «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования» және «Өрлеу. Тиімді сабақ – Өрлеу. Эффективный урок» басылымдарындағы жарияланымдар [3].

Курстан кейінгі кезеңде педагогтың кәсіби іс-әрекетін жетілдіру – курс дайындығы сапасының бір критерийі болып табылады. Мұғалімнің курстан кейінгі кезеңде кәсіби дамуы «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалында жүргізілетін мониторинг үшін талдау тақырыбы болып келеді. Міндетті мониторинг 9 критерийден тұрады:

1. Инновациялық технологияларды енгізу;
2. Оқушылардың оқу жетістіктерінің сапасы мен үлгерімі;

3. Дарынды балалармен жұмыстың нәтижелігі;
4. Шеберлік сабақтары, шығармашылық шеберхана, семинар-тренингтерді өткізу;
5. Семинарларда, ғылыми-практикалық конференцияларда баяндама жасау;
6. Білім беру жобаларына, байқауларға қатысу;
7. Оқулық, монография, әдістемелік құралдар мен нұсқаулықтарды әзірлеу, мерзімді басылымдар мен БАҚ-да мақалаларды жариялау;
8. Қосымша оқыту семинарларына, тренингтерге, курстарға қатысу;
9. Біліктілік санатын арттыру [4].

Мониторинг және талдау бөлімінің мәліметтеріне сүйенсек, төменгі кестеден институтта біліктілік арттыру курсынан өткен педагогикалық қызметкерлерінің кәсіби деңгейлерінің даму динамикасы мен біліктіліктерінің арттырылуының тиімділігін көруге болады (1 - кесте).

1 - кесте. Институтта біліктілік арттыру курсынан өткен педагогикалық қызметкерлерінің біліктіліктерінің арттырылуының тиімділігі.

№	Сапаны бағалаудың негізгі критерийлері	Педагогтердің белсенділігі, %		Өсу динамикасы
		2016 жыл	2017 жыл	
1	Біліктілік санатының өсуі	50,3	64,9	+14,6
2	Әдістемелік шараларға қатысу	66,3	96	+29,7
3	Семинар, конференцияларда сөз сөйлеу	67,7	88,9	+21,2
4	Кәсіби байқауларға қатысу	67,1	78,2	+11,1
5	Байқау, жобалар, олимпиада жеңімпаздары	38,2	41,4	+3,2
6	Желілік қоғамдастықтағы белсенділік	16,1	93,1	+77
7	Жарияланымдар саны	18,8	29,1	+10,3

Біліктілікті арттыру курсы қарқынды практикалық бағыттылықпен қоса беріледі және курс барысында тыңдаушымен әзірленген нақты өніммен аяқталады (жоба, қысқа мерзімді сабақ жоспары, шағын-сабақ өткізу бағдарламасы және т.б.). Бұл ретте осы өнім тыңдаушының меңгерген білімдері, қалыптасқан құзіреттіліктерге деген көзқарасымен қатар нақты педагогикалық жағдаятта оның мақсаттылығы да бағаланады. Мұндай тәсілдеме тыңдаушының практикалық іс-әрекетін сүйемелдеуді және шынайы педагогикалық іс-әрекетте осы өнімнің қадағалануын тұспалдайды. Сөйтіп біліктілікті арттыру жүйесіне курстық дайындықтың білім беру бағдарламалары ғана емес, сонымен қатар өнімнің әзірлену кезінен оның толық жүзеге асырылуына дейін курстан кейінгі сүйемелдеу енеді. Сондықтан курстан кейінгі кезеңде әдістемелік жұмыс мақсатты шаралар жүйесі арқылы жүзеге асырылады. Өйткені «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін

арттыру институтының 2017-2019 жылдарға арналған даму бағдарламасына сәйкес институт ұжымы ұстанған принцип: шынайы кәсіби қолдау курстарда аяқталмайды.

Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында Қарағанды облысының педагогтерін курстан кейінгі кезеңде әдістемелік сүйемелдеу жылдан-жылға артып келеді және оның бағыттары қажеттіліктер мен пәнді оқыту ерекшеліктерін, білім беру ұйымының орналасу жерін есепке алумен анықталады.

2018 жылғы филиал жұмысының Жедел жоспарына сәйкес ағымдағы жылда төмендегі шаралармен қамтылған (2 - кесте).

2 - кесте. Қарағанды облысының педагогтерін курстан кейінгі кезеңде әдістемелік сүйемелдеудің бағыттары

Бағыт	Жұмыс түрлері
1. Кәсібилік тәжірибені бақылау негізінде педагогтерге кеңес беру арқылы қолдау	<ul style="list-style-type: none"> • Әдістемелік десанттар • Желілік қоғамдастықтың іс-әрекетін жүйелеу • Инновациялық педагогикалық тәжірибені зерделеу, жалпылау, тарату
2. Педагогикалық бастамашылықтарды ұсыну, дәріптеу және айқындау	Институттың мерзімді басылымдарында мақалаларды жариялау: <ul style="list-style-type: none"> • «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования»; • «Өрлеу. Тиімді сабақ – Өрлеу. Эффективный урок»; • Желілік басылым «Өрлеу. Аймақтағы білім газеті» – Сетевое издание. Газета «Өрлеу. Образование в регионе»
3. Педагогтердің шығармашылық әлеуеттерін ашу	Облыстық байқаулар: <ul style="list-style-type: none"> • «Табыстылық навигаторы» сабақтың қысқа мерзімді жоспары • Астананың 20-жылдығына арналған сыныптан тыс шаралардың әдістемелік әзірлемелері
4. Білім біру мазмұнын жаңартудың өзекті мәселелері бойынша ғылыми-әдістемелік қолдау	<ul style="list-style-type: none"> • семинарлар, оның ішінде он-лайн түрінде де; • вебинарлар; • шеберлік сабақтардың топтамасы
4. Кәсіби медиа-кеңістікті белсендіру және дамыту	Оқу-әдістемелік өнімдерді шығару: <ul style="list-style-type: none"> • орта білім берудің мазмұнын жаңарту; • педагогтың кәсіби дамуы; • білім берудің көптілділік моделін дамыту; • «Мәңгілік ел» ұлттық идеяларын жүзеге асыру; • білім берудегі инновациялық тәсілдемелер

Курстан кейінгі сүйемелдеуде Институттың профессорлық-оқытушылық құрамымен педагогтердің курстан кейінгі жұмыстарын жүзеге асыруда ақпараттық-коммуникациялық, оның ішінде қашықтан оқыту технологиялары белсенді түрде қолданылады:

- Желілік қоғамдастықтар: Институт сайтында екі желілік қоғамдастық қызмет етеді: біліктілікті арттырудың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді курстары бойынша.

- Институт сайты: Институт жұмысы туралы жедел ақпараттандыру қамтамасыз етіледі.

- «Өрлеу» БАҰО» АҚ ғылыми-әдістемелік басылымдарының Депозитарийі.

- Цифрлық білім беру ресурстары.
- Электрондық газеті: Желілік басылым «Өрлеу. Аймақтағы білім газеті» – Сетевое издание. Газета «Өрлеу. Образование в регионе».
- Журналдардың электрондық нұсқасы: «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования», «Өрлеу. Тиімді сабақ – Өрлеу. Эффективный урок» [2].

Аймақ педагогтерін кәсіби дамытуға бағытталған әдістемелік көмек көрсетудің құралының бірі – «Өрлеу» жаңартылған білім мазмұнымен» деп аталатын әдістемелік десанттар. Бұл десанттар мақсаты Қазақстан Республикасы орта білім беру мазмұнын жаңарту бойынша БА курстарынан өткен мұғалімдерді курстан кейін әдістемелік сүйемелдеу.

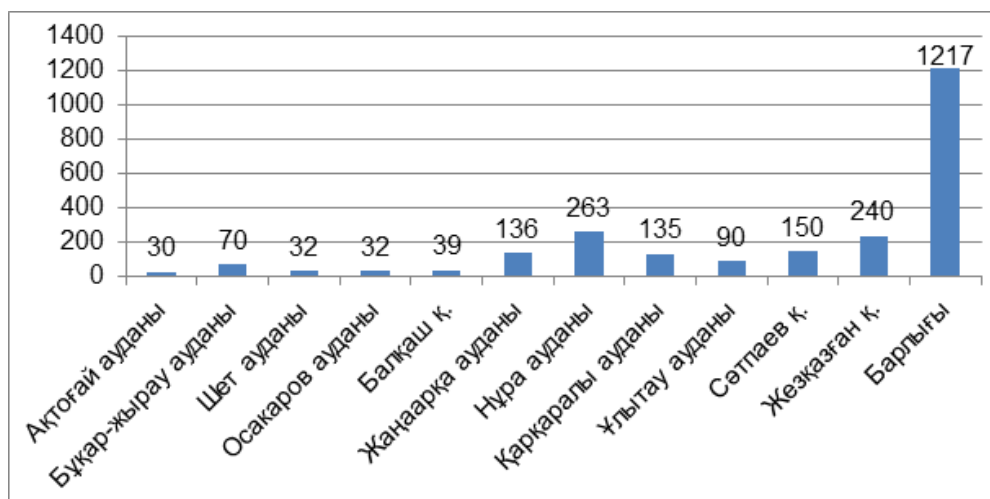
Әдістемелік десанттар аясында институт тренерлері жаңартылған оқу бағдарламалары бойынша 1, 2, 5, 6, 7 және 8 сыныптарында жұмыс жасайтын мұғалімдердің сабақтарына қатысады және оларды талдайды. Сабақтың мақсатына сәйкес тапсырмаларды іріктеу, сабақты жобалау, саралап оқытуды ұйымдастыру, сабақта бағалау бойынша жеке және ұжымдық кеңестер береді. Өйткені нақ осы білім берудің жаңартылған мазмұнының аспектілері педагогтердің мейлінше қиындықтарын тудырады.

Әдістемелік десант барысында педагогтердің кәсіби құзіреттіліктерін дамыту мақсатында институт тренерлері орта білім берудің жаңартылған мазмұнын енгізудің өзекті мәселелері бойынша практикаға бағытталған тренингтер мен шеберлік сабақтарын өткізіп тұрады.

Курстан кейінгі сүйемелдеу формасы ретінде әдістемелік десант бірнеше көзқарастан тиімді:

- жаңартылған мазмұн бойынша сабақтар шынайы жағдайда, табиғи ортада өтеді, яғни мектепте;
- тренерлердің сабаққа қатысуы кезінде білім беру процесін жүзеге асыру барысында туындайтын нақты проблемалар мен қиындықтар бірден анықталады;
- әдістемелік десант шараларының аясында тренерлер аудан/ қала білім бөлімдерінің әдіскерлері мен мектеп мұғалімдеріне жедел кері байланыс ұсынады;
- әдістемелік десанттар «Өрлеу» БАҰО» АҚ Қарағанды филиалының шапшаңдығы мен үлкен мүмкіндіктерін педагогикалық жұртшылыққа көрсетеді.

2017 жылы әдістемелік десант облыстың 11 аймағында өтті және оған білім берудің жаңартылған мазмұны бағдарламасы бойынша біліктілікті арттыру курсынан өткен 1217 мұғалім қатысты (1 - сурет).

1 - сурет. – «Өрлеу» жаңартылған білім мазмұнымен» әдістемелік десанттары

Атап өту керек, әдістемелік десанттар «Өрлеу» БАҰО» АҚ Қарағанды филиалы орналасқан облыс орталығынан шалғайда жатқан аймақтарда өткізіледі, өйткені нақ сол жерлерде әдістемелік көмекке педагогтердің үлкен сұранысы бар. Сондықтан бұл жұмыс 2018 жылдың бірінші жарты жылдығында өз жалғасын тауып, Осакаров ауданы мен Қарқаралы ауданының Егіндібұлақ өңіріндегі ауыл мектептерінің 159 мұғалімдерін әдістемелік сүйемелдеуге мүмкіндік берді.

Қарағанды облысының көптеген педагогтерінің кәсіби шеберліктерінің жетілуіне және өздігінен білім алуының табысты жүзеге асырылуына «Өрлеу» БАҰО» АҚ бастамасымен жоғары деңгейде өткізіліп жүрген байқаулар оң әсерін тигізуде. Бұл республикалық деңгейдегі «Педагогикалық оқулар», «Үздік әдіскер», «Үздік психолог» және т.б. Осындай байқауларды ұйымдастыру үшін үлкен жауапкершілік пен қажырлылық талап етіледі: бұл ереже мен критериялды бағалаудың аппаратын әзірлеуді, материалдарға сараптама жүргізуді, конкурсанттарды іріктеуді, ең үздігін жетілдіріп, республикалық кезеңге дайындауды керек етеді. Сондықтан Қарағанды БАИ қызметкерлері мен аймақ педагогтері осы байқауларға үнемі бірлесе дайындалуда, соның нәтижесінде бірыңғай команда ретінде жеңіс тұғырынан жиі көрінуде.

Әдістемелік жұмыстың құрылымына енетін өзекті бағыттар бойынша Филиал оқытушыларын әзірлеген оқу-әдістемелік басылымдар барлық деңгейдегі педагогтердің сұраныстарын сүйемелдейді. Осы орайда 2016 жылы Қазақстанның педагогикалық қауымдастығын әдістемелік қолдаудың ақпараттық ресурсы ретінде ғылыми және әдістемелік басылымдардың депозитарийі құрылған болатын. «Өрлеу» БАҰО» АҚ құрамындағы 17 институттың профессорлық-педагогикалық құрамының ғылыми идеялары мен әдістемелік ұсыныстарын біріктіру және оның білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында білім берудің өзекті мәселелерін шешуге бағытталуы депозитарийдің бірегейлігі болып саналады. Ағымдағы жылда депозитарий Ұлттық орталықтың филиалдарымен әзірленген 69 басылыммен толықтырылды.

Депозитарийдің ғылыми және әдістемелік басылымдарының қоры білім берудің барлық деңгейлері бойынша 270-тен астам жұмыстардан тұрады. Депозитарий «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ сайтында орналасқан, білім деңгейлері және білім саласындағы өзекті мәселелер бойынша құрылымданған.

Бүгін «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы қызметкерлерінің ғылыми және әдістемелік басылымдары педагогтердің кәсіби дамуын қолдау мен осы бағыттағы инновациялармен алмасу үшін негіз болып табылады.

Институттың әдістемелік шараларының басым көпшілігін облыстың педагогикалық қауымдастығы жоғары бағалайды. Білім және ғылым саласына қатысты облыстық және республикалық деңгейлерде өткізілетін шаралар туралы ақпараттар БАҚ беттерінде және институттың сайтында тұрақты жарияланып тұрады. «Өрлеу» БАҰО» АҚ Қарағанды филиалы облыстың білім беру жүйесінің динамикалық дамуына өзінің қомақты үлесін қосып жатқандығы баршаға мәлім, Институт аймақтың білім беру ұйымдарымен өзара серіктестікте табысты жұмыс жасау үстінде. Шығармашылықпен айналысатын педагогтер өз идеяларын жүзеге асыруда қолдауға ие болып, институттың әртүрлі формадағы әдістемелік шараларына белсене қатысады, осылайша кәсіби құзіреттілік деңгейлерін арттыруға толық мүмкіндік алуда. Сондықтан да білім беру процесін жедел дамыту мен сапалы жаңарту үшін педагогтерді әдістемелік сүйемелдеуді одан әрі жетілдіре түсу қажет.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының 2017-2019 жылдарға арналған даму бағдарламасы.
2. Повышение качества профессионального развития педагога: Коллективная монография /Под ред. д.п.н. С.Д. Мукановой. – Караганды: Типография «Tengri», 2015. – 232 с.
3. Муканова С.Д. Стратегические направления развития системы повышения квалификации педагогов // Вестн. Карагандинского ун-та. Сер. Педагогика. – 2017. – №2(86). – С. 159 -163.
4. Технология мониторинга как средство отслеживания и управления качеством повышения квалификации педагогов / под общ. ред. Г.К. Ахметовой. – Алматы: АО «НЦПК «Өрлеу», 2013. –119 с.

P.T.ЖЕТКЕНБАЕВА

МЕТОДИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПЕДАГОГОВ В ПОСТКУРСОВОЙ ПЕРИОД

В статье раскрывается сущность методического сопровождения учителя в посткурсовой период как базовой функции современного процесса повышения квалификации. Рассмотрены формы посткурсового методического сопровождения педагога. Охарактеризованы основные направления методической поддержки Институтом педагогов области в посткурсовой период. **КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА:** *повышение квалификации, профессиональный стандарт, сопровождение, профессионал, профессионализм, обновление содержания образования, сопровождение в посткурсовой период, поддержка, депозитарий.*

R.T. ZHETKENBAYEVA

METHODOLOGICAL ACCOMPANIMENT OF EDUCATORS DURING POST-COURSE PERIOD

This article considers methodological accompaniment of educators during post-course period as an essential function of contemporary process of further education. Moreover, different forms of post-course methodological accompaniment of educators are taken into account. Current article also describes the main directions of methodological support of regional educators during post-course period by The Institute.

KEYWORDS: *further training, professional standard, accompaniment, professional, professionalism, education improvement, accompaniment during post-course period, support, depositary.*

МЕТОДИЧЕСКИЙ ДЕСАНТ КАК КОМПОНЕНТ НЕПРЕРЫВНОГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ СЕРТИФИЦИРОВАННЫХ УЧИТЕЛЕЙ

В статье представлены подходы филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области к реализации посткурсового методического сопровождения учителей, сертифицированных по Программам повышения квалификации педагогических работников Республики Казахстан третьего (базового) уровня и «Эффективное обучение». Обобщены результаты наблюдения уроков сертифицированных учителей и совместного анализа практики с целью определения перспектив дальнейшего профессионального развития. Представлены формы посткурсовой поддержки, направленные на обобщение успешного опыта как компонента развития практики учителя.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: *повышение квалификации, профессиональное развитие учителя, посткурсовое сопровождение, изменение практики преподавания и обучения.*

Ключевым фактором модернизации системы образования являются высококвалифицированные педагогические кадры. В связи с этим в Государственной программе развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2019 годы отмечается: приоритетами школьного образования Казахстана стала подготовка к переходу на обновленное содержание, ... осуществляется полномасштабная трансляция опыта НИШ, ... внедрены новые механизмы профессионального развития педагогических кадров страны [1].

Опыт лучших систем образования мира констатирует, что «реформа стоит на трех китах: профессиональном развитии, профессиональном развитии и профессиональном развитии» [2], формат профессионального развития учителя включает обучение и практику, предусматривает последующую поддержку [1]. Эти подходы определяют приоритетность деятельности Карагандинского филиала АО «НЦПК «Өрлеу» по взаимодействию с организациями образования в целях совершенствования условий профессионального развития педагогов [3], посткурсовому сопровождению непрерывного профессионального развития учителей.

Проблема непрерывного повышения квалификации педагогических работников становится наиболее актуальной в условиях обновления содержания образования. На сегодняшний день факт получения образования, прохождения курсов повышения квалификации один раз в пять лет уже не гарантирует качественного выполнения специалистом профессиональных обязанностей. Доказательством тому служат исследования проблем непрерывного образования взрослых, проведенных С.Г.Вершловским, Ю.Н.Кулюткиным, Г.С.Сухобской, Б.А.Альмухамбетовым, А.А.Жайтаповой и др. [4;5;6;7].

Как одно из направлений решения данной проблемы нами рассматривается

системная методическая поддержка учителей, сертифицированных по Программам третьего (базового) уровня и «Эффективное обучение». Поддержка, регламентированная нормативными документами, направлена на создание условий для максимальной реализации инновационного потенциала Программ в условиях практической деятельности в организациях среднего общего образования и обновления содержания образования [8].

Посткурсовая поддержка обеспечивает решение следующих задач:

- оперативное реагирование на запросы учителей по педагогическим проблемам;
- оказание поддержки в процессе внедрения инновационных технологий в педагогическую практику;
- вооружение наиболее эффективными способами анализа и экспертизы педагогической деятельности в соответствии с современными требованиями;
- оказание методической помощи в создании авторских методических разработок [9].

Успешность деятельности сертифицированного учителя в посткурсовой период определяется критериями Стандарта учителя Уровня 3 [10]. Анализ критериев позволяет сделать вывод о том, что инновационная практика сертифицированного учителя находит свое отражение в планировании и проведении уроков, направленных на развитие интеллектуального потенциала и личности каждого ученика. Поэтому в фокусе особого внимания посткурсовой поддержки находится основной элемент инновационной практики сертифицированного учителя – урок в классе.

Как показывает наш опыт, наиболее эффективным направлением поддержки учителя в практической реализации ключевых идей программы является совместная работа по планированию и наблюдению уроков, которая способствует повышению эмоционального и социального аспектов саморегуляции учителя. Тренеры отмечают, что эффективность данного направления значительно повышается, когда консультирование проводится в режиме лицом-к-лицу, во время ставших традиционными «методических десантов». Выезжая в школы, тренеры наблюдают за работой учителя в классе, обсуждают вместе с учителями сильные стороны урока и аспекты, требующие улучшения, соответствие критериям Стандарта учителя, определяют направления дальнейшего развития.

Тренерами центра уровневых программ разработан алгоритм методического десанта «Өрлеу» - сертифицированному учителю» (рис.1) [11].

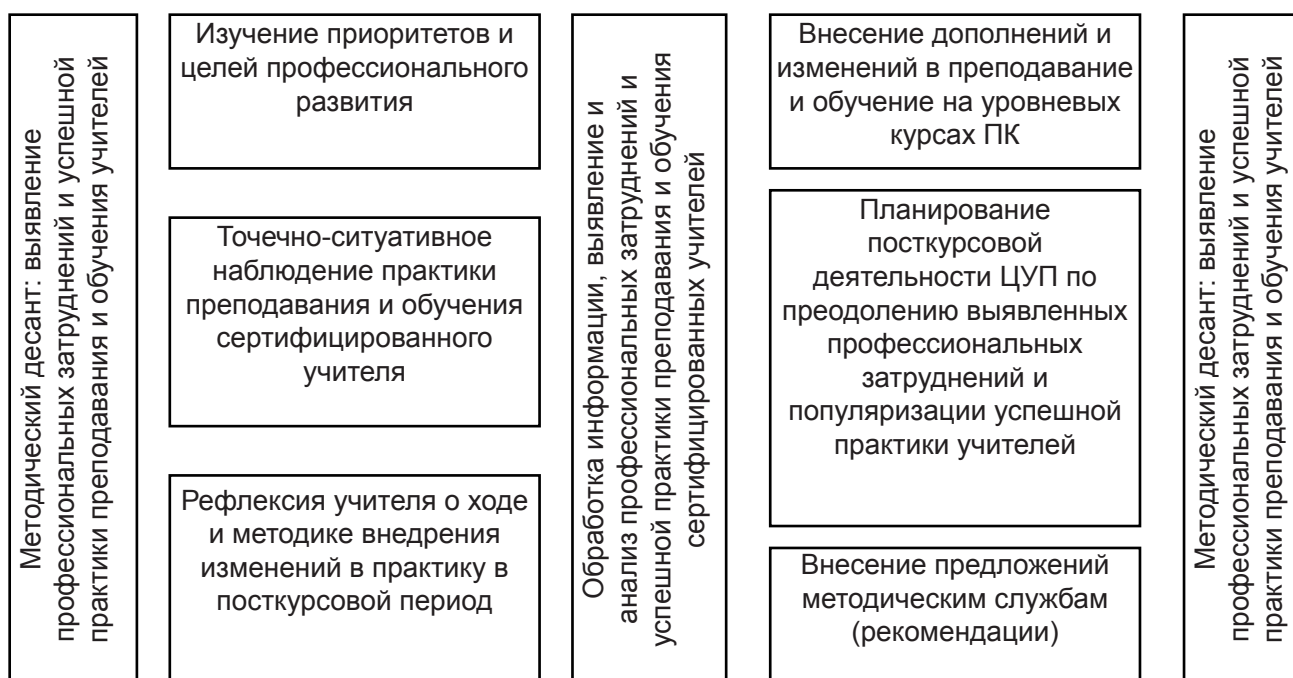

Рисунок 1 – Алгоритм действий тренеров центра уровневых программ по посткурсовому сопровождению сертифицированных учителей третьего (базового) уровня

На 1 этапе по маршруту, согласованному с методическими службами сельских районов, тренеры «Өрлеу» на местах оказывают содействие в определении:

1. приоритетов и выработке целей личного развития сертифицированного учителя сельской школы;
2. траектории индивидуального развития сертифицированного учителя, которое будет точно-ситуативным, т.е. персонализированным в каждой конкретной ситуации;
3. инструментария самооценки сертифицированным учителем эффективности деятельности;

На 2 этапе на основе систематизации проблемных вопросов учителей составляется и реализуется график вебинаров, он-лайн семинаров, консультаций для сертифицированных учителей сельских школ.

На основе представленного алгоритма в 2015-2017 году тренерами центра уровневых программ проведено 12 методических десантов в Нуринский, Каркаралинский, Актогайский, Осакаровский, Жанааркинский, Улытауский, Шетский, Абайский, Бухаржырауский районы области, в города Сатпаев, Жезказган, Шахтинск.

Программа методических десантов включала следующие компоненты:

1. Наблюдение уроков. Точно-ситуативное наблюдение практики преподавания и обучения сертифицированных учителей третьего (базового) уровня.
2. Индивидуальное консультирование «Учитель – Тренер». Выявление профессиональных затруднений сертифицированных учителей третьего (базового) уровня и выработка индивидуальных рекомендаций по их преодолению. Определение приоритетов и целей профессионального развития учителей в организациях образования в соответствии со Стандартом учителя уровня 3.
3. Круглый стол с участием руководителей организации образования. Обсуждение направлений развития практики сертифицированных учителей.

При проведении методического десанта использованы методы наблюдения, изучения опыта, беседы-интервью, анкетирования.

В рамках методдесантов проведено наблюдение более 340 уроков сертифицированных учителей, в работе круглых столов по обсуждению актуальных вопросов практики приняли участие более 800 сертифицированных педагогов, руководителей школ, специалистов методических служб и отделов образования районов. Тренеры оказали индивидуальную методическую поддержку, в среднем, 30% учителей сельских районов, сертифицированных по третьему (базовому) уровню и программе «Эффективное обучение».

При структурированном наблюдении уроков использованы карты наблюдений для оценки тех параметров преподавания, которые касаются реализации опыта учителей, прошедших обучение на курсах по уровневым программам [12]. Карты использованы для получения персональной информации об уровне работы и затруднениях в практике учителей, как основы посткурсовой поддержки и стимулирования профессионального развития. Также указанный инструментарий позволил собрать статистические данные о типичных затруднениях и уровне практики учителей для последующего использования в процессе выработки направлений, стратегий, планов, программ посткурсовой работы центра уровневых программ филиала.

Результаты наблюдений свидетельствуют об обновлении деятельности учителей в посткурсовой период по организации коллаборативной среды, использованию потенциала диалога, развитию критического мышления учеников (рис.2).

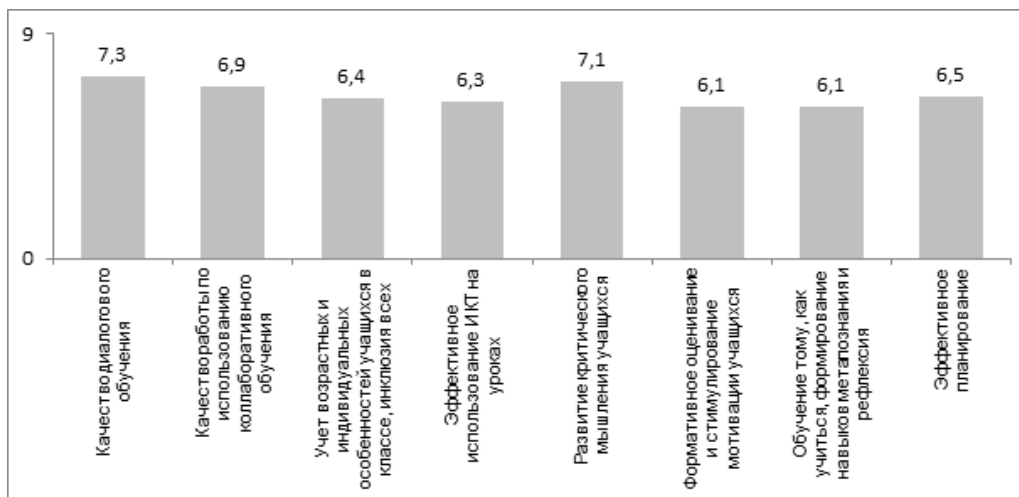

Рисунок 2 - Шкала успешности реализации аспектов практики сертифицированными учителями

Наблюдение уроков показало сильные стороны практики сертифицированных учителей третьего (базового) уровня: учителя

1. управляют диалогом в классе, вовлекают в него большое количество участников.
2. обосновывают необходимость групповой работы, обеспечивают четкость постановки задач, привлекая к выполнению всех учеников.
3. владеют умением постановки учебного вопроса, используют вопросы высокого порядка на различных этапах уроках, используют стратегии, направленные на развитие критического мышления.
4. используют разнообразные инструменты формативного оценивания в соответствии с видом работы, ориентированы на аффективную сторону личности учеников при комментировании выполнения работы.

Названные изменения практики оказывают значительное влияние на изменение ситуации в классе в аспекте когнитивного, социального, эмоционального развития учеников. Тренеры наблюдали, что в целом изменилась культура в классе: большинство учеников уверенно работают на уроке, размышляют, аргументируют свою позицию при ответе на вопросы, готовы к сотрудничеству.

Вместе с тем, отмечены профессиональные затруднения сертифицированных учителей третьего (базового) уровня, которые были обсуждены в рамках индивидуального консультирования. С каждым учителем определены конкретные «проблемные зоны», требующие совершенствования практики преподавания и обучения, обсуждены способы улучшения практики преподавания и обучения в рамках Стандарта учителя Уровня 3.

Важным компонентом методического десанта стало проектирование траектории личных целей развития сертифицированного учителя. При этом акцент сделан на такие качества учителя как самомотивация, самоконтроль, самооценивание, самостоятельность и стремление найти пути решения проблем в преподавании и обучении.

В качестве инструментов для проектирования целей использованы: техника «Колесо эффективности», «Лист самооценки реализации Стандарта Учителя уровня 3».

Анализ самооценки учителей по использованию идей семи модулей Программы в практике преподавания и обучения, проведенный с использованием техники «Колесо эффективности», позволил учителям наглядно увидеть те сферы преподавания и

обучения, которые требуют обратить на себя особое внимание. Это: планирование (7,6 из 10), обучение талантливых и одаренных учеников (7,9 из 10), оценивание для обучения и оценивание обучения (7,9 из 10). В сотрудничестве с тренерами определены конкретные шаги по внесению изменений, которые учитель планирует реализовать в определенные сроки.

В рамках самоанализа деятельности акцентировано внимание учителей на важности саморазвития, изменения практики в контексте критериев Стандарта учителя, обращено внимание на необходимость «проведения локального характера исследовательской работы в классе, способствующей совершенствованию собственной практики» [10].

Учитывая, что методическое самообразование является существенным фактором непрерывного профессионального развития, по результатам методического десанта учителям рекомендованы методические издания по конкретным направлениям совершенствования практики.

Важным компонентом методических десантов стало проведение круглых столов с участием руководителей организации образования, на котором обсуждены приоритетные направления совершенствования практики, роль администрации школы и методических служб в развитии практики учителей. Тренеры центра уровневых программ отмечают высокий уровень вовлеченности руководителей школ в исследование проблем деятельности, реализацию различных подходов к управлению развитием сертифицированных учителей. В школах созданы условия для обмена опытом, систематизированы материалы, подтверждающие профессиональное развитие педагогов.

На 2-м этапе по итогам методических десантов даны рекомендации руководителям организаций образования, методическим службам районов и организаций образования по развитию практики сертифицированных учителей:

1. Акцентировать внимание учителей третьего (базового) уровня на необходимость соблюдения Стандарта учителя Уровня 3, который является показателем оценки успешности деятельности учителя в посткурсовой период в аспекте критериев: профессиональные знания и понимание, профессиональные навыки, профессиональные ценности и ориентиры.

2. Использовать возможности сетевого сообщества сертифицированных учителей для развития лидерства сертифицированных учителей, оперативного получения/обмена актуальными материалами Программы.

3. Способствовать проведению исследований практики сертифицированных учителей с публикацией результатов исследований в сборниках конференций, информационно-методических изданиях.

4. Оказывать содействие учителям в реализации индивидуальной траектории развития и достижении определенных в рамках десанта целей профессионального развития.

5. Организовать участие сертифицированных учителей в on-line семинарах, вебинарах, запланированных с целью удовлетворения профессиональных потребностей учителей.

6. При методической поддержке учителей в рамках среднесрочного и краткосрочного планирования:

— обратить внимание на планирование и постановку вопросов, направленных на достижение учениками глубокого понимания темы, способствующих критическому размышлению (согласно таксономии Блума).

— использовать потенциал формативного оценивания для определения способов улучшения работы учеников и развития мотивации, развивать навыки рефлексии

учеников по своему обучению.

— обеспечить реализацию инклюзивного подхода, обеспечивающего эффективное включение детей разного уровня способностей к обучению.

— акцентировать внимание на использование средств ИКТ в полном объеме с учетом действительной необходимости для решения учебных задач.

3-й этап алгоритма посткурсовой поддержки сертифицированных учителей реализован, в основном, в онлайн-формате. С целью развития практики учителей по «проблемным» зонам, выявленным по итогам методических десантов, тренерами центра уровневых программ был проведен цикл областных вебинаров «Практика сертифицированного учителя: эффективный урок». Проведено 6 вебинаров, в которых приняли участие более 700 педагогов области. Тематика вебинаров составлена с учетом актуальных потребностей сертифицированных учителей:

- Актуальные вопросы планирования урока;
- Как обеспечить эффективность формативного оценивания на уроке?
- Обучение критическому мышлению: эффективная практика;
- Как реализовать инклюзивный подход на уроке?
- Обучение тому, как учиться.
- Как эффективно (!) использовать ИКТ на уроке?

В рамках вебинаров тренерами актуализированы ключевые проблемы практики сертифицированных учителей, внесены уточнения и разъяснения по изменению форм планирования. Практическая направленность вебинаров обеспечена выступлениями сертифицированных учителей, имеющих успешный опыт реализации идей Программы: Г.Абдикаримова и Ш.Капашева, учителя школы-интерната для одаренных детей им.Жамбыла; Асрепова Н.А., Ахметова М.С., учителя СШ №27 г.Караганды, Адасбекова А.Ж., учитель СШ им.Абая Абайского района. Практический опыт развития навыков саморегуляции учеников представили Баймухатова Б.Ж., учитель истории школы-интерната им. Жамбыла и Какетаева Г.К., учитель русского языка и литературы гимназии №92 г.Караганды.

Участники цикла вебинаров отмечают, что такой формат онлайн-встреч имеет значительный потенциал для обмена практическим опытом учителей, позволяет оперативно решать возникающие задачи.

Одним из ключевых направлений реализации посткурсовой поддержки является развитие и активизация медиа-пространства. Практический опыт сертифицированных учителей по реализации идей Программ находят отражение в публикациях в научно-методических изданиях и средствах массовой информации. С 2015 года Карагандинским филиалом АО «НЦПК «Өрлеу» выпускается региональный информационно-методический журнал «Өрлеу. Тиімді сабақ - Өрлеу. Эффективный урок». Тематический план журнала за прошедший период включал следующие направления:

- планирование урока,
- коллаборативное обучение,
- обучение критическому мышлению,
- ИКТ в преподавании и обучении,
- подходы к планированию эффективного урока в рамках обновленного содержания образования,
- уроки добра и гуманизма (специальный выпуск для учителей, сертифицированных по Программе НДО «Самопознание» «Общечеловеческие ценности на уроке»),
- тематический выпуск по итогам проведения конкурса «Лучшее среднесрочное планирование».

В 2015-2017 году на страницах журнала опубликовано 35 статей тренеров по актуальным вопросам обновления содержания образования, 44 статьи учителей школ

области, обобщающие успешный опыт развития практики преподавания и обучения, 54 краткосрочных плана урока.

В целом, в настоящее время посткурсовая поддержка сертифицированных учителей осуществляется согласно нормативным документам, имеет системный и планомерный характер, обеспечена ресурсами и методами с целью преобразования школьной практики и внедрения ключевых идей Программ, направлена на удовлетворение образовательных потребностей сертифицированных учителей.

В перспективе наиболее приоритетными для развития направлениями посткурсовой поддержки сертифицированных учителей могут стать корпоративные тренинги по актуальным вопросам на базе организаций образования, поддержка функционирования профессиональных сетевых сообществ.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2016 - 2019 годы. [ЭР]. – Режим доступа: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=32372771
2. Барбер М., Муршед М. Как добиться стабильно высокого качества обучения в школах // Вопросы образования. – 2008. – №3. – С.7-57.
3. Муканова С.Д., Кушнир М.П. Взаимодействие Института повышения квалификации с дошкольными организациями образования. // Вестник КарГУ. Серия «Педагогика». – 2016. – №3 (83). – С.134.
4. Образование взрослых: опыт и проблемы. /Под ред. С.Г.Вершловского. – С-Пб. ИВЭСЭП, Знание, 2002. – 167 с.
5. Моделирование педагогической системы: проблемы повышения качества и эффективности общепедагогической подготовки учителей /Под.ред.Ю.Н.Кулюткина, Г.С.Сухобской. – М.: Педагогика, 1981. – 120 с.
6. Альмухамбетов Б.А. История становления и тенденции развития системы повышения квалификации педагогических кадров в Казахстане /Автореф. дисс. на соискание... доктора пед.наук. – Алматы, 2002. – 52 с.
7. Жайтапова А.А. Научно-теоретические основы профессионального роста учителей в условиях СПК /Автореф. дисс. на соискание... доктора пед.наук. – Алматы, 2005. – 41 с.
8. Положение о посткурсовой поддержке сертифицированных педагогических кадров, завершивших обучение по уровневым программам повышения квалификации педагогических кадров и по программе повышения квалификации руководителей общеобразовательных организаций Республики Казахстан, разработанным Центром педагогического мастерства АОО «Назарбаев интеллектуальные школы» совместно с Факультетом образования Кембриджского университета (Приказ директора ЦПМ АОО «НИШ» от 28.05.2014 №01-96/14).
9. Повышение качества профессионального развития педагога: Коллективная монография/ Под ред. д.п.н С.Д.Мукановой. – Караганды: Типография «Tengri», 2015. – 232 с.
10. Принципы оценивания учителя. Курсы уровневых программ. Третий (базовый) уровень. Второе издание. АОО «Назарбаев интеллектуальные школы», 2013.
11. Бектыбаева Г.Ш. Посткурсовая поддержка сертифицированного учителя сельской школы: особенности, тенденции, перспективы. – Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования. – 2015. – №4 (11). – С.40-45.
12. Обыденкина Л.В. Сборник аналитических инструментов. Выпуск 1. Карты наблюдения уроков / Пер. Мынбаева Ж. – Астана: АОО «Назарбаев интеллектуальные школы» Центр педагогического мастерства, 2014. – 42 с.

Г.Ш.Бектыбаева

КУРСТАН КЕЙІНГІ ӘДІСТЕМЕЛІК СҮЙЕМЕЛДЕУ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ ҮЗДІКСІЗ КӘСІБИ ДАМУ КОМПОНЕНТІ РЕТІНДЕ

Мақалада «Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ Қазақстан Республикасы педагог-қызметкерлерінің үшінші (базалық) деңгейі және «Тиімді оқыту» біліктілікті арттыру бағдарламалары бойынша курстан өткен сертификатталған мұғалімдерге курстан кейінгі әдістемелік қолдау көрсету тәсілдері берілген. Үдерістің жүйелілігіне бағытталған курстан кейінгі компоненттер қарастырылған: кәсіби дамудың басымдылықтары мен мақсаттарын зерделеу, тәжірибені бақылау, проблемалық аймақтарды анықтау, мұғалімнің тәжірибесінде өзгеру үрдістері туралы рефлексия, жоспарлауды сүйемелдеу, анықталған кәсіби қиындықтарды еңсеру бойынша әдістемелік қызмет үшін ұсыныстар енгізу және сертификатталған мұғалімдерді оқыту мен оқуда табысты тәжірибесін танымал ету. Сертификатталған мұғалімдердің сабағын бақылаудың таратылған нәтижесі және одан әрі кәсіби дамыту мен болашағын анықтау мақсатында бірлескен тәжірибесіне талдау жасалған. Мұғалім тәжірибесі дамуының үздіксіздігін қамтамасыз ететін және педагогтың тәжірибесін табысты таратудың мүмкіндік бағыттары сипатталған.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: кәсіби даму, мұғалімнің кәсіби дамуы, пост-курстық қолдау, оқыту және оқыту тәжірибесін өзгерту.

G.Sh. Bektybayeva

POST-COURSE METHODOLOGICAL SUPPORT AS A COMPONENT OF CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS

The article presents the approaches of the branch of JSC «NCPD «Orleu» Institute for professional development of Karaganda region to the implementation of post-course methodological support for teachers certified in service training programme for the pedagogic staff of the Republic of Kazakhstan by the Third (Basic) Level and Effective Learning. The components of post-course support aimed at the systemic nature of the process are examined: the study of priorities and objectives of professional development, observation of practices, identification of problem areas, teacher reflection on trends in practice change, planning of support, making suggestions to methodological services to overcome identified professional difficulties and popularize successful teaching and learning practices certified teachers. Generalized results of supervision of lessons of certified teachers and joint analysis of practice with the purpose of determining the prospects for further professional development are presented. Are described the directions that ensure the continuity of the development of the practice of the teacher and the opportunity to generalize the successful experience of teachers. The approaches presented in the article make it possible to ensure the systematic nature of post-course support for the professional development of certified teachers, which is important in the context of updating the content of secondary education.

KEYWORDS: professional development, professional development of the teacher, post-course support, changing the practice of teaching and learning.

РЕСУРСНЫЙ ЦЕНТР СЕЛЬСКИХ МАЛОКОМПЛЕКТНЫХ ШКОЛ: ОТ ИДЕИ К РЕАЛИЗАЦИИ

В статье определены социально-экономические проблемы развития малокомплектных школ Казахстана. Описана деятельность Карагандинского института повышения квалификации педагогических работников по реализации модели Ресурсного центра малокомплектных школ в регионе, роль Ресурсных центров в развитии профессионального сотрудничества и стимулирования профессионального роста учителей.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: малокомплектная школа, ресурсный центр (опорная школа), образовательный комплекс, образовательные ресурсы, учебные сессии, электронное обучение.

В условиях мировой четвертой промышленной революции, стремительных технологических, экономических и социальных изменений Президент страны Н.А. Назарбаев поставил задачу ускоренного создания «собственной передовой системы образования, охватывающей граждан всех возрастов»[1].

В сельских малокомплектных школах, число которых составляет около 40% от общего количества организаций среднего образования, реализация новой национальной модели образования затрудняется из-за объективных социально-экономических проблем. В первую очередь, это дефицит материальных, кадровых, научно-методических и иных ресурсов [2].

Как известно, передовая система образования немыслима без солидной материально-технической оснащенности образовательного процесса. Однако в малокомплектных школах создание подобной базы оказывается нерентабельным, так как из-за малочисленности обучающихся оборудование будет простаивать. Аналогичная ситуация и с кадровым обеспечением. Расчет педагогической нагрузки не позволяет содержать в малокомплектных школах достаточное количество необходимых специалистов.

Существенную проблему представляет и организация профильного обучения для учащихся малокомплектных школ – по той же причине ресурсного дефицита. Как показывает опыт, в отдельно взятой малокомплектной школе для малочисленного контингента учащихся нерентабельно создавать условия по освоению профилей, так как в определенные периоды времени кабинеты не будут использованы, а педагоги не найдут применения своего профессионального потенциала.

На селе ограничены возможности для самообразования и самостоятельного культурного роста: недостаточные фонды библиотек и выбор демонстрируемых кинофильмов, телевизионных программ, отсутствие кружков и секций, театров, музеев. Это оказывает влияние не только на детей, но и на педагогов.

В Карагандинской области проблема сохранения и развития сельских малокомплектных школ стала решаться с 2002 года областным институтом повышения

квалификации под руководством директора Контаева С.С., кандидата технических наук, профессора НАО им. Ы. Алтынсарина. Контаевым С.С. была выдвинута идея создания Ресурсных центров на селе.

Пилотная апробация Ресурсных центров как образовательных комплексов нового типа проводилась на базе школ поселка Шашубай, районной школы имени Байсеитовой Актогайского района, поселка Ростовка Бухаржырауского района, поселков Жезды, Карсакпай Улытауского района.

В мировой образовательной практике присутствуют ресурсные центры различной направленности для решения самых разнообразных проблем, и практика доказывает целесообразность их создания. Предложенная Институтом повышения квалификации модель ресурсного центра имела свои особенности. Под ресурсным центром понимается не отдельно взятая школа, как обычно, а интеграция ряда близлежащих школ в единое образовательное пространство. Ресурсный центр включает в себя опорную школу, где сосредоточены основные образовательные ресурсы, и ряд малокомплектных школ, а также дошкольные организации, учебные заведения профессионального образования, культурно - досуговые центры.

Образовательная деятельность Ресурсного центра осуществляется по единому учебному плану в течение всего учебного года и охватывает весь контингент учащихся независимо от уровня подготовленности. Единый учебный план предполагает общее содержание учебных дисциплин для всех школ, входящих в Ресурсный центр.

В учебном году предусматриваются три сессии (установочная, учебная, итоговая) и межсессионный период. Сессии включают в себя учебно – практическую деятельность в рамках программ основных предметов (лабораторные работы), курсы по выбору, творческие кружки по интересам, контрольную диагностику достижений каждого обучающегося. Практическая и инструментальная направленность образовательного процесса в данный период усиливается за счет увеличения часов на практические, лабораторные работы, проектирование, а также занятия в творческих лабораториях и мастерских опорной школы. В межсессионный период учебно-познавательная деятельность обучающихся проходит в малокомплектных школах с дистанционной поддержкой учителя предметников опорной школы.

В условиях Ресурсного центра большое значение имеет информационно-образовательная среда. Многие Ресурсные центры установили локальную электронную сеть, через которую организуется работа по электронным учебникам.

Электронное обучение существенно меняет характер взаимодействия между учителем и учеником, ориентируя последнего на активное самостоятельное освоение учебного материала в режиме онлайн. Предоставляются максимальные возможности для оперативного обмена учебной, методической и научной информацией между школами, отдельными учителями и обучающимися, для творческой исследовательской работы по интересующим проблемам. Имея виртуальные лаборатории по физике, химии и биологии, учителя могут решить проблему дефицита учебного оборудования, необходимого для изучения данных предметов. Электронное обучение в условиях Ресурсного центра позволило реально перейти от принципов «обучения» к принципу «учение», где ученик становится главным субъектом образовательного процесса, а учитель помощником детей в процессе познания.

В Ресурсных центрах осуществляется полноценное медико-психологическое обслуживание детей: на сессиях проводятся медицинские осмотры, работа с психологами; в межсессионный период специалисты опорной школы выезжают в малокомплектные школы. Предоставляются услуги дополнительного образования через центр развития и досуга: в период сессий работают кружки по интересам; в межсессионный период специалисты опорной школы поддерживают дистанционную связь с обучающимися и

выезжают в малокомплектные школы.

Проведенная апробация подтвердила продуктивность идеи создания Ресурсного центра и предоставила возможность расширения эксперимента в областном масштабе.

При поддержке областного акимата институтом повышения квалификации с 2007 года началась реализация модели Ресурсного центра в рамках инновационного регионального проекта. Координация экспериментальной деятельности осуществлялась в рамках меморандума Карагандинского областного управления образования и Национальной Академии образования имени Ы. Алтынсарина.

В ходе реализации проекта в Карагандинской области открыты 11 ресурсных центров, в том числе сельские и городские ресурсные центры профильного обучения. В эксперименте принимали участие 305 учителей, 7 тыс. 214 учащихся 5-11 классов 49 городских и сельских школ области.

Результаты деятельности Ресурсных центров показали их рентабельность, то есть рациональное и экономичное использование материально-технических и иных образовательных ресурсов. По расчетам руководителей районов на содержание Ресурсных центров потребовалось финансовых средств в два-три раза меньше, чем на интернат и отдельно взятую малокомплектную школу.

Социальным преимуществом Ресурсного центра стало сохранение семейного воспитания с его нравственно-духовными традициями, которое способствует развитию у детей трудолюбия, уважения к родной земле, потребности оставаться на этой земле и работать ради ее процветания.

Эффективность деятельности Ресурсных центров подтвердила позитивная динамика среднего балла в едином национальном тестировании обучающихся малокомплектных школ, входящих в ресурсные центры. Если в 2008 году средний показатель составил 61 балл, то в 2010 году он возрос до 76 баллов. Социологические исследования показали значительное повышение учебной мотивации школьников, уровня воспитанности обучающихся, их физического и психического здоровья.

Как показали практические исследования, организация Ресурсных центров положительно отразилась на профессиональном развитии педагогов, способствовала раскрытию их творческого потенциала. Ресурсные центры стали научно-методическими площадками, где создана среда профессионального сотрудничества, взаимобмена, стимулирования профессионального роста учителей.

Выступления Контаева С.С. об итогах инновационной работы способствовали признанию Ресурсных центров как действенного механизма повышения качества образования в малокомплектных школах на республиканском уровне. Ресурсный центр представлен в законе РК «Об образовании» и Государственной программе развития образования и науки РК на 2016 -2019 годы.

С января по март 2011 года институтом совместно с педагогами-практиками проведен цикл Республиканских семинаров – тренингов на государственном и русском языках по изучению опыта работы Ресурсных центров Карагандинской области. Участниками семинара – тренинга стали 328 руководителей областных управлений, городских и районных отделов образования, малокомплектных школ, работники Областных ИПК, учителя общеобразовательных школ. Семинары проходили в городах: Актобе (для Актюбинской, Уральской, Атырауской, Актауской областей), Шымкент (для Шымкентской, Жамбыльской, Южно-Казахстанской областей), Караганде (для Карагандинской, Павлодарской, Восточно-Казахстанской, Алматинской областей), Кокшетау (для Акмолинской, Петропавловской, Северо-Казахстанской областей). В результате участниками семинара были разработаны проекты моделей Ресурсных центров с учетом специфических условий региона, планы создания образовательных комплексов, проекты их программно – целевого управления.

Сегодня успешно функционируют 27 Ресурсных центров в Карагандинской области,

где учащимся малокомплектных школ предоставлена возможность не только обучаться в рамках базовых дисциплин, но и развивать творческие способности в робототехнике, краеведении, проектной и исследовательской деятельности, заниматься в клубах по интересам. Ресурсные центры (опорные школы) успешно осуществляют свою образовательную деятельность в Павлодарской, Актюбинской, Акмолинской, Западно-Казахстанской и других областях Казахстана.

Научно-исследовательская деятельность Карагандинского областного института повышения квалификации стала основой практической деятельности по реализации и развитию Ресурсных центров в стране.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Послание Президента Республики Казахстан Н. Назарбаева народу Казахстана. Астана, 10 января 2018 г. [ЭР]. – Режим доступа: // http://www.akorda.kz/ru/addresses/addresses_of_president/poslanie-prezidenta-respubliki-kazahstan-n-nazarbaeva-narodu-kazahstana-10-yanvary-a-2018-g
2. Государственная программа развития образования РК на 2016-2019 годы. [ЭР]. – Режим доступа: // <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U1600000205>

И.С.БУЧИНА

АУЫЛДЫҚ ШАҒЫН ЖИНАҚТЫ МЕКТЕП РЕСУРСТЫҚ ОРТАЛЫҚ: ИДЕЯДАН ІСКЕ АСЫРУҒА ДЕЙІН

Мақалада Қазақстандағы шағын жинақты мектептерді дамытудың әлеуметтік-экономикалық мәселелері анықталған. Мұғалімдердің кәсіби өсуін ынталандыру және кәсіби ынтымақтастықты дамытуда Ресурстық орталықтардың рөлі, аймақтағы шағын жинақты мектеп Ресурстық орталық моделін іске асыру бойынша Қарағанды педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының іс-әрекеттері көрсетілген.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: шағын жинақты мектеп, ресурстық орталық (тірек мектеп), білім беру кешені, білім беру ресурстары, оқу сессиялары, электронды оқу.

I.S.BUCHINA

RESOURCE CENTER OF RURAL SMALL SCHOOLS: FROM THE IDEA TO IMPLEMENTATION

In the article defines the socio-economic problems of the development of Kazakhstan's small schools. The activity of the Karaganda Institute of Teachers' Advanced Training on the implementation of the Resource Center model of small schools in the region, the role of Resource Centers in developing professional cooperation and stimulating the professional growth of teachers are described.

KEYWORDS: small school, resource center (basic school), educational complex, educational resources, training sessions, e-learning.

378.147

M.A. ZHETPISBAYEVA

Branch of JSC «National center for professional development» «Orleu»
Institute for professional development of pedagogical workers of Karaganda region,
Karaganda city, Republic of Kazakhstan
zhetpisbajeva_m@mail.ru

STUDENTS'S LANGUAGE SUPPORT IN CLIL

A special feature of the integrated subject and language teaching implementation is the need for providing language support to the subject teachers. The article deals with the interrelation between the concepts of "zone of proximal development" and "scaffolding" in the aspect of ideas about the role of interaction in human cognitive development and dialogic consciousness. The methods of language scaffolding in CLIL have been defined. Speech strategies of active interaction between the teacher and the student have been described in the conditions of multi-level language proficiency.

KEYWORDS: *the interaction, a dialogue, the zone of proximal development, scaffolding, Content and Language Integrated Learning, a language scaffolding, multilingual education, speech strategy.*

Certain scientific disciplines or separate sections are taught through a foreign language to develop language speaking skills. In this regard a teacher's assistance in formative assessment is of great importance.

The goal of the assessment must be to ensure personal development of learners, and not only to monitor student learning to provide ongoing feedback used by instructors. Assessment as an integral part of a good education process: learning and teaching. L.S. Vygotsky has stated «The social situation of development represents the initial moment for all dynamic changes that occur in development during the given period. It determines wholly and completely the forms and the path along which the child will acquire ever newer personality characteristics, drawing them from the social reality as from the basic source of development, the path along which the social becomes the individual» [1, 449].

L.S. Vygotsky strongly believes that the diagnostic assessment requires establishing changes in student development taking into account individual' features such as a psychological development and a need to cooperate and learn. Information from diagnostic assessment helps teachers determine where individual students are in their acquisition of knowledge and skills, so that instruction can be personalized and tailored to provide the appropriate next steps for learning.

L.S. Vygotsky identifies there are three theories about relationship between learning and development. The first and most common controversial belief is that learning and development are independent processes. Learning is understood as external use of capacities which occur in the process of development. According to the second theory learning and development are identical processes. They are understood as an acquisition of habits and skills. The third theory unites two previous approaches; learning and development are both identical and independent processes «learning is followed by development, or simultaneously, or much ahead pushing it further and causing new formations» [2, 257]. The theory which is developed by L.S. Vygotsky is revealed in terms of the actual and the zone

of proximal development, which are crucial in the construction of a modern assessment system, the methods, forms and means of prognostic and perspective analyses.

The theory of L.S. Vygotsky on the social nature of development, its dependence on the nature of education and upbringing, communication, cooperation, its controllability is proved both by theoretical investigations and experimental studies. This management can be carried out, first of all, by a purposeful and well-organized learning process.

However, not every learning process can be effective for personal development. Learning must ensure personal development and broadening of horizons. Daily observations of teachers on learners' success and failures, the results of assessment should be used determine where individual students are in their acquisition of knowledge and skills, so that instruction can be personalized and tailored to provide the appropriate next steps for learning. The assessment system is a helpful tool for students who are lack of self-management skills. Such help is provided by the teacher. Pedagogy should act not in the zone of actual levels of development, but based on them, set in motion those powers that are in the zone of proximal development.

Lev Vygotsky views interaction with peers as an effective way of developing skills and strategies. He suggests that teachers use cooperative learning exercises where less competent children develop with help from more skillful peers – within the zone of proximal development (ZPD). Vygotsky believed that when a student is in the ZPD for a particular task, providing the appropriate assistance will give the student enough of a «boost» to achieve the task.

ZPD has been defined as: "the distance between the actual developmental level as determined by independent problem solving and the level of potential development as determined through problem-solving under adult guidance, or in collaboration with more capable peers". While a child might not yet be capable of doing something on her own, she is able to perform the task with the assistance of a skilled instructor. This more knowledgeable other is often a parent, teacher, or another adult, but this is not always the case. In many instances, peers provide valuable assistance and instruction. During certain periods of a child's life, they may even look to peers more than they look to adults. The teen years, when forming an identity and fitting in is so critical, is just one example.

Denotes the divergence in the difficulty level of tasks that are solved by the child independently and with the help of assisted mediators, in the role of which adults, teachers, older brothers, comrades in studies, or today – computer programs can act. «The zone of the nearest development of the child is the distance between the level of its actual development, determined with the help of tasks solved independently, and the level of possible development determined by tasks solved under the guidance of an adult and in collaboration with more skillful companions» [1]. In other words, the zone of proximal development is the difference between what the child knows how to do him and cannot do so far. Between these situations there is a gap when the child learns something with someone's support in the process of interaction. The concept of the «more knowledgeable other» is quite simple and fairly self-explanatory. The more knowledgeable other is someone who has a higher level of knowledge than the learner. It is the more knowledgeable other who provides the critical guidance and instruction during the sensitive learning period.

Vygotsky believed that peer interaction was an essential part of the learning process. In order for children to learn new skills, he suggested pairing more competent students with less skilled ones.

When children are in this zone of proximal development, providing them with the appropriate assistance and tools, which he referred to as scaffolding, gives students what

they need to accomplish the new task or skill.

Bruner's theory of scaffolding as a part of social constructivist theory, and was particularly influenced by the work of Russian psychologist Lev Vygotsky. Vygotsky argued that we learn best in a social environment, where we construct meaning through interaction with others. ZPD theory, where we can learn more in the presence of a knowledgeable other person, became the template for Bruner's model. «Scaffolding refers to a variety of instructional techniques used to move students progressively toward stronger understanding and, ultimately, greater independence in the learning process» [3].

The modern theory of scaffolding is a partnership based on mutual trust between participants in the educational process. In scaffolding, the interaction of the teacher and the learner is diagnostic, which allows the student to be viewed as an active partner in solving problems/questions/tasks, rather than a passive recipient of knowledge. Interaction is made possible through a dialogue between teacher and student or between students [4].

D. Wood, J. S. Bruner, G. Ross experimentally studied how children respond to different forms of help when solving a constructive problem [5]. As a result, the researchers documented six types of support that an adult can provide:

- 1) recruiting the child's interest; transition from play to problem-solving;
- 2) reducing the degree of freedom by simplifying the task;
- 3) maintaining direction: focus on the problem, avoiding "slipping" into other interests and consolidating success;
- 4) high-lighting the critical task features;
- 5) controlling frustration: since the situation of solving the problem should be less "dangerous" or less tense in the presence of an adult than without it;
- 6) demonstrating ideal solution paths.

The authors believe that a well-organized learning interaction (scaffolding) arises through the involvement of the child in actions where the decisions are easily recognizable [5, 96]. In other words, scaffolding can be called a child's learning technology.

Obviously, the concepts «scaffolding» and «zone of proximal development» are close to each other, but they occurred in different methodologies, and both are metaphorical. H. Daniels, in distinguishing the relationship of two concepts, considers the roles of students are of great importance rather than of assignments [6, 107]. Based on an analysis on the relationship between the concepts of scaffolding and ZPD I. Verenikina notes that over the last twenty years the use of the concept of scaffolding is widely considered as the relevant descriptive metaphor: adults or peers provide successive levels of temporary support that help to reach higher levels of comprehension and skill acquisition that they would not be able to achieve without assistance [7].

It is important to avoid a simplified view on a child-adult interaction and, as a consequence, the idea of the child as a passive recipient of direct instructions from the teacher, which ultimately contradicts the notion of ZPD by Vygotsky and the understanding of the child as a researcher in the theory of J. Piaget. In connection with the model of criterial assessment, we consider it is necessary to point out a very important aspect: a constant support from the part of teacher must be designed, as Vygotsky and Bruner wrote before. To assist students in meeting the aim of education program during the learning process and assessment becomes an important function of the teacher.

Scaffolding suggests that learning, first and foremost, does not occur at the cognitive level, but at the social and interpersonal levels, and the teacher provides the student with interactive support in ZPD, assisting in performing the task with which s/he cannot cope on their own.

The necessary conditions for scaffolding efficiency are current diagnostic analysis and adaptive support. In the process of teaching, the teacher needs to continuously assess (diagnose) the student's progress in order to provide the necessary support for him/her in skills acquisition to accomplish the assignment.

Another important condition for scaffolding is to provide less support which can be resulted in the boost for independence and responsibilities. The gradual reduction in the amount of support provided to the student by the teacher should lead to the complete transfer of responsibility for his own learning to the student [5].

The integrated learning of the subject and language (Content and Language Integrated Learning, further – CLIL), students need a language support (a language scaffolding).

As you know, there are many different ways of language support for students studying in non-native or foreign languages:

- a partial use of a native language of students;
- a new vocabulary through direct translation into the native language of students;
- use of visual aids or sign language;
- use of linguistic and contextual synonyms;
- paraphrasing;
- use of lexical repetitions;
- «echo» (repetition in the target language);
- workout teaching aids and manuals, etc.

Some of them can be used in the educational process, regardless to the method of instruction (and during the monologue of the teacher, and in inductive conversation, and in group work, etc.); the frequency and scope of their use must be chosen with reference of the level of the pupils' language proficiency, the complexity of the material and the readiness of the audience. The rest can be used only in the course of active interaction between teachers and students (for example, «echo»).

One of the valuable learning strategies is paraphrasing for several reasons: enriches students' vocabulary, ensures active engagement with the material, improved memory and understanding. This method contributes to the establishment of paradigmatic links between the new and already known.

To provide language scaffolding, the teacher can use various speech strategies in the process of learning interaction.

Active speech interaction between the teacher and the student occurs during inductive conversation, in summing up the results of the pair work and / or group-work of students. The teacher and the student in this speech interaction alternately switch their roles, acting as speakers or listeners. At its most basic level, differentiation consists of the efforts of teachers to respond to variance among learners in the classroom. Whenever a teacher reaches out to an individual or small group to vary his or her teaching in order to create the best learning experience possible, that teacher is differentiating instruction. A variety of speech strategies during this interaction is diverse and includes sample phrases and sample-responses.

Let's consider their use in typical situations of active interaction.

Strategy 1. The teacher uses sample phrases only in the language of instruction; addresses the same question to students who knows the language of instruction at a high level, then to students who do not fully know the language of instruction.

Strategy 2. The teacher uses in sample phrase only in the language of instruction. From time to time the teacher very selectively (addressed) instructs well-prepared students to translate into their native language individual words, phrases to those who are less successful in the subject.

Strategy 3. The teacher uses the language of instruction in the classroom. The key (final) questions of the lesson after the language of instruction are duplicated in the language (s) of the students.

Sample reactions in a typical situation of active interaction.

Strategy 1. The teacher uses only the language of instruction. Students can perform their tasks and answer the teacher's questions and can use their native language; answers in their native language do not violate the logic of the conversation. The conversation in this case is accompanied by a constant «switching» of the language code.

Strategy 2. The teacher uses only the language of instruction in the classroom and does not interfere with the use of the students' native language, but translates the student's response to the language of instruction into the native language when there is a need. This model of the speech behavior of the teacher does not create tension in the classroom and does not lead to a conflict between the subjects of the learning partners.

Strategy 3. If the student asks the question in his native language, the teacher answers in the student's language, and then duplicates the answer in the language of instruction.

In teaching practice, the overwhelming majority of subject teachers teaching a subject in a non-native or foreign language do not correct or even simply ignore mistakes in the speech of students (including so-called communicatively significant errors that interfere with the understanding of the meaning of speech) [8].

A language support is understood quite narrowly and is reduced in practice to the semantisation of words and expressions, «switching» or deliberate «non-switching» of the language code. The subject teachers do not conduct purposeful instruction in linguistic syntactic structures and do not ensure the «deduction» of not only individual words, but of new grammatical structures in the spontaneous speech of the student. Obviously, without the help of a language teacher with this task, the subject teacher fail to cope.

Learning a subject in a non-native or foreign language and conducting a formal assessment will be more effective if the subject teacher closely interacts with the language teacher. The need for teamwork in multilingual education is indicated by many experts, and the effectiveness of this approach to the organization of teachers is confirmed by the practice of introducing a multilingual education in national schools in Kazakhstan.

In the works of N.Sh. Almetov presented the experience of organizing teams in Yu. Saremy school-gymnasium № 1 (Shymkent city), during 2003-2004 academic year an adapted model of multilingual education was introduced [9]. The language of instruction in the school is Uzbek, natural and mathematical subjects are studied in Kazakh or Russian. In addition to subject teachers and teachers of language subjects, the class has a tutor-mentor, a school psychologist and one person from the members of the parental committee. Let us dwell on the content and nature of the teamwork of subject teachers and language teachers using CLIL (table 1) [9, 21]. To indicate the language of instruction in the subject, the author uses the symbol L2.

Table 1. – Teachers' teamwork in using CLIL

A science teacher's activity in the teamwork	A language teacher's activity in the teamwork
The teacher studies the content of the program in Kazakh and Russian, defines "points of contact" (vocabulary, formed speech skills, writing skills, etc., which serve as a support for studying the content of the subject on L2).	The teacher studies the content of the program on an (exact) academic subject on L2. Defines basic language skills and communicative competences.

<p><i>Collaborative work in outlining plan lessons:</i></p> <p>1) agree the learning objectives the science subject and language;</p> <p>2) identify the terms that are studied / used in both subjects;</p> <p>3) determine the speed of speech (the most commonly used word combinations, i.e., clichés);</p> <p>4) agree the nature of interdisciplinary communication (preliminary, accompanying, subsequent links);</p> <p>5) Coordinate the terms of collaborative work.</p>	
<p>The teacher helps his coworker to strengthen the functional orientation of the content of the studied (linguistic) material: to formulate sentences, texts, etc., oriented towards the study of exact sciences on L2.</p>	<p>Advises a subject teacher (non-linguistic discipline) on the methods and methods of teaching and learning the language.</p>
<p>Teaches the subject on L2. Organizes and directs extracurricular independent work of students, pedagogical support of parents.</p>	<p>Teaches language with orientation to CLIL. Assist the subject teacher in creating the language environment.</p>
<p>Collaborative work: binary lessons on the subject or Kazakh / Russian language. Collaborative organization of extra-curricular activities, consultations for students and parents on the organization of teaching and learning the subject and language.</p>	
<p>Inform each other about the progress and intermediate results of learning the language and the subject in this language. Make corrections. They analyze the results of the work together. They plan collaborative work to promote CLIL for the upcoming period.</p>	

As it seen from the content of the table, the subject teacher and the language teacher agree on the learning objectives, but the assessment is carried out separately on the subject and the lesson of the English language. In the process of studying the subject in the second language, the progress of language skills is not evaluated. In this case, the language scaffolding will not promote the development of speech activity in a non-native or foreign language. Therefore, other mechanisms for assessing the language activity of students are needed to provide students with more effective language support.

REFERENCES

1. Vygotsky L.S. Dinamika umstvennogo razvitiya rebenka v svjazi s obucheniem // Vygotsky L.S. Pedagogicheskaja psihologija. – M.: Pedagogika, 1991. – S.391-410.
2. Vygotsky L.S. Razvitie vysshih psihicheskikh funkcij. – M.: Izd-vo Akademii pedagogicheskikh nauk, 1960. – 500 s.
3. Cukerman G.A. Vzaimodejstvie rebenka i vzroslogo, tvorjashhee zonu blizhajshego razvitiya // Kul'turno-istoricheskaja psihologija. – 2006. – № 4. – S. 61-73.
4. Model' kriterial'nogo ocenivanja [Jelektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: http://nis.edu.kz/site/nis/repository/file/11_09_2017_pdf
5. Wood, D., Bruner, J., Ross, G. The role of tutoring in problem solving // Journal of Child Psychology and Psychiatry. 1976. Vol. 17. P. 89-100.
6. Daniels, H. Vygotsky and Pedagogy. London: Routledge. 2001. 198 P.
7. Verenikina I. Understanding Scaffolding and the ZPD in Educational Research/ Conference papers, International Education Research Conference, 30 November – 3 December 2003 Auckland, New Zealand // Australian Association for Research in Education.
8. Burdakova O., Dzhahalova A., Raud A. Metodika integrirovannogo obuchenija predmetu i jazyku v uchebnom processe Narvskogo kolledzha [ER]. – Rezhim dostupa: <http://www.narva.ut.ee>

М.А. ЖЕТПИСБАЕВА

CLIL САБАҚТАРЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫ ТІЛДІК ҚОЛДАУ

Пән мен тілді кіріктіріп оқытуды жүзеге асырудың ерекшелігі пән мұғалімінің оқушыға тілдік қолдау көрсетуі болып табылады. Мақалада адамның танымдық дамуы мен саналы тілдің өзара қатынасы туралы идеялар аспектісіндегі «жақын арадағы даму аймағы» мен «скаффолдинг» түсініктерінің байланысы қарастырылады. CLIL кезіндегі тілдік скаффолдинг тәсілдері анықталады. Оқыту тілін түрлі деңгейде меңгерген сынып жағдайында мұғалім мен оқушының өзара белсенді әрекетіндегі тілдік стратегиялар сипатталады.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: өзара әрекеттестік, диалог, жақын арадағы даму аймағы, скаффолдинг, пән мен тілді кіріктіре оқыту, тілдік скаффолдинг, сөйлеу стратегиясы.

М.А. ЖЕТПИСБАЕВА

ЯЗЫКОВАЯ ПОДДЕРЖКА УЧАЩИХСЯ ПРИ CLIL

Особенностью реализации интегрированного обучения предмету и языку является необходимость оказания учителем-предметником языковой поддержки ученику. В статье рассмотрены взаимосвязь понятий «зона ближайшего развития» и «скаффолдинг» в аспекте идей о роли взаимодействия в когнитивном развитии человека и диалогичности сознания. Определены способы языкового скаффолдинга при CLIL. Описываются речевые стратегии активного взаимодействия учителя и ученика в условиях разноуровневого владения классом языком обучения.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: взаимодействие, диалог, зона ближайшего развития, скаффолдинг, интегрированное обучение предмету и языку, языковой скаффолдинг, речевая стратегия.

377.1

М.Б. АЙТКЕНОВА

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚБАИ,
Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
aytkenova_m@mail.ru

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ МАЗМҰНЫ МЕН М. ЖҰМАБАЕВ ПЕДАГОГИКАСЫНДАҒЫ ҮНДЕСТІК

Мақалада М.Жұмабаевтың «Педагогика» еңбегінде қаралған өміршең идеялары талқыланады. Автор Қазақстан Республикасында орта білім мазмұнын жаңарту шеңберінде қаралатын мәселелермен үндестігі айқындалады. Автор әсіресе бағалау, кері байланыс, уәж, оқу үдемелілігі мәселелерін М.Жұмабаев еңбегімен байланыстырып, қарастырады. Мақалада жас ұрпаққа халықтық педагогика негізінде тәлім-тәрбие берудің жолдары ұсынылады.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: М.Жұмабаев, педагогика, жаңартылған білім беру мазмұны, қалыптастырушы бағалау, мұғалімнің бағалауы, өзін-өзі бағалау, өзара бағалау, кері байланыс.

*Даналық ешқашан көнермейді.
Ш.Елеуқенов*

Қазақ халқында оқу-ағарту ісіне жанын сала еңбек еткен ұлы тұлғалар көп. Солардың бірі де бірегейі, алаштың ардақты арысы – Мағжан.

Мағжан Жұмабаев поэма, лирикалық өлеңдер жазумен бірге, оқытушылық қызметті атқара жүріп, тұңғыш педагогикалық оқулықтар жазып қалдырды. Ол жазған «Бастауыш мектепте ана тілі» (1925), «Сауатты бол» (1926), «Педагогика» (1922) атты оқулықтары педагогика және әдістеме ғылымдарына қосқан үлесі болып саналады. М.Жұмабаев «Педагогика» атты оқулығын «Тарту» деп бастап, былайша сипаттайды: "Қазақтың қаны бір, жаны бір жолбасшысы – мұғалім. Еліміздің аз ғана жылдық ояну дәуіріне баға беру үшін алты алаштың баласы бас қосса, қадірлі орын – мұғалімдердікі. Бірге оқысқан, бірге оқытысқан, жылдарымыз бір, жолымыз бір қазақ мұғалімдері! Қолымнан келген осы еңбегімді сендерге тарту қылам.

Ниетімнің тазалығы үшін тартуымды қабыл көріп алыңыздар" [1].

Бұл еңбектің алғаш басылымы 1922 жылы жарық көрген. Мағжанның бұл кітабы он бес бөлімнен тұрады. Мағжан өзінің осы педагогикасын 14 ірі бөлімнен құрып, әр бөлімінде педагогика ғылымын жан-жақты саралап, болашақ ұрпақ тәрбиесін беруде таптырмас көмекші құрал етіп қалдырған. Осы құралда айтылған мәселелер қанша жылдар өтсе де, бүгінде өз құнын жоймаған өміршең мәнге ие. Әсіресе Қазақстан Республикасында орта білім мазмұнын жаңарту аясында көтерілген көптеген мәселелер оның педагогикалық идеяларымен қабысып, ниет-ойлары ұштасады. Мақалада осы туралы ой өрбиді.

Мағжан Жұмабаевтың педагогикасында тәрбие төрт түрлі деп беріледі: 1. Ақыл тәрбиесі, 2. Құлық тәрбиесі, 3. Сұлулық тәрбиесі, 4. Дене тәрбиесі. Автор осы тәрбиенің төрт түрін түсіндіре келіп, былай дейді: «Егер де адам баласына осы төрт тәрбие тегіс берілсе, оның тәрбиесі түгел болғаны. Бала берік денелі болса, түзік ойлайтын, дұрыс шешетін, дәл табатын ақылды болса, сұлу сөз, сиқырлы әуен, әдемі түрден ләззат алып,

жан толқындырарлық болса, жамандықтан жаны жиреніп, жақсылықты жаны тілеп тұратын құлықты болса ғана адам баласының дұрыс тәрбие алып, шын адам болғандығы... Балам адам болсын деген ата-ана осы төрт тәрбиені дұрыс орындасын...» – дейді [1, 3]. Осы жарқын ой Қазақстан Республикасында орта білім мазмұнын жаңарту аясында пәндер бойынша педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасымен үндестік табады. Педагог-ғалымның еңбегінің өміршеңдігі де осында. «Қазақ тілі мен әдебиеті» пәніне арналған оқу бағдарламасының мақсаты – білім деңгейі жоғары, ой-өрісі дамыған, өз ойын еркін жеткізе алатын, туындаған мәселелерді шеше білетін және шынайы өмірге бейім жаңашыл ұрпақ тәрбиелеу. Оқу бағдарламасының тек пәндік білім мен білікке ғана емес, сонымен қатар, кең ауқымды дағдылардың қалыптасуына бағытталу оның ерекше өзгешелігі болып саналады.

Оқу мақсаттарының құрылымдалған жүйесі: білімін функционалдық тұрғыдан және шығармашылықпен қолдану, сын тұрғысынан ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану, қарым-қатынас жасаудың түрлі тәсілдерін қолдану, топпен және өз бетінше жұмыс істей алу, проблемаларды шешу және шешім қабылдау сияқты кең ауқымды дағдыларды дамытуға негіз болады. Кең ауқымды дағдылар оқушының мектептегі білім алу тәжірибесінде де, келешекте мектепті бітіргеннен кейін де жетістікке жетуінің кепілі болып табылады.

Кең ауқымды дағдыларды қалыптастырумен қоса жеке қасиеттерді дамыту білім беруде «қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік», «құрмет», «ынтымақтастық», «еңбек пен шығармашылық», «ашықтық», «өмір бойы білім алу» сияқты басты құндылықтарды оқушыларға дарытудың негізі болып табылады. Бұл құндылықтар оқушының тәртібі мен күнделікті іс-әрекеттерін ынталандыратын тұрақты тұлғалық бағдары болуы тиіс [2, 10].

Қазіргі кезде республикамызда білім беру сапасын жетілдіруге бағытталған мәселелерді шешу үшін орта білім беру мазмұнын жаңарту жүргізілуде. Оқу бағдарламасындағы стандарттарға, бағалауға, оқулықтар мен оқыту әдістеріне қатысты білім беру саласындағы өзекті құндылықтар мен мақсаттар мектеп оқушыларының жалпы үлгерімін арттыруды, сондай-ақ инновация мен көшбасшылықты енгізу үшін талап етілетін дағдыларды дамытуды, мектептік оқулықтардың мәнмәтіні арқылы ұлттық сананы қалыптастырып, іске асыруды және ауқымды халықаралық тәжірибемен өзара әрекеттесуді көздейді. Жаңартылған оқу бағдарламасы мен ондағы бағалау жүйесін енгізу аталған міндеттерді шешу үшін қабылданған шаралардың бірі болып саналады [2, 6]. Осы айтылғанды негіздеп нақтыласақ – ол критериялды бағалау жүйесіндегі идеялардың М.Жұмабаев еңбектерінде кездесетіндігі.

Орта білім берудегі маңызды көрсеткіш – оқушылардың оқу жетістіктері. Бұл білім берудегі қызметті, дамуды, сапаны анықтайды. Ол дұрыс құрылған жағдайда оқушылардың оқу мақсаттарына жеткендігі айқындалады. Оқушылардың оқудағы жетістіктерге жетуіне, алға ілгерілеуіне мүмкіндік беретін қалыптастырушы бағалауда 3 түрлі бағалауды ұйымдастыру қаралады: мұғалімнің бағалауы, өзін-өзі бағалау, өзара бағалау. Аталған бағалау түрлері ғалымның «Педагогика» еңбегінде қарастырылғандығы таңқаларлық. Енді шегініс жасап, сол пікірлерді қарастырайық.

Мұғалімнің бағалауы

Бала ылғи іске ұмтылады. Бірақ бала не істеуді һәм қалай істеуді білмейді. Сондықтан ол ересек адамдардың не істегенін һәм қалай істегенін өнеге қылады. Жас бала – жас шыбық, жас күнде қай түрде иіп тастасаң, есейгенде сол иілген күйінде қатып қалмақ.

Өзін-өзі бағалау

Өзін бақылау деген сөз адамның бір уақытта екі іс істеуі, әрі бақылаушы, әрі

бақыланатын зат болуы деген болып шығады. Адамның өзін-өзі тексеруі – оның жан тұрмысының өркендеуіне, түзу жолға түсуіне бірінші шарт. Өз қатесін көре білген адам келешекте сол қатені істемеуге ұмтылады. Адамның өзін-өзі, яғни өз қатесін өзі көре білуі оның жанының ізгі мұратқа, қасиетті қиялға ұмтылуы.

Тағы бір ойлар:

Адамға өзін-өзі тексеру, өзіне-өзі есеп беру деген оңай нәрселер емес. Әйткенмен де, бұл адамның өзін-өзі тексеруі – оның жан тұрмысының өркендеуіне, түзу жолға түсуіне бірінші шарт [1, 34].

Өзінен ешбір кемшілік көрмей, қате таппай, өзіне-өзі риза болып, мәз болып жүретін адам зор адам емес, шөбір адам болады [1, 35].

Өзара бағалау

Жан көріністерін үйренудің екінші жолы – бақылау, яғни бір адамның өзінен басқа адамдардың жан көріністерін бақылауы.

Біз егер өзін бақылау жолымен басқа адамдардың жан көріністерін бақыламасақ, біздің жан көріністері туралы біліміміз толық болмас еді [1, 35-36].

Мұғалімнің бағалауы

Аталған нұсқаулықта берілгендердің көбісі мұғалімнің бағалау үдерісінің сипатын көрсетеді. Сондықтан берілген ұсыныстарды мұғалімнің қаншалықты түсінетіні, бейімдеуі, қолдануы, жетілдіруі олардың қалыптастырушы бағалауды өз тәжірибесінде тиімді қолдана алуына байланысты.

Өзін-өзі бағалау

Мектепте білім алушылардың дағдыларды бойға сіңіруі және өзін-өзі бағалау тәжірибесі жинақталуы қажет. Білім алушылардың өзін-өзі бағалауын ұйымдастыру кезінде негізгі назарды өзін-өзі реттеуіне, өз бетінше білім алуына ынталандыруға аудару керек. Білім алушылардың өзін-өзі бағалауы оқу үдерісінде өзінің күшті және әлсіз тұстарына өзі талдау жасай алуына мүмкіндік береді. Білім алушыларды не білетініне, қандай дағдыларды меңгергеніне объективті қарауына, өз кемшіліктерін және нәтижесінде неге қол жеткізгісі келетінін анықтауға үйрету маңызды. Алайда, білім алушының өзін-өзі бағалауы тым жоғары немесе өте төмен болатын жағдайлар да кездеседі. Бұл сабақта өзін-өзі бағалауды өткізудің жалпы оңтайлы әсерін төмендетеді. Мұндай білім алушыларға мұғалім барынша объективті түрде көмек бергені дұрыс. Мысалы, мұғалім жетекші сұрақтарды қолдануына болады. Бұдан басқа, өзін-өзі бағалау кезінде мұғалім білім алушыларға дәлелдер келтіру, өзін-өзі бағалау нәтижелерін талқылау, дескрипторларды қолдану, үздік жұмыс үлгілерін көрсету және т.б. арқылы да көмек беруіне болады.

Өзара бағалау

Өзара бағалау тиімді қалыптастырушы бағалау өткізуге қатысты көптеген мүмкіндіктерді ұсынады. Ол білім алушылардың бір-біріне көмектесуіне, өз жұмысын жетілдіруіне бағытталған. Бұдан басқа өзара бағалау тек кері байланыс алатын білім алушыларға ғана емес, сонымен қатар кері байланыс беруші білім алушыға да пайдалы [4, 15-16].

Білім алуды жандандыратын тағы бір мәселе – ол оқушыларды сабаққа ынталандыру. Әдетте бастауыш сыныпта балалар жақсы оқиды, ал бесінші сыныпта көбісі оқуға деген қызығушылығын жоғалтып алады. Оқушылар кез келген сыныпта оқуға ынталанып, жақсы оқуы тиіс. Ол үшін оқуды белсенді, сараланған, қызықты ету қажеттігі көрінеді.

Бұл туралы Жүсіпбек Аймауытов «Балалардың білгені, тапқан-таянғаны өмірге жанасып, жарыққа шығып отырып, барлық жұмысты балалардың белсене, құлшына

өздері істеуі шарт. Өзі еңбектеніп, өзі бейнеттеніп тапқан білім берік болады. Өмірінше ұмытпайды» – дейді.

Мағжан Жұмабаевтың жоғарыда аталған еңбегінде бұл мәселе былайша тұжырымдалады: «Балада жақсы оқысам молдадан мақтау, сый аламын, жаман болсам молдадан таяқ жеймін, ұрыс естимін деген ой болмасын. Мұндай болса баланың іскерлігі соған жұмсалып, мұғалімнің беріп отырған сабағын білейін деген шын ынтамен тыңдамайды [3]», - дей келіп, бұдан шығатын жолды да өзі нұсқайды: «Баланың өзін мақтама, ісін мақта. Мақтағанда мақтауға тұрарлық ісін мақта, баланың жеңіс істерін мақтай беру балада менмендік, ретсіз тәкаппарлық туғызады. Қайта бір жеңіл, дұрыс іс болса да, нашар шәкіртті мақтау керек. Ал енді жақсы оқуы, дұрыс құлқы үшін шәкірттерге сый (награда) беру, үлестіру тіпті дұрыс емес. Мұндайда сый алған бала сый алу үшін ғана тырысады, сый алмаған бала өзіне-өзі сенбейтін болады», – дейді.

Бұл ойлардан шығатын түйін – оқушылар өз білімдері мен дағдыларын тәжірибеде қолданғанда, олардың оқуға деген ынта-ықыласы артады. Ол үшін мұғалімдер бірқатар маңызды мәселелерді ескергені жөн:

- оқушылардың қызығушылықтарымен, қажеттіліктерімен және ұмтылыстарымен ұштасып жататын, олардың қарым-қатынас жасау дағдыларын дамытуға бағытталған жаттығуларды әзірлеу және қолдану;

- мүмкіндігінше шынайы өмірден алынған материалдар мен жағдайларды қолдану;

- оқушылардың қызығушылықтарына сәйкес келетін тиісті мәтіндер мен тақырыптарды пайдалану;

- оқушыларға өз күштеріне сенуге көмектесіп, тілді қолдануда қабілетті екендіктеріне сенім ұялату;

- оқушылар өздерінің жетістіктері немесе сәтсіздіктерінің өзінің оған қанша күш жұмсағанына байланысты екенін түсіндіре алатындай болу үшін оқушыларды дербестікке ынталандыру [2, 19].

Бұл жұмыстарды атқару барысында ғалымның мына пікірін есте ұстаған жөн: «Тәрбиешінің өзіне қолайлы болған жол тәрбие қылатын балаға қолайлы болмасқа мүмкін. Тәрбиеден мақсұт – баланы тәрбиешінің дәл өзіндей қылып шығару емес. Келешек өз заманына лайық қылып шығару ғой» [1, 5].

Осы мәселелер, яғни оқушылардың қажеттіліктерін анықтау, қанағаттандыру мәселелері, жаңартылған білім беру бағдарламасында кері байланыс түрінде қаралады. Кері байланыс болған жерде, оқушылардың үлгерімі жақсарады, оң нәтиже береді. Кері байланыс сабақтың өн бойында жүреді, оны мұғалім өзі реттей алады. Ауызша да, жазбаша да жүзеге асырылады, әрі сабақты жоспарлауға негіз болады. Бұл жұмысты нәтижелі етудің жолдары жаңартылған білім беру мазмұнында қаралады. Атап айтқанда:

- мұғалімдер оқушылардың қателік жіберуге қорықпай, тәуекелге бару мәдениетін қолдайды;

- мұғалімдер оқушыларға өз жұмысының сапасын бағалау тәсілдерін ойлап табуға көмектесу мақсатында барлық оқушылармен қарым-қатынас жасайды;

- мұғалімдер оқушылардың оқу мақсаттарына жетуіне мүмкіндік беру үшін оқу мақсаттарын белгілеу арқылы, мақсатқа жетуді бақылау және оқытуды түзету арқылы оқу үдерісінің ашықтығын қамтамасыз етеді;

- мұғалімдер әртүрлі оқушылардың түрлі қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін оқушылардың түсінуін бағалау тәсілдері мен оқытудың әртүрлі әдістерін үйлестіре қолданады;

- мұғалімдер оқушылардың жұмыстары туралы ауызша және жазбаша кері байланыс ұсынады, бұл кері байланыс уақтылы, айқын болып, нақты критерийлерге негізделеді.

Мұндай жұмыстар мұғалімдердің тәжірибесінде дамиды, ой елегінен өтеді. Біліктілікті арттыру курстарында ықшамсабақ аясында қарастырылады. Соның біразы тиімді

қолданысқа енді. Мысалы,

«3-2-1» әдісі.

3 маңызды ақпаратты анықтаңдар;

2 қиындық тудырған жұмысты анықтаңдар;

1 ұнаған жұмысты анықтаңдар.

«Жарқын ойлар» әдісі.

Сіз үшін жаңа болып табылған екі жаңалық;

Тақырыпқа қатысты үш сөз.

«3 Қ» әдісі

Бүгінгі сабақта не қызық болды?

Бүгінгі сабақта не қиын болды?

Бүгінгі сабақта не қажет болды?

Оқушылардың оқуда алға ілгерілеуіне мүмкіндік беретін осындай кері байланыс түрлері оқушы мен мұғалімнің арасында байланыс орнатады. Мұғалім зерттеу жүргізе отырып, оқуды жоспарлайды, жүргізеді, талдайды, ой жинақтайды. Оқушылардың жаңа білімдерін алдыңғы білімдерімен ұштастыратын тұжырымдаманы негіздейді. Ең маңыздысы, оқушылардың алдыңғы алған дағдылары жаңа дағдыларды меңгеруге ықпал етеді, білімді тереңдетеді. Осы орайда оқушылардың алған білімдерін тереңдетуде дағдыларын арттыруға негізделген тапсырма түрлері, белсенді оқу маңызды болмақ. Бұл жөнінде педагог-ғалым: «Жұмысты жаңартқанда да, яғни бір жұмыстың орнына екінші жұмыс қылғанда да адам тынығады. Мысалы, көру жұмысынан соң (оқу, жазу) есту жазу жұмысына көшсе (өңгіме тыңдау), бала әжептәуір тынығып қалады» - деп ой қорытады [1, 39]. Осы ой жаңартылған білім мазмұнындағы оқу үдемелілігін ойға оралтады: «...оқу үдемелілігінде жақсы мұғалімдер оқылым мен жазылымды дамыту үшін айтылым мен тыңдалымды қолдану мүмкіндіктерін қарастырады. Әдетте балалар оқу мен жазуды үйренуден бұрын алдымен тыңдау мен сөйлеуді үйренеді. Сонымен қатар, оқушылар әлеуметтік өзара әрекет үдерісінде жазылым мен оқылым дағдыларына қарағанда, өздерінің айтылым және тыңдалым дағдыларын көбірек жетілдіреді. Сондықтан оқушыларға бұл дағдыларын шынықтыруға айтарлықтай уақыт бере отырып, оқу бағдарламасы оларға:

- идея мен жазба жұмысының жоспарын ойластыруға уақыт береді;
- олардың түсініктерін нақтылай отырып, жауап берер алдында ойларын жинақтауға мүмкіндік береді;
- білімдерін нығайтып, не үйренгендері туралы айтуға мүмкіндік береді;
- жазбаша нұсқаны дайындауға кіріспес бұрын идеяға қатысты жылдам жауап алады;
- проблеманы бірлесе шешуге мүмкіндік береді.

Қазақ тілі мен әдебиеті бойынша оқу бағдарламасында оқушылардың тыңдалым дағдыларын дамытуға ерекше мән беріліп, оқу жоспарында оқушыларға телехабар, кинофильм, ән және дыбыстық жазбаны тыңдап, оларға жауап беруді көздейтін жаттығулар қамтылған. Аталған жаттығулар тізбектелген сабақтар топтамасында қамтылып, сабақтың басында қолданылатын ынталандырушы материал ретінде немесе басқа дағдыларды дамыту үшін идея жинақтауға арналған мүмкіндік ретінде ұсынылады. Осылайша, оқылым, жазылым, тыңдалым және айтылым дағдыларының әрқайсысы жетілдіріледі, олар бір-бірімен өзара тығыз байланыста, кешенді түрде оқытылады.

Мағжан халқымыздың ғасырлар бойы қалыптасқан әдет-ғұрып, салт-дәстүрі мен тәлімдік мұраларын жас ұрпаққа тәлім-тәрбие беруде пайдалану жолдарын көрсеткен. «Тәрбиеден мақсұт адамды, һәм сол адамның ұлтын, асса барлық адамзат дүниесін бақытты қылу. Ұлт мүшесі әрбір адам бақытты болса, ұлт бақытты, адамзат дүниесінің мүшесі әрбір ұлт бақытты болса, адамзат дүниесі бақытты. Қысқасын айтқанда, тәрбиедегі

мақсұт «адам» деген атты құр жала қылып жапсырмай, шын мағынасымен адам қылып шығару», - дейді [1, 4]. Осы тұжырым бүгін де өзекті. Мұғалім ұрпаққа білім беруді оқу, тәрбиелеу, дамыту үдерістерімен байланыста қарастыруы қажет. Алған білімді шынайы өмірде пайдалануға ойланып, күрделі мәселелерді шешуге жетелеген жөн. Құндылықтарға негіздеп, өзі, өмір, қоршаған адамдар әлеуеті туралы көзқарас қалыптастыру керек. Сонда олар өз ой-тұжырымдарын құрады, сындарлы қарым-қатынас жасайды, түрлі жағдайларда ынтымақтастық орнатып, қажетті құзыреттіліктерді жүзеге асыратын болады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Жұмабаев М. Педагогика. [ЭР] – Қол жетімді режимі http://kitap.kz/reader/mahzhan_zhumabaev_pedagogika
2. Орыс тілді мектептердегі «Қазақ тілі мен әдебиеті» пәні бойынша педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы. Мұғалімге арналған нұсқаулық. «Назарбаев зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2015. – 54 б.
3. Сатаев М. Мағжан Жұмабаев идеяларының бағалау жүйесіне әсері. [ЭР] – Қол жетімді режимі <https://www.youtube.com/watch?v=AJJxA50o61I>
4. Негізгі және жалпы орта мектеп мұғалімдеріне арналған критериалды бағалау бойынша нұсқаулық: Оқу-әдістемелік құрал / О.И.Можаяева, С.Шилибекова, Д.Б.Зиеденованың редакциялауымен. – Астана: «Назарбаев зияткерлік мектептері» ДББҰ, 2016. – 54 б.

М.Б.АЙТКЕНОВА

СИНТЕЗ ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ С ПЕДАГОГИКОЙ М.ЖУМАБАЕВА

В статье актуализируются идеи М. Жумабаева, обозначенные в его труде «Педагогика». Автор статьи связывает данные идеи с вопросами, обсуждаемыми в рамках обновленного содержания среднего образования РК. Автор более подробно останавливается на понятиях: «оценка», «обратная связь», «мотивация», «последовательность в обучении» в рамках программы обновленного содержания и в трудах М.Жумабаева. В статье прослеживается идея обучения и воспитания молодого поколения на основе национальной педагогики.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: М.Жумабаев, педагогика, обновленное содержание образования, формативное оценивание, оценивание учителя, самооценивание, взаимооценивание, обратная связь.

M.B. AITKENOVA

SYNTHESIS OF THE UPDATING EDUCATION WITH M. ZHUMABAYEV'S PEDAGOGICS

The article actualizes the ideas of M. Zhumabayev, identified in his work «Pedagogy». The author of the article links these ideas to the issues discussed within the framework of the updated content of the secondary education of the Republic of Kazakhstan. The author dwells in more detail on the concepts: «evaluation», «feedback», «motivation», «consistency in learning» within the program of renewed content and in the writings of M. Zhumabayev. The article traces the idea of teaching and educating the younger generation on the basis of national pedagogy.

KEYWORDS: M. Zhumabayev, pedagogy, the updated content of education, formative assessment, teacher assessment, self-assessment, peer assessment, feedback.

37.015.3

М.Б.СУЛЕЙМЕНОВ

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ,
Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
suleimenov.m@orleu-edu.kz

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҮДЕРІСТЕГІ РЕФЛЕКСИЯ ҰҒЫМЫ

Мақалада білім беру мазмұнын жаңарту бойынша мұғалімдердің біліктілігін арттыру курстарындағы рефлексиялық іс-әрекеттің ерекшеліктері қарастырылған. Ықшамсабақтардың жоспарлауға ықпалы туралы мәселелер сипатталған. Мұғалімдердің рефлексия жасау тәсілдері ұсынылған. Педагогикалық үдерістегі рефлексияның маңыздылығына жан-жақты талдау жасап, оның мұғалім мен оқушыға тиімділігін анықтаған. Рефлексияның қазіргі заман мұғалімінің кәсіби біліктілігі мен педагогикалық құзыреттілігінің дамуына ықпалы көрсетілген.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: рефлексия, рефлексиялық қызмет, сыни рефлексия, шығармашылық рефлексия, рефлексиялық танымдық дағдылар, рефлексиялық мәдениет.

Білім беру сапасын арттыру барлық әлем қауымдастағы үшін маңызды мәселелердің бірі болып саналады. Елімізде білім беру сапасын арттыруға және оқу мен оқытуды жан-жақты жетілдіруге қатысты көптеген бастамалар қолдау табуда. Соның бірі – мұғалімдердің біліктілігін арттыру соңғы жылдары өз мүмкіндіктерінің аясын кеңейте түсуде. Отандық және шетелдік ең озық үлгідегі ғылыми-теориялық бағдарламалар педагогтар тарапынан туындайтын кешенді проблемаларды көтеріп, жалпы орта білім беретін мектептердегі педагог қызметкерлердің кәсіби құзырлығы мен зияткерлік әлеуетін дамытуға және критериалды бағалау жүйесін енгізуде педагогикалық шеберлікті жетілдіруге бағытталған.

Келесі кезеңде мұғалімдер білім беру бағдарламасының нақты пәндік аспектілерін меңгеруге кіріседі. Мұғалімдер білім беру бағдарламасына негіз болған теориямен танысты, құзыреттілікке қол жеткізу мақсатында оқыту тәжірибе жүзінде және белсенді өтеді. Біліктілікті арттыру курсы кезінде мұғалімдер оқу бағдарламасы мен сабақ жоспарын талдайды, қазақ тілін оқытудың жаңа әдістемесімен танысады. Курстың соңында мұғалімдер өзара рефлексия және метатану тапсырмаларын араластыра отырып, біліктілікті арттыру курсының оқу мақсаттары тұрғысынан өздерінің алға ілгерілеуін қарастырады.

Ересектерді оқытуда қолданылатын пәрменді тәсілдердің бірі – Колбтың оқу циклі арқылы іске асырылады. Дэвид Колб әзірлеген бұл тәсіл эмпирикалық оқу теориясына негізделген. Курс барысындағы ықшамсабақтар өздерінің оқыту тәжірибесіне «эксперимент» жасау болмақ, ол рефлексия және талқылау кезеңдерімен ұласады. Пәннің ерекшеліктері қарастырылатын сабақтар кезінде жаңа теорияны «абстрактілі ұғыну» ұсынылып, ол ықшамсабақтардың келесі сатысында іс жүзінде қолданылады [1].

Курс соңында мұғалімдер пән бойынша жаңартылған оқу бағдарламалары, педагогикалық әдіс-тәсілдер, критериалды бағалау жүйесін өзара үйлесімді байланыстырды, қысқа мерзімді сабақ жоспарларын құрады. Онда сабақты жоспарлау бойынша таныстырылымды бағалаудың критерийлері белгіленген. Олар: сабақ мақсаты,

белсенді оқыту әдістері, саралау әдістері, критериалды бағалау, ықшамсабақтың сабақты жоспарлауға ықпалы туралы рефлексия. Қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдерінің қысқа мерзімді сабақ жоспарының таныстырылымын дайындауда ықшамсабақтың сабақты жоспарлауға ықпалы туралы рефлексияға ерекше көңіл бөлініп, ондағы критерийлер бойынша дәлелдемелер келтіруде келесі қиындықтар айқындалды:

- сыни тұрғыдан ойлау дағдыларының қалыптаспауы;
- рефлексиялық қызметті терең қарастырмауы;
- жаңаша көзқарас, ұстаным, шешім қабылдай алмауы.

Осы туындаған қиындықтарды шешудің жолы ретінде педагогикалық үдерістеги рефлексияға талдау жасалынып, мұғалімдердің біліктілігін арттыру курстарында рефлексиялық қызметке баса назар аударылды. Себебі, адамның тұлғалық дәрежеге жетуі мен оның қоғам мұраттарына сай қалыптасуы педагогикалық процестен тыс іске асуы мүмкін емес.

Қаншалықты кең тараса да, бір қарағанға тұрақты болып көрінгенімен, «білім» түсінігі көп мәнділігімен ерекшеленеді. Әдетте, бұл термин мазмұны жағынан келесідей түсініктемелерге ие болуы мүмкін: білім – жалпыадамзаттық құбылыс; білім – әлеуметтік мәдени мұра; білім – жүйе; білім – педагогикалық процесс; білім – нәтиже. Бүгінгі таңда дүние жүзінде білімнің әлеуметтік рөлі артып, адамның болашағы оның алған білімінің сапасына, ойлау деңгейіне байланысты болып отыр. Осы тұрғыда жаңа технологияның тиімді әдіс-тәсілдерін жас ұрпақтың бойына сіңіру, оны қоршаған ортаны қорғауға, салауатты өмір салтына тәрбиелеу – ұстаздардың басты міндеті болмақ. Ол үшін әрбір ұстаз үнемі шеберлігін арттырып отырмаса, оқушы деңгейінің дамуы төмендейді. Осының бәрі бір күннің іс-әрекеті емес, оған көп уақыт, ізденіс қажет [2].

Қазіргі қоғамымызда белгілі бір жетістіктерге қол жеткізу үшін алған білімнің сапалы да жүйелі болғаны дұрыс. Сондықтан білім беруші мұғалімге де, білім алушы оқушыға да ізденіс пен шығармашылықта жұмыстану талап етіледі. Мұғалімдер үнемі даму үстінде болып, өз идеяларын оқытудың барысында жаңашылдықпен жетілдіріп отырғаны дұрыс. Ал, жаңашылдықтың артуына байланысты рефлексияның педагогикадағы алатын орнының мәні артып отыр.

Қысқа мерзімді сабақ жоспарларының таныстырылымдарын дайындауда Саймон Браунхилдың «Рефлексия жасай білу» ой-пікірін бейімдеп, «қазір ... деп ойлаймын, мен ... екенін байқап, енді мені ... қызықтырады» деген рефлексивті бастамалармен «Не дұрыс болмады? Неліктен? Не онша жақсы шықпады? Неліктен?» деген рефлексивті сілтемелер жасау ұсынылады [3].

1-сурет

Рефлексивтік циклдер	Рефлексивтік бастама
	<ul style="list-style-type: none"> • Бұрын ... деп ойлайтынмын, қазір ... деп ойлаймын • Мен ... екенін байқап, енді мені ... қызықтырады.
Рефлексивтік ресурстар	Рефлексивтік сілтемелер
<ul style="list-style-type: none"> • Ықшамсабақтар • Тренердің кері байланысы • Әріптестердің кері байланысы 	<ul style="list-style-type: none"> • Не дұрыс болмады? Неліктен? • Не онша жақсы шықпады? Неліктен?

Мұғалімнің рефлексиялық қызметінің мақсаты: педагогикалық әрекеттің негізгі компоненттерін есіне түсіріп, олардың мәнін, алынған нәтиженің «дұрыс» не «бұрыс» болғанын дәлелдей алу, қолданылған әдіс пен құралдардың тиімді не тиімсіз болғанына

байланысты өзіндік көзқарасын білдіру, орындалып өткен әрекеттің нәтижесін зерттеу. Тек сонда ғана алдағы жұмыстарда дұрыс мақсат қойып, алға қарай шығармашылықпен жылжудың жобасын жасау мүмкін болады.

«Рефлексия» сөзі латынша «reflexio», қазақша түсінікте «артқа қарау» деген мағынаны білдіреді. Джон Дьюи «... рефлексия – қандай да бір пікірді, немесе білімнің болжанатын нысанын белсенді, табанды және мұқият қарастыру» деп сипаттайды («Біз қалай ойлаймыз», 1910). Индустриялық және технологиялық зерттеуші Дональд Шонның «Рефлексивті практика: кәсіби іс-әрекетте қалай ойланады?» (1983) деген еңбегінде педагогикалық рефлексияның түрлері (D.Schon:Reflection-in\on action) мынадай ретпен орналасады:

- рефлексия – әрекетке – дейін (алдын алатын);
- рефлексия – әрекеттен - кейін (өткенді шолатын);
- рефлексия – әрекетте (синхрондық/ілеспе).

Д. Шонның сызбасы бойынша, бұл іс-әрекетке дейінгі толғанысты сипаттайды. Ван Манен (1977) педагогикалық рефлексияның деңгейлерін төмендегіше орналастырады:

- 3 деңгей – сыни рефлексия;
- 2 деңгей – тәжірибелік іс-әрекеттер;
- 1 деңгей – техникалық ұтымдылық. (Van Manen, 1977).

Ван Манен бойынша мұғалімдердің жоғарыдағы ой-толғаныстары:

- 3 деңгей – терең – сыни рефлексия;
- 2 деңгей – орташа диалогтық;
- 1 деңгей – бастапқы үстіртін – сипаттама.
- 3 деңгей – «Бинокль» тәжірибенің макроталдауы;
- 2 деңгей – «Микроскоп» тәжірибенің микроталдауы;
- 1 деңгей – «Айна» өздігінен рефлексия. Cooper Mark.

Рефлексия-танымдық ойлау үдерісі - ойлау туралы ойлау, мета-когнитивті үдеріс, сыни ойлау, рефлексивті ойлау, үдеріс пен өнім, үдеріс пен субъект деп тұжырымдалады.

Рефлексивті ойлау механизмі немесе қалайша рефлексивті ойлау керек?

«Ойлау қабілеті өздігімен тұтанудың актісі болып табылмайды....ойлаудың бастауы әлдеқандай қиыншылықта, абыржуда немесе күмәнда».

Рефлексияға ынталандыру – туындаған мәселені ұғыну, оны шешуге тырысу.

Рефлексиялау – өзіңе келесі сұрақтарды қоюды дегенді білдіреді: «Мен не істедім? Оны неге істедім? Ол неге әкелді? Оны басқаша қалай істей аламын?» (Дж. Дьюи, 1910) [4].

А.А. Бизяева педагогикалық рефлексияны мұғалімнің өз қызметіне және өзіне оның субъектісі ретінде сыни талдау, мәнін ұғыну және оқушы тұлғасын дамытудағы оқыту тиімділігін бағалау мақсатында белсенді зерттеушілік көзқарас ұстану қабілетін байқататын күрделі психологиялық феномен деп түсіндіреді.

Кәсіби қызметтегі рефлексияның рөліне айрықша мән беретін бірнеше мәселеге назар аудару қажет: біріншіден, рефлексия кәсіби қызметті меңгеруде аса қажет; екіншіден, рефлексияның негізінде игеру үдерісін бақылау және басқару жүзеге асырылады; үшіншіден, рефлексия кәсіби білім беру қызметінің шарттары өзгерген жағдайда қажет; төртіншіден рефлексия қызметтің өзін дамытудың негізгі тетіктерінің бірі болып табылады. Автор педагогикалық рефлексияның екі жоспарлы тұжырымдамалық моделін бөледі:

1. Операциялық деңгей (сындарлы-орындаушылық, мотивациялық, рефлексиялық санада көрінетін болжау аспектілері)
2. Өзіндік тұлғалық деңгей (мұғалімнің өз қызметіндегі кәсіби-тұлғалық субъектілік бағыттаушылық және рефлексиялық жағдаятқа тұлғалық, субъектілік кірісу) [5].

Атақты структуралист Ю. Лотман қарым-қатынастың (коммуникацияның) схемасын

екі түрде былайша көрсеткен: «Мен – ол» және «Мен – Мен». Бірінші схема түсінікті, өйткені ол басқамен жасалған диалогты, қарым-қатынасты меңзейді. Мұнда «басқа» рөлінде бөтен адамдар, ақпарат, кітап, табиғат, бүкіл әлем болуы ықтимал. Ал екінші схема өзіңмен-өзің жасаған диалогты айқындап тұр.

Біздің санамызда (басымызда, миымызда) өзіндік түсінік, пікір туады. Ойлар формасында туындайтын білім де тура осындай жолмен игеріледі, сіңіріледі: алдымен басқамен қарым-қатынас арқылы, содан кейін өзімен диалогқа түсу, яғни рефлексия арқылы. Рефлексия қарастырылатын әрбір мәселе бойынша ой толғатып, жан-жақты зерттеп, өз түсінігіңді қалыптастыру, өзінді-өзің тану мен түсіну, ішкі жан дүниенің үңілу, өзіңмен өзің сырласу, өзіңе-өзің есеп пен баға беру дегенді білдіреді [6].

Көрнекті ғалымдар Ш.А. Амонашвили, В.И. Загвязинский және т.б. педагогикалық рефлексияны жаңаша ойлау стиліне жатқызады. В.А. Кан-Калик, А.В.Мудрик, т.б. маманның педагогикалық әрекетке дайындығының құрамына даралық, шығармашылық, авторлық ізденістермен қатар жетілген педагогикалық рефлексияны да жатқызады: «Рефлексия – адамның өз істерінің мәнін түсіну, олар туралы ойлану барысында өзіне өзінің нені, қалай жасағаны туралы толық және анық есеп беруі немесе өзі әрекет барысында басшылыққа алған ережелер мен кестелерді мойындауы не жоққа шығаруы».

Өзін-өзі дамытумен қатар индивидтің жан мен тән үйлесіміне сәйкес өз ойын жинақтау қабілетін бейнелейтін рефлексия ұғымы пайда болды (Р. Декарт, Д. Локк). «Жаңа дәуір» кезеңінің философиялық идеялары «өзіндік» және «Мен» ұғымдарына бағытталды. Жаңа құндылық – адамның өзіндік «Мен» құндылығы пайда болды.

Рефлексия – адамды, білімді дамыту шарттарының бірі. Сондықтан бұл қазіргі кездегі білім саласындағы көкейтесті мәселелер қатарына жатады. Рефлексияның мәні – адамның өзінің білімін, білімінің негізін, оларды меңгерудің жолдарын анықтау.

Рефлексивтік іс-әрекет оқушыға өзіндік талдау кезінде ғана байқалатын өзіндік жеке дара ерекшеліктерін тануына мүмкіндік туғызады. Білімді саналы түрде өзіндік қорыту, яғни рефлексия нәтижесінде ғана жүзеге асады. Рефлексия нәтижесі дегеніміз – міндеттерді шешу тәсілдерін түсіну. Рефлексияның қай түрі болмасын мақсатпен тікелей байланысты.

Шығармашылық рефлексия – мақсатқа жету нәтижесі, қорытынды ғана емес, жаңа білім мен жаңа мақсаттарға бастама бола алады.

Сонымен, шығармашылық рефлексия – жекетұлғалық құндылық сапаларын қалыптастыруда және өзіндік даму бағытын айқындауда, оқушының жеке тұлғасын қалыптастыруға бағытталған шығармашылық іс-әрекетте ішкі жан дүниесі ресурстары арқылы ой қорытуы.

Рефлексиялық танымдық дағдылар субъектілердің өзіндік басқару қабілеттерін дамытуға, өз әрекеттерінің (танымдық, білімдік, қарым-қатынастық) нәтижелі болуына, олардың өз жауапкершілігін арттыруға бағытталады. Оның мазмұны баланың өз іс-әрекеттерінің субъектісі ретіндегі өз көзқарасын қалыптастыруы: өзіндік тұжырым жасай алуы, өзін-өзі бағалауы, өзіне сенім қалыптастыруы арқылы өзіндік таным, өзіндік қажеттіліктерді айқындау, өз мүмкіндіктерін пайдалану әрекеттерінде жүзеге асырылады.

Рефлексиялық мәдениеті қалыптасқан адам өзінің тұлғалық және кәсіби стереотиптерін шығармашылықпен өзгерте алады. Бұл – өзіндік сана, өзі-өзі ұйымдастыру, өзін-өзі талдау, өзін-өзі іске қосу, өзін-өзі бағалау сияқты кәсіби мәнді сапалармен сипатталады. Рефлексиялық қабілеті дамыған ұстаз өз оқушыларында осы сапаны дамытуды, дарытуды есте есінен шығармайды.

Қазіргі білімдік мақсаттарға сай білім алушыны рефлексия жасауға дағдыландыру мұғалімнің басты міндеттерінің бірі болғандықтан, ол – сабақтың да негізгі компоненттерінің бірі болуы тиіс. Сабақ барысында мұғалім де оқушылар да рефлексия жасауды үйренеді. Рефлексия деген өз жұмысына талдау жасау. Осы жерде ұлы данышпан Абай қарасөздерімен үндестікті көре аламыз: «Егер де есті кісілердің қатарында болғың келсе,

күнінде бір мәртебе, болмаса жұмасында бір, ең болмаса айына бір, өзіңнен өзің есеп ал!» деген. Біз өзімізге есеп бере отырып, іштей кемшілігімізді мойындаймыз, ол кемшіліктің кету себебін бірге іздейміз. Педагогикалық практикада қолдануға болатын мысалдар келтіре кетсек: бастауыш сынып оқушылары өзі жасаған әрекеттеріне ауызша баға берсе, суреттер салса, ал орта және жоғарғы сынып оқушылары сабақтарда кестелер, диаграммалар, сауалнамалар толтырады, эссе жазу сияқты рефлексивті жұмыс түрлерімен айналыса алады.

Оқушыларды рефлексия жасауға үйретуде мәселенің психологиялық жағына мән беру тиімді. Мұғалімнің басты міндеті – оқушының өткізген күні немесе істеген жұмысы туралы айтқысы, ойымен бөліскісі келетіндей психологиялық ахуал жасау. Әсіресе баланың өзі жасаған әрекеттеріне байланысты басынан өткен сезімдерін қайта оралта алуы, ол жәйлі қағазға түсіруі немесе басқаша суреттеуі ерекше жағдайды талап етеді.

Сонымен рефлексия – көп қырлы, кіріккен әрекет. Алдағы жұмыстарда ондай кемшілікті жібермеуге тырысамыз. Рефлексияның тиімділігін атап көрсетер болсақ, оқушы үшін:

- рефлексия – оқушыны өз - өзіне есеп беруге баулиды;
- рефлексия арқылы оқушының қажеттілігін біле аламыз;
- рефлексия арқылы оқушының өзіндік көзқарасы қалыптасады;
- рефлексия арқылы білім беру барысының сапасын жақсартуға болады;
- рефлексияның нәтижесінде сыни көзқарас қалыптасады;
- өз-өзіне баға бере алады;
- білім алуға деген қызығушылық жоғарылайды.

Мұғалім үшін:

- ақпаратпен күнделікті жұмыс;
- шығармашылыққа деген ынта-жігері;
- әрбір оқушының пікіріне құлақ түру;
- пәндік білім сапасының артуы;
- өзіндік сынның қалыптасуы;
- сыни ойлауға жетелеу.

Мұғалімнің кәсіби даму бағдарламасына іздеу, зерттеу қызметінің мүмкіндіктері жатады. Педагогикалық қызметті талдау барысында теориялық білім алудың, диагностика мен өзіндік диагностиканы игерудің қажеттілігі туады.

Онда оқушылар алған білімдеріне, тапсырмаларына қорытынды жасап, пікір айтуға дағдыланады, ойын ортаға салды. Нәтижесінде оқушылар өз - өздерін реттейді. Жүйелі сөйлеуге, ойын ашық жеткізе білуге, талдау жасауға үйренеді. Сабақтың жақсы не жаман, мағыналы не мағынасыз, көңілді не көңілсіз өтуіне байланысты оқушылар эмоцияларын білдіріп отырды. Осыдан мұғалім өзіне қорытынды жасауына, өзіне баға беруіне болады.

Мұғалім әр оқушының «ішкі жан дүниесін» көрсету үдерісі арқылы рефлексиялық үдеріс қызметін атқарып отырады. Мұғалім зерттелетін объекті туралы өз пікірі болып қана қоймай, сонымен қатар оқушының осы объекті туралы қандай ұғымы бар екенін білуі тиіс. Сондықтан әрбір мұғалім өткен сабағына рефлексия жүргізу арқылы оқыту үдерісін ойлану әдісі ретінде қарастырады. Мұғалім кері байланыс жасау арқылы әрбір оқушының ішкі жан дүниесін мақсатты түрде тереңдетіп, дамытуы керек. Осылайша мұғалім мен оқушы арасындағы кері байланыстың тиімді диалогы белгілі бір кезеңге қатысты жүргізілетін болады [7].

Рефлексияны әр түрлі жүзеге асыруға болады, сабақтың соңында әр тақырыптың соңында, сабақ кезеңдерінің арасында, бөлім соңында. Ол ақырындап оқушының ішкі рефлексиясына ұласуы керек. Рефлексияның төмендегідей түрлері бар:

- оқу материалының мазмұнының рефлексиясы;
- көңіл-күй және эмоционалдық жағдайдың рефлексиясы;

- іс-әрекет рефлексиясы.

1. Оқу материалының мазмұнының рефлексиясы.

Оқу материалының мазмұнының рефлексиясы - оқыту субъектісінің өз іс-әрекетін саналы түрде ой елегінен өткізіп, оларды білуге, өзіндік дұрыс сезінуге көмектеседі. Іс-әрекет компоненттерін еске түсіру, санадан өткізу, оның мәнін, түрін, өзекті мәселелерін белгілеу, шешу жолдарын анықтау.

2. Көңіл-күй және эмоционалдық жағдайдың рефлексиясы.

Көңіл-күйге рефлексия жасау – сабақтың басында немесе аяғында топпен эмоционалдық байланыс орнату үшін қолдану тиімді. Адамның көңіл-күйі бейнеленген карточкаларды, көңіл-күйдің бейнелерін, эмоционалдық суреттің рәсімдерін сабақтың басында немесе аяғында қолдануға болады.

3. Іс-әрекеттік рефлексия.

Әрекеттік рефлексия – оқу мәліметтерінің әдіс-тәсілдерін ұғыну ықтималдарын береді. Оны алдыңғы біліммен кері байланыс кезінде қолдану тиімді. Сабақтың аяқталған кезінде әрекеттік рефлексия тәсілі арқылы барлық сабақтың барысында әр оқушының белсенділігін бағалау мүмкіншілігін береді. Шығармашылық іс-әрекетке, іздемпаздық жұмыстарға талдау жасай білуді үйретеді. Жеке іс-әрекетін ұйымдастырып өз бетімен сараптау, жоғары танымдық қызығушылық негізінде шығармашылық бағыттылығының тұрақталуы іс-әрекеттерді объективті бағалап, кемшіліктерді жоюға, жауапкершілікпен қарауға бейімдейді.

Рефлексияның бұл түрлерін жеке, топтық, жұптық түрде өткізуге болады.

Оқушыларды рефлексия жасауға үйретуде мәселенің психологиялық жағына мән беру тиімді. Мұғалімнің басты міндеті – оқушының өткізген күні немесе істеген жұмысы жәйлі айтқысы, ойымен бөліскісі келетіндей психологиялық ахуал жасау. Әсіресе баланың өзі жасаған әрекеттеріне байланысты басынан өткен сезімдерін қайта оралта алуы, ол туралы қағазға түсіруі немесе басқаша суреттеуі ерекше жағдайды талап етеді.

Рефлексия қазіргі заман мұғалімінің кәсіби біліктілігі мен педагогикалық құзіреттілігінің негізгі компоненттерінің бірі болып саналады. Ал педагогика саласында қолданылатын рефлексия – іс-әрекеттің өзіндік талдауы және оның нәтижесі. Оқушылардың ой-өрісінің дамуы оқу үдерісі кезінде болады, ол оқушының өз бетімен білімін толықтыруы мен өзін-өзі дамытуды қамтиды, бұл екеуі де рефлексиясыз жүзеге асуы мүмкін емес. Білімді саналы түрде меңгеру және белсенді болу – дамыта оқытудың негізгі қағидаларының бірі. Оқушы білім алудың мақсатын саналы түрде түсінсе ғана белсенді болады. Оқушылардың әрекеті – зерттеушілік әрекет болу үшін мұғалім нақты мақсаттар қоя білуі керек, ал ашып айтатын болсақ, оқушыларға ғылыми зерттеудің әдістерін, формаларын, принциптерін, нені ашу керектігін, қандай әдіс арқылы, қандай нәтиже алу керектігін үйренуге жетелеу. Танымдық әрекет оқушының білімге деген өте белсенді ақыл-ой әрекеті болып танылған.

Ғұлама ғалым әл - Фараби «Адам мақсатына өзін - өзі жетілдіру арқылы жетеді және адамның басына қонған бақтың тұрақты болуы жақсы мінез - құлыққа байланысты» деп ой түйген екен. Ғалымның бұл пікірі оқушы мен мұғалімге тікелей қатысты деуге болады. Шынымен де, мұғалімнің жақсы мінез-құлқы оқушыға дариды және әсер етеді.

Сонымен рефлексия – психологиялық тұрғыда адамның психикалық қызметінің өзгеруіне ықпал етсе, педагогикада мұғалімнің кәсіби әрекетін жоғары шығармашылық деңгейде жүргізуіне негіз болады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Мұғалімге арналған нұсқаулық. – Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2016. – 54 б.
2. Хмель Н.Д. Жалпы білім беретін мектептегі педагогикалық процесс. – Алматы, «Ғылым», 2002.
3. Браунхил С. Рефлексия жасай білу таныстырылымы. – «Назарбаев зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2013.
4. Вульффов Б.З., Харькин В.И. Педагогика рефлексии. – М.: Наука, 1997.
5. Бизяева А.А. Психология думающего учителя: Педагогическая рефлексия. – Псков, 2004.
6. Әлімов А. Интербелсенді әдістемені ЖОО-да қолдану мәселелері. – Алматы, 2013.
7. Ардабаева Б.К., Утегенова Б.М. Рефлексия – мұғалімнің оқыту және оқу тәжірибесін жетілдіру құралы: әдістемелік ұсынымдар. – Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2016. – 62 б.

М.Б.СУЛЕЙМЕНОВ

ПОНЯТИЕ РЕФЛЕКСИИ В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье рассматриваются особенности проведения рефлексии на курсах повышения квалификации учителей по обновленному содержанию образования. Описаны вопросы влияния мини-уроков на процесс планирования. Учителям предлагаются разные подходы рефлексии. Проанализирована значимость отражения рефлексии для деятельности учителя и ученика в педагогическом процессе. Описано как рефлексия влияет на развитие профессиональной и педагогической компетентности современного учителя.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: рефлексия, рефлексивная активность, критическая рефлексия, творческая рефлексия, рефлексия когнитивных навыков, рефлексивная культура

M.B.SULEIMENOV

THE CONCEPT OF REFLEXION IN PEDAGOGICAL ACTIVITY

The author considers the features of the reflection on the courses of teachers' professional development on the updated content of education. The article includes description of the impact of mini-lessons on planning process. Teachers are offered approaches of reflection. The article reflects the importance of reflection for the activities of the teacher and pupil in the pedagogical process. It is described how reflection affects the development of the professional and pedagogical competence of the modern teacher.

KEYWORDS: reflection, reflexive activity, critical reflection, creative reflection, reflexive cognitive skills, reflexive culture

371.13

Л.С.АБЗАЛБЕК

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша
педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты
abzalbek_l@mail.ru

МӘТІНМЕН ЖҰМЫС – ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТІЛДІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЖОЛЫ

Мақалада қазақ тілі пәні бойынша жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасында берілген оқу мақсаттары мен мәтінмен жұмыс түрлерінің арасындағы өзара байланыс қарастырылады. Автор оқу мақсаттарының мазмұнында қамтылатын мәтінмен жұмыстарды 4 кезеңге бөліп қарастырады. Әр кезеңге бағдарланған тәсілдер мен оқушылардың қалыптастыратын дағдылары мен құзыреттеріне талдау жасайды. Мәтін тақырыбын болжау, мәтіннің негізгі ойын анықтау, мәтінге зерттеу, салыстыру жүргізу сияқты әрекеттер аясында мұғалім тәжірибесіне пайдалы қолданбалы әдістерден мысалдар келтіреді.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: мәтін, мәтінмен жұмыс, оқылым, ұжымдық оқыту технологиясы, ауыспалы жұптарда оқу

Бүгінгі таңдағы өзгермелі қоғам оқушының алдына тілді еркін меңгеру, түрлі жағдаяттарда өзін қолайлы сезініп, әр түрлі адамдармен қарым-қатынасқа түсу, өзіне сенімділік сияқты жаңа дағдылар мен құзыреттерді қойып отыр.

Белгілі лингвист, психолог А.А.Леонтьевтің пікірінше, «толыққанды қарым-қатынас жасау үшін адам: тілдесім жағдайын тез және дұрыс бағдарлау, өз сөзін жоспарлы тұжырымдау және мазмұнды дұрыс таңдау, өз ойын жеткізудің орынды құралдарын пайдалану мен кері байланыс бере алу сияқты бірқатар дағдыларға ие болуы керек» [1].

Сондықтан ауызша немесе жазбаша түрде өз ойын айқын жеткізу, жазба жұмысын талдап, жетілдіру, талқыланған мәселеге сауатты пікір білдіру, талқылауда өзін реттей алу мен сенімділікті қалыптастыру – оқушының сөйлеу, ойлау әрекетін дамытудың басты бағыттарының бірі. Коммуникативтік құзыреттілікті меңгеру дегеніміздің өзі – осы. Ал коммуникативтік құзыреттілікті дамыту, оқушыларға тілдесім жағдаяттарын жасаудың бір жолы – тілдік пән сабақтары, соның ішінде, қазақ тілі мен әдебиеті сабақтары.

«Өрлеу» БАҰО» АҚ Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ тренерлері жаңартылған білім беру мазмұнының жүзеге асырылуын бақылау, әдістемелік көмек көрсету мақсатында мұғалімдер сабағына қатысуды дәстүрге айналдырған. Сабақтарға қатысу нәтижесі оқушылардың сабақта коммуникативтік уәждерінің жоқтығын, соның салдарынан тілді қарым-қатынас құралы ретінде оқытуды жүзеге асыруда кедергілердің болатындығын көрсетіп отыр. Оқушылар өз ойын үнемі еркін жеткізіп, жалпылай қорытынды жасай алмайды не болмаса бір-бірімен қарапайым тілде шынайы қарым-қатынас жасай бермейді. Олар көп жағдайда шынайы, мәдени тілді күнделікті тұрмыстық ым-ишарамен, қалыпты вербалды емес тілдесім тәсілдерімен алмастыруға тырысады. Осы орайда оқушылардың сөйлеу мәдениеті және зияткерлік

деңгейлері мен алған ақпаратты талдауға қабілетті, дербес көзқарасы қалыптасқан, алған білімін тәжірибеде қолдана алатын, жан-жақты дамыған тілдік тұлғаны талап ететін бүгінгі қоғам арасында қарама-қайшылық туындайды.

Аталған қайшылықтардың алдын алу, жеңудің бір жолы – қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында мәтінмен жұмыс түрлерін жүйелі түрде жүзеге асыру. Мәтінмен жұмыс – оқушылардың шығармашылық әлеуетін дамытып, сөздік қорын толықтыруға, тілдесім сапасын жақсартуға жағдай жасайды. Мәтін – дамыған тілдік ортаны құрудың негізі. Ол – оқулық құрылымының басты компоненті. Мәтін арқылы оқудың барлық мақсаттары жүзеге асырылады. Яғни мәтінге бағдарланған тәсілдеме – оқушылардың бойында түйінді құзыреттерді қалыптастыру басты мазмұны болып табылатын жаңа білім сапасына қол жеткізуге қажетті жағдай [2].

Жаңартылған «Қазақ тілі» пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы әдеби тілдің барлық функционалдық стиліне жататын әр түрлі мәтіндерді: ресми-іскери, ғылыми, ғылыми-көпшілік, публицистикалық стильдегі мәтіндерге салыстыру, терең талдау жүргізуді қарастырады. Яғни түрлі пәндердің интеграциясы жүзеге асырылады. Оқушылар әр түрлі жанрлардағы ауызша және жазбаша мәтіндерді меңгереді (компрессия жазу, реферат, рецензия, өтініш, аннотация, баяндама т.с.с.). Әсіресе түрлі типтердегі ауызша мәтіндер құруға (өз көзқарасын білдіру үшін сөйлеу, дәлелдеме келтіру үшін сөйлеу, қатысу үшін сөйлеу) ерекше назар аударылады. Бұл жұмыстар спиральділік қағидатына негізделі отырып, жеңілден күрделіге, алдыңғы дағдылардың жаңа дағдылармен толығып, нығайып отыруы арқылы оқу мақсаттарынан көрініс табады. Тыңдалым/оқылым мәтіндерімен жұмысқа бағдарланған оқу мақсаттарын мазмұнына қарай 4 кезеңге жіктеуге болады.

I кезең

Түсіну тәсілдері – мәтінмен диалог.

Мәтіндегі таныс емес ақпаратпен жұмыс және сұрақтар құрастыру.

Туындаған сұрақтарға ықтимал жауаптарды болжау.

Өзін-өзі бақылау – мәтін бойынша өз болжамын тексеру.

Мәтінмен диалог. Мәтінді оқуға дейінгі жұмыс (мәтіналды). Бұл кезеңнің мақсаты – мәтін мазмұнын болжау, қызығушылық таныту сияқты маңызды оқырмандық дағдыларды дамыту. Бұл мәтінді терең түсінуге жетелейтін рефлексивті оқудың бір элементі. Сондай-ақ бұл мәтіндік ақпаратты қабылдауға оқушылардың уәжін тудырмен тығыз байланысты.

Сабақ тақырыбымен, тірек сөздермен жұмыс. Мұғалім сабақ тақырыбын, тірек сөздерді тақтаға жазып, оқушылардан тақырыпқа қатыстыларын көрсетулерін сұрайды. Мұғалім бұл сөздерге сабақтың жаңа материалды меңгерту, тақырып бойынша тәжірибелік тапсырмалар орындау, сабақ қорытындысын шығару кезеңдерінде қайтып оралып отырады. Сабақ кезінде тірек сөздер қатары толықтырылып, бұл оқушылардың назарын сабақ тақырыбына шоғырландыруға, олардың өзін-өзі реттеулері мен алынған ақпаратқа сын тұрғысынан қарауға мүмкіндік береді. Тірек сөздермен жұмыс оқушылардың сөйлеу тілдерінің аясын кеңейтіп, ақпаратты тұлғалық тұрғыдан қабылдауларына көмектеседі

Тақырып бойынша сұрақ қою. Мұғалім сабақ тақырыбын тақтаға жазып, оқушылардан келесідей үлгі бойынша сұрақтар құрастыруын сұрайды: ... не? Қайда...? Қандай...? Неліктен...? т.с.с. Мысалы, 6-сыныптың қазақ тілі пәні бойынша «Су – тіршілік көзі» тақырыбына оқушылар осы тәсілді пайдалана отырып мынадай сұрақтар құрастыруы мүмкін: Судың қандай күйлері бар? Судың үш күйі қайда кездеседі? Суды неліктен «тіршілік көзі» деп санайды? Мұғалім бұл сұрақтарды тақтаға жазып

қойып, оқушыларды сабақ мақсатын анықтатуға, сұрақтарға жауап іздеу бойынша әрекет жоспарын ойластыруға тартуына болады. Сонан соң сабақ қорытындысында оқушылардан сол сұрақтарға жауап берулері сұралады. Сабақты бұлай ұйымдастыру мұғалім мен оқушының ынтымақтастығын нығайтып, мақсат қою, әрекетке баға беру дағдыларын, пәнаралық әмбебап білімдерді дамытуға көмектеседі.

Болжамдарын білдіру. Бұл тәсілді әдебиет сабақтарында қолдануға болады. Мысалы, оқушылар автордың тегін, шығарманың тақырыбын оқып, мәтінге ұсынылған иллюстрацияларды мұқият қарап шығады. Сонан соң мәтін мазмұны, тақырыбы, кейіпкерлер туралы болжамдарын айтады. Болжамдарын айту шығарма туралы сөз қозғауға баспалдақ болып, оқушылардың мазмұнды тұлғалық қабылдауларына жағдай жасайды. Сабақ тақырбына уәждерін арттырып, оқудағы қиындықтарын шешуге мүмкіндік береді, себебі қарастырылып отырған мәтіннің күрделілігіне қарамастан оқушы өз көзқарасын білдіре алады [3].

II кезең

Мәтіннің негізгі ойымен жұмыс. Автордың көзқарастар жүйесін, яғни басты тұжырымды ажырату.

Басты тұжырымдамалық ойды анықтау.

Нақты ақпараттарды анықтау.

Астарлы ақпаратты анықтау.

Мәтінді түсінудің қиын кезеңдерінің бірі – негізі тұжырымдамалық ойды анықтау. Негізі ойын анықтау – түсіну нәтижесінің көрсеткіші. Оқылған мәтін бойынша талқылау сипаты, біріншіден, әдеби шығарманың ерекшелігіне, екіншіден, балалардың жасы мен дайындық деңгейлеріне байланысты болып келеді.

Мәтіннің негізгі тұжырымын (автордың айтар ойы мен көзқарастар жүйесі) анықтауды шағын мәтіндерден бастаған жөн, себебі мұғалім мұғалім негізгі ойды қолдана отырып, сюжетті өзгерту сияқты міндеттерді шешеді. Нәтижесінде автор ойының жалғасы ретінде тағы бір шығармашылық өнім тууы мүмкін.

Аталған жұмыс мәтіннен түсінгенін өз сөзімен жеткізе алу, ойлау дағдыларын дамыту жұмыстарының бірі. Астарлы ойды анықтауға, ішкі мазмұнға тереңдей үңілуге үйрету бұдан әлдеқайда күрделірек болып келеді.

III кезең

Оқырмандық қиылды дамыту.

Шығармашылық қиялды дамыту.

Ойланту (түрлі образдар, түрлі көзқарастар, практикалық әрекеттер тұрғысынан).

Оқиғаның барысын өзгертуге қабілеттілік;

Оқиғалардың байланысын ойдан шығара алу;

Оқиғаның шешімін ойдан шығаруға қабілеттілік.

Мәтінде айтылған фактілер мен оқиғаларды баланың түсінуіне көмектесу үшін шағын топтарға сөйлемдер бойынша әңгіме құрастыру мен кейіпкерлердің сөздеріне дәлелдер келтіріп, мәтінді қайта қалпына келтіру ұсынылады.

- мәтінмен кешенді жұмыс;
- талқылау шығармасы;
- мәтінді редакциялау;
- мәтіндермен, миниатюралармен жұмыс;
- мәтінге синквейн, кластер құру;
- коммуникативтік және ойын жағдаяттары.

Мәтінмен аталған жұмыстар танымдық әрекетті қызықты етіп, оқушылардың оқуға деген ішкі уәждерін оятады. Әдейі ойластырылған қарама-қайшылық жағдаяттарымен

жұмыс технологиясы оқушыларды шағын топтарға біріктіріп, оның мәнін анықтауға жұмылдырады. Нәтижесінде оқушы пәндік білімді меңгеріп қана қоймай, күрделі философиялық талқылауға қатысу дағдыларын меңгереді.

Мәтінді түсіну үшін құрылымы бұзылған мәтін тәсілі тиімді. Мәтіндер арасындағы байланысты іздей отырып, оны жаңадан құрылымдау арқылы оқушылар оның мазмұнына тереңдей үңіліп, әрбір сөзге мән бере отырып, детальді оқуға кіріседі.

IV кезең

Мәтіндік ақпарат түрлері мен сөздерге назар аудару.

а. Мәтіннің ойын басқа мәтіндердің мазмұнына кіріктіру.

Өзінің мақал-мәтелдері мен әңгімелерін құру.

б. Зерттеу дағдыларын қалыптастыру.

Мәтіннен қажетті ақпаратты іріктеу.

Мәтінге көркемдік беретін тәсілдерді қолдану.

Ұсынылған негіздеме бойынша мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау.

Оқушылардың арасында коммуникативтік кеңістік құрудың оңтайлы жолы – ұжымдық оқыту технологиясы. Ауыспалы жұптарда мәтінді абзацтарға бөліп оқу оқушылар арасында тыңдау, оқылған немесе тыңдалған ақпараттың мәнін ұғыну, бірлескен әрекетті жоспарлау, мәтін бойынша бірлесе сұрақ құрастыру, құрдасының көзқарасын түсіну, өз ойын білдіру, дәлелдер келтіру, мәтінге тақырып ұсыну, негізгі және жанама ақпаратты анықтау дағдыларын дамытады.

Сабақта бір уақытта мазмұны, көтерілген мәселесі бойынша бір-біріне жақын екі мәтін меңгеріледі. Оқушыларға бірлескен жұмыс үшін төмендегідей жадынама ұсынуға болады:

1. Өзіңе тиісті абзацты мұқият оқып шық.

2. Өз абзацыңды дауыстап оқып беру үшін жұбыңды таңда.

3. Екеуің бірге абзацта не туралы айтылғандығына жауап іздеп көріңдер. Тірек сөздерді тауып, абзацқа ат қойыңдар.

4. Бірінші абзацтың тақырыбын дәптеріңе жазып қой.

5. Рөлдеріңмен ауысып, енді жұбыңның абзацымен жоғарыдағы тәртіппен жұмыс жасаңдар.

8. Жұмыс аяқталған соң, шағын топтарда немесе сынып алдында жоспарды пайдаланып баяндауға дайындал.

Ауыспалы жұптардағы жұмыс әр оқушыға тақырыпты тереңдей талдап, мәтін мазмұнын түсінуге, негізгі ойды нақты анықтауға, сыныптастармен қарым-қатынасын нығайтып, диалогтік тілдесім дағдысын қалыптастырып, өзін-өзі бақылау мен бағалауға мүмкіндік береді.

Ал оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға сабақтағы дидактикалық ойындар ықпал етеді. Мысалы:

1. «Диктор». Мәтінді орфоэпиялық нормаға сай оқу.

2. «Редактор». Мәтіндегі тілдік қателерді табу.

3. «Аудармашы». Кірме сөздерді қазақ тіліндегі сөздермен алмастыр.

4. «Алмастырулар». Сөз тіркесіндегі негізгі сөзді метафора шығатындай етіп ауыстыр және т.б. [4].

Жаңартылған «Қазақ тілі» мен «Қазақ әдебиеті» пәндері бойынша оқу бағдарламаларында берілген оқу мақсаттарының мазмұнын күрделілігі тұрғысынан осылай 4 кезеңге топтастыруға болады. Мәтінмен жұмыста оның әр кезеңіне лайықты әрекеттерді тиімді таңдай отырып ұйымдастырылған педагогикалық процесс білім беру мазмұнына түбегейлі өзгеріс енгізе отырып, дәстүрлі оқытудан жеке тұлғаға

бағдарланған оқытуға көшуге жағдай жасайды. Нәтижесінде «білімді беруші, тасымалдаушы» мұғалімнің рөлі «оқушылармен білімді іздеп табушы» рөліне өзгереді.

Қорыта айтқанда, бізді қоршаған орта туралы барлық білім тіл арқылы беріледі. Ал мәтін – тілдің ең үлкен бірлігі. Сондықтан мәтін тілдік пәндерді оқыту әдістемесінің дидактикалық бөлшегі ретінде қарастырылады. Дұрыс таңдалған мәтін мен онымен тиімді жұмыстар оқушының бойында кең ауқымды дағдыларды қалыптастыра алады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Леонтьев А.А. Основы психолингвистики. – М.: Смысл, 1997. – 287 с.
2. Акульбекова Н.З., Алдажарова А.М. Русский язык как иностранный: как учить? // Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы Өрлеу. Вести непрерывного образования. – 2017. – №2(17). – Б. 72-77.
3. Оралбаева Н., Жақсылықова К. Орыс тіліндегі мектептерде қазақ тілін оқыту әдістемесі. – Алматы, 1996. – 206 б.
4. Насонова Л.Г. Работа с текстом на уроках русского языка как один из способов формирования универсальных учебных действий [ЭП]. URL: https://infourok.ru/obobschenie_opyta_po teme_rabota_s_tekstom_na_urokah_russkogo_yazyka-313647.htm

АБЗАЛБЕК ЛАУРА САПАРКЫЗЫ

РАБОТА С ТЕКСТОМ – СПОСОБ ФОРМИРОВАНИЯ ЯЗЫКОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧАЩИХСЯ

В статье определена взаимосвязь между видами работы с текстом и учебными целями, заявленными в учебной программе обновленного содержания образования по предмету «Казахский язык». Автор выделяет 4 этапа работы с текстом, содержащихся в учебных целях, анализирует подходы, ориентированные на определенный этап работы и направленные на развитие у учащихся конкретных навыков и компетенций. Приводит практические примеры применения приемов, которые будут полезны в деятельности педагога, для организации деятельности учащихся для прогнозирования темы, определения главного смысла, исследования и сравнения текста.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: *текст, работа с текстом, чтение, технология коллективного обучения, чтение в сменных парах*

ABZALBEK LAURA SAPARKYZY

WORKING WITH TEXT – THE WAY OF FORMATION OF STUDENT’S LANGUAGE COMPETENCE

The article defines the relationship between the types of work with the text and the educational goals stated in the curriculum of the updated content of education on the subject "Kazakh language". The author identifies 4 stages of work with the text contained in the educational purposes, analyzes the approaches focused on a certain stage of work and aimed at the development of students' specific skills and competencies. It gives practical examples of the use of techniques that will be useful in the activities of the teacher, to organize the activities of students to predict the theme, determine the main meaning, research and comparison of the text.

KEYWORDS: *text, est text, reading, technology, collaborative learning, reading replaceable in pairs*

37.017.4

КЕСЛИН ХЬЮ
Университет Южной Австралии,
г. Аделаида, Австралия

ОПЫТ МНОГОЯЗЫЧНОГО И ПОЛИКУЛЬТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: ВЗГЛЯД ЭКСПЕРТА

Вашему вниманию предлагается интервью с профессором Университета Южной Австралии Кеслин Хью «Диалог» (http://edu-resource.net/wp-content/uploads/2018/05/DIALOG-15-RUSS_24.04.2018.pdf). Кеслин Хью – социолингвист, специализирующаяся по вопросам многоязычного образования. Она консультировала более 30 государств по вопросам языковой политики в Африке, Азии, Восточной Европе и Южной Америке; провела первое социолингвистическое исследование Южной Африки и разработала программу повышения квалификации учителей, работающих в многоязычных программах обучения. Кеслин Хью является автором общесистемной многоязычной оценки учащихся средних школ. Для разных государств и международных агентств развития, включая ЮНЕСКО, Кеслин Хью провела общесистемную оценку политики языкового образования и ее осуществления в некоторых странах. В декабре 2017 г. принимала участие в Международной школе по многоязычному и поликультурному образованию в Казахстане.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: многоязычное образование, поликультурное образование, Центральная Азия, транслингвизм, государственная политика

Кеслин, расскажите, пожалуйста, о Вашем опыте в области преподавания языков меньшинств.

35 лет своей жизни я обучаю студентов и исследую влияние формального и неформального образования на возможности обучения, которые имеют большое значение для учащихся, живущих в многоязычных обществах. Это включает в себя как грамотность на родном языке, так и билингвальное и трехязычное образование в ранние годы, в начальной и средней школе, и далее в университете. Контексты, в которых я работаю, очень разнообразны, и сообщества имеют различное языковое происхождение, включая языковые меньшинства, маргинальные сообщества, а также общины с более доминантным языком.

Большая часть моих исследований проводится в отдаленных районах на границах между странами, часто в условиях недавних конфликтов. Хотя тот факт, что большинство людей в мире становятся двуязычными или многоязычными вне системы формального образования является нормой, системы образования обычно фокусируются на систематическом обеспечении моноязычного образования. Это означает, что существует несоответствие между языковой практикой, принятой в обществе и системой образования. В то время как учащиеся из более сильных языковых сообществ преуспевают в моноязычных системах образования, учащиеся из менее влиятельных языковых сообществ обычно находятся в неблагоприятном положении. С таким положением вещей сталкивается большинство учащихся в Африке, Южной и Юго-Восточной Азии, а также учащиеся из числа меньшинств в Азии, Австралии, Европе и Северной Америке.

В течение двадцати пяти лет большая часть моей работы проходила в основном в Африке, где используется одна треть всех мировых языков, а последние десять лет я работаю в Университете Южной Австралии. На протяжении многих лет мне удавалось регулярно посещать и проводить исследования в Бельгии, Индии, Швеции и США. Я также нанесла несколько научных визитов в Китай, на Кубу, в Японию, Казахстан, Россию и Таиланд, где смогла узнать о многоязычии в образовании с разных перспектив и контекстов. С начала XXI века скорость и частота перемещения людей, их миграция в виду собственного выбора, либо из-за конфликта или стихийного бедствия значительно возросла, и это приводит к тому, что каждая страна сталкивается с языковыми и другими трудностями.

Исследования, проведенные в контексте значительного разнообразия в Африке и Южной и Юго-Восточной Азии, теперь рассматриваются как имеющие потенциальную ценность в Австралии, Европе, Северной Америке, где идеология «одна нация представляет один язык» теперь кажется устаревшей. В связи с этим, проведенные мной исследования, а также опыт в области языковой политики и ее реализации являются актуальными и могут быть полезными для систем образования, которые считают необходимым удержать учащихся из числа меньшинств или мигрантов в школе и задумываются о том, как они могут способствовать успешным образовательным результатам, которые, вероятно, приведут к благополучию и общности.

Как Вы думаете, какова основная задача Вашей работы?

Главная сложность заключается в обеспечении признания всеми сообществами заинтересованных сторон и принятия участия в образовании, которое работает за, а не против многообразия.

В настоящее время существует значительный объем научных данных, демонстрирующих фундаментальную важность развития грамотности на основном языке ребенка или языке, который наиболее часто используется в местном сообществе; что это должно стать основной целью всех систем образования. Второй целью для всех образовательных систем в этот исторический момент является, без сомнения, двуязычное образование для всех учащихся и трехязычное образование для многих учащихся, особенно для учащихся из числа языковых меньшинств.

Задача состоит в том, чтобы убедить все правительства и их органы образования в принятии политики, которая будет способствовать построению грамотности на основном или местном языке, а также распространению двуязычных или многоязычных (в соответствующих случаях) систем. Важной является работа по убеждению того, что такие системы находятся в согласии с языковыми реалиями общества и его потребностями. Необходимо продемонстрировать, что такие системы будут не затратными и экономически разумными, по крайней мере, по трем причинам. Во-первых, экономия за счет снижения расходов на повторное обучение учащихся; во-вторых, возврат инвестиций, когда выпускники школ входят в формальную экономику и начинают вносить вклад в государственное или национальное налогообложение; и в-третьих, государство обеспечивает учащихся инклюзивными, а не разъединяющими возможностями для обучения.

Изменение государственной политики – это одно, но обеспечение устойчивости требует развития потенциала высших и средних звеньев, работающих в области управления образованием. Таким образом, вторая задача связана с подготовкой преподавателей и педагогов, отвечающих за обучение, переподготовку и повышение квалификации учителей, с тем, чтобы они могли изменять программы, предназначенные для одноязычных или доминирующих языковых моделей обучения, на те, которые поддерживают двуязычные и/или трехязычные модели и подходы. Это требует тщательной профессиональной подготовки учителей, преподавателей старших школ и директоров школ.

Третьей задачей содействия сотрудничеству и участию в образовании является повышение осведомленности родителей и общества в целом через предоставление

данных научных исследований, свидетельствующих о взаимовыгодности двуязычного и многоязычного образования, как для меньшинств, так и для большинства, что они способствует укреплению общественного благосостояния и социально-экономической стабильности.

Над какими новыми вопросами Вы работаете в данный момент?

В настоящее время в Североатлантических странах в значительной степени уделяется внимание транслингвизму, который рассматривается в качестве полезного процесса и педагогики, подходящий для школ с языковым разнообразием. Работая с исследованиями в области педагогики транслингвизма за последние десять лет, я обнаружила, что самостоятельная переводная деятельность вряд ли может считаться особенно полезной. Она может быть полезна, когда используется целенаправленно, и гарантирует, что учащиеся и преподаватели учатся общаться на нескольких языках с целью социального сплочения. Более того, транслингвизм необходимо использовать для повышения уровня владения как минимум двумя языками, на местном или основном языке учащегося, а также на языке, который, скорее всего, позволит учащимся получить доступ к высшему образованию и обеспечению занятости. Для многих учащихся по всему миру это будет означать высокий уровень развития на трех языках: местном, региональном или национальном и международном языках.

Важная роль языка заключается в том, что он необходим для обмена и получения знаний. Как педагоги, мы должны уделять первоочередное внимание образованию, то есть обмену и развитию знаний, которые находятся на переднем крае нашего образовательного интереса к языкам и многоязычному обучению.

В настоящее время я пытаюсь исследовать точки сопряжения транслингвизма и многоязычного обучения с умышленным упором на перевод знаний или, как я назвала этот феномен – «транснавания» (transknowldging). Это означает, что знания, которые учащиеся получили в своих сообществах, необходимо внедрить и использовать в формальном школьном образовании, и в равной степени, знания, которые учащиеся получили в школе, должны использоваться дома и в местных общинах. Таким образом, «транснавания» (transknowldging) подразумевает взаимный процесс обмена знаниями.

Для облегчения перевода и обмена знаниями необходим язык или транслингвизм. Если мы серьезно пытаемся обеспечить то, чтобы учащиеся из числа языковых меньшинств и большинства могли учиться сосуществовать в продуктивных и сплоченных отношениях, и, если мы хотим предупредить и обезвредить возможное отчуждение от школьного образования, нам нужно найти способы обеспечения справедливого обмена знаниями, а также наращивания лингвистического капитала. В настоящее время я пытаюсь исследовать способы, с помощью которых транслингвизм может способствовать «транснаванию» (transknowldging) в Университете Южной Австралии, и разрабатываю исследовательский проект, в котором примут участие заинтересованные партнеры. Эта работа тесно связана с работой в области «функционального многоязычного обучения», которая была проделана моими коллегами в Бельгии и других странах Европы. Я надеюсь, что коллеги из Африки, Европы и Центральной Азии проявят интерес к сотрудничеству в исследованиях, связанных с «транснаваниями» (transknowldging) и «функциональным многоязычным обучением», что поможет всем нам укрепить наш опыт в многоязычном образовании.

Существуют ли какие-либо важные источники, статьи, ссылки и т.д., которые Вы могли бы порекомендовать читателям?

Есть два новых издания, которые я бы хотела предложить и которые, вероятно, будут полезны для читателей.

Lim, L., Stroud, C. and Wee, L (eds) 2018. The Multilingual Citizen: Towards a Politics of Language for Agency and Change. Bristol: Multilingual Matters. (Многоязычный гражданин: К

политике языка для агентства и перемен.).

Van Avermaet, P., Slembrouck, S., Van Gorp, K., Sierens, S., Marijns, K. (eds.) 2018. The Multilingual Edge of Education. Palgrave. Данное издание в частности, затрагивает различные вопросы, связанные с педагогическим образованием и учащимися в контексте современного многообразия, в основном в Европе. Авторы рассматривают проблему функционального многоязычного обучения.

Salzburg Global Seminar, 2018. The Salzburg Statement for a multilingual world. (Заявление Зальцбурга для многоязычного мира) <https://education.salzburgglobal.org/statements/a-multilingual-world.html>

КЕСЛИН ХЬЮ

*Оңтүстік Австралия университеті
Аделаида, Австралия*

ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ ОБЛЫСЫНДАҒЫ МӘСЕЛЕЛЕРДІ ЖӘНЕ МАМАНДАЛДЫҚ БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІ: САРАПШЫ КӨРСЕТУ

Сіздің назарыңызға Оңтүстік Австралия университетінің профессоры Кеслин Хью «Диалог» (http://edu-resource.net/wp-content/uploads/2018/05/DIALOG-15-RUSS_24.04.2018.pdf). Кеслин Хью - көптілді білім беру саласында маманданған социолінгвист. Ол Африка, Азия, Шығыс Еуропа және Оңтүстік Американың тіл саясаты бойынша 30-дан астам мемлекеттерге кеңес берді; Оңтүстік Африкадағы алғашқы әлеуметтік-лингвистикалық зерттеулер жүргізді және көп тілді оқыту бағдарламаларында жұмыс істейтін мұғалімдердің дағдыларын жетілдіру бойынша бағдарлама әзірледі. Кеслин Хью орта мектептің оқушыларының жүйелі көп тілді бағалауының авторы. Өртүрлі мемлекеттер мен халықаралық даму агенттіктері, соның ішінде ЮНЕСКО, Кеслин Хью кейбір елдерде тілдік білім беру саясатын жүйелі бағалау жүргізді. 2017 жылғы желтоқсанда ол Қазақстандағы Көптілділік және Көпұлтты білім беру бойынша Халықаралық мектепте қатысты.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: көптілді білім, көп мәдениетті білім, Орталық Азия, транслінгвизм, мемлекеттік саясат

KESLIN HUGH

*University of South Australia
Adelaide, Australia*

THE EXPERIENCE OF MULTILINGUAL AND MULTICULTURAL EDUCATION IN THE COUNTRIES OF CENTRAL ASIA: THE EXPERT' VIEW

Your attention is offered an interview with Professor of the University of South Australia, Keslin Hugh "Dialogue" (http://edu-resource.net/wp-content/uploads/2018/05/DIALOG-15-RUSS_24.04.2018.pdf). Keslin Hugh is a sociolinguist specializing in the field of multilingual education. She advised more than 30 states on language policy in Africa, Asia, Eastern Europe and South America; conducted the first sociolinguistic study of South Africa and developed a program to improve the skills of teachers working in multilingual training programs. Keslin Hugh is the author of a system-wide multilingual evaluation of secondary school students. For various States and international development agencies, including UNESCO, Keslin Hugh conducted a system-wide assessment of the policy of language education and its implementation in some countries. In December 2017, she took part in the International School on Multilingual and Multicultural Education in Kazakhstan.

KEYWORDS: multilingual education, multicultural education, Central Asia, translinguism, state policy

371.127

Г.С. ЖУМАНОВА

ФАО «ИЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Восточно-Казахстанской области,
г. Усть-Каменогорск, Республика Казахстан

ЛЕТОПИСЬ БОЛЬШОГО ПУТИ: ОТ МЕТОДИЧЕСКОГО КАБИНЕТА ДО РЕСПУБЛИКАНСКОГО ИНСТИТУТА

В **1948 году** в соответствии с Постановлением Совета Министров Казахской ССР, по представлению Министерства просвещения Казахской ССР от 10.02.1948 года на базе методического кабинета при областном отделе народного образования был создан Восточно-Казахстанский институт усовершенствования учителей (далее – ИУУ).

1949 год – по инициативе ИУУ школы области были объединены в 117 кустовых методических объединений, охватывающих более 2-х тысяч учителей. Кустовые объединения разбивались на секции, что обеспечивало методическую помощь учителям.

1953 год – организованы и проведены первые областные педагогические чтения, направленные на сбор и распространение передового педагогического опыта.

1961 год – группа учителей области по приказу ИУУ ВКО были отправлены в г. Липецк для изучения опыта работы школ Липецкой области. Липецкие учителя коренным образом изменили структуру урока, обеспечив в нем соединение обучения учащихся и выявление у них знаний в единый органически слитый процесс при условии максимальной занятости учащихся на уроке различными видами самостоятельных работ по изучаемому материалу.

1962 год – лучшие работники Восточно-Казахстанского института усовершенствования учителей во главе с директором Самойловым Т.Е. приняли участие на 3 съезде учителей Казахской ССР.

1965 год – в связи с упразднением кустовых методобъединений, их деятельность заменена работой опорных школ. Положительная роль опорных школ впоследствии была признана повсеместно. Отделы народного образования начали широко практиковать проведение на базе опорных школ семинарских занятий, знакомить с передовым опытом учителей, руководителей школ.

1967 год – во исполнение Постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 10/XI-66 года и Постановления ЦК КПК и Совета Министров Казахской ССР от 9/II-67 года Исполнительный Комитет областного Совета депутатов трудящихся в мае 1967 года принял решение о передаче институту усовершенствования учителей освободившегося здания средней школы на 400 мест. Институт в названном здании имел 4 комнаты для учебно-методических кабинетов, 2 учебные аудитории, общежитие на 30 мест и необходимые подсобные помещения. Остальную часть здания занимала спортивная областная школа, областная контора «Казснабпроса» и Усть-Каменогорский городской отдел народного образования.

1970 год – в институте сложилась определенная система изучения, обобщения и распространения передового педагогического опыта. Во всех учебно-методических кабинетах был сформирован актив учителей, каждый из них работал над определенной методической темой, опыт их работы широко освещался на курсах и семинарах.

1973 год – в ИУУ рассмотрены вопросы состояния преподавания факультативных курсов в школах области, усиления помощи преподавателям факультативных курсов со стороны методистов ИУУ. Впервые были введены курсы по программам факультативов по

истории, географии, биологии и математике.

1978 год – по итогам Всесоюзного социалистического соревнования Восточно-Казахстанский областной ИУУ был признан победителем и награжден Министерством просвещения СССР переходящим Красным знаменем.

На V съезде учителей Казахстана с докладом «Работе с педагогическими кадрами по повышению их квалификации – высокую эффективность и непрерывность» выступил директор ИУУ ВКО Самойлов Т.Е.

1982 год – на областном радио начат ежемесячный выпуск передачи «Школа, семья и общественность, с периодической трансляцией по республиканскому радио. В дальнейшем передача была переименована и называлась «Проблемы перестройки школы». Вещание осуществлялось в течение 10 лет, освещались вопросы преподавания, лучший опыт работы школ области, руководителей, учителей.

1987 год – впервые проведены курсы для резерва учителей по предмету «Основы информатики и вычислительной техники» и стало практиковаться проведение спецкурсов и спецсеминаров по актуальным вопросам обучения и воспитания по выбору слушателей.

В целях реализации решения сессии областного совета в части предоставления права лучшим школам и учителям работать на статусе доверия областной ИУУ разработал положение «О школе, работающей на доверии» и «Об учителе, работающем на доверии».

1988 год – ИУУ и областное отделение педагогического общества совместно открыли клуб творчески работающих учителей «Творчество». Первое заседание клуба состоялось 25 марта 1988 году в СШ № 17 г. Усть-Каменогорска.

1990 год – областным отделом народного образования и ИУУ на базе Коктерекской школы Большенарымского района проведен областной фестиваль творческих уроков.

1996 год – приказом областного управления образования от 18.09.1996 года на базе института была создана школа со статусом областной экспериментальной площадки по системе развивающего обучения.

1997 год – активной и системной стала связь института с Казахской Академией имени И.Алтынсарина. Сотрудники ИУУ участвовали в обсуждении обновления школьного образования, рецензировали учебные материалы начальной, основной и старшей школы, проводили областные семинары по малокомплектным школам, внедрению первой казахстанской программы для дошкольных учреждений с казахским языком воспитания и другим проблемам.

1998 год – согласно приказу Департамента образования от 03.02.1998 г. №10-к ИУУ был переименован в «Восточно-Казахстанский областной институт повышения квалификации».

1999 год – согласно приказу №212 Департамента образования «Восточно-Казахстанский областной институт повышения квалификации» преобразован в КГКП «Восточно-Казахстанский институт повышения квалификации и переподготовки работников образования» (далее – ИПК).

2001 год – вышел первый номер журнала «Педагогический вестник ВКО», издаваемого ИПК. В этом же году ИПК совместно с УИ «Экобиоцентр» проведена I научно-практическая конференция «Региональный компонент в системе экологического просвещения».

2002 год – под руководством старшего преподавателя Аглодиной В.В. создана «Школа технологической подготовки педагогов» с целью развития профессиональной компетентности педагогов на основе технологизации учебного процесса.

В этом же году ИПК становится инициатором создания республиканской методической школы, площадкой для мастер-классов известных педагогов-ученых: Селевко Г.К., Кабуш В.Т., Нургалиевой Г.К. и др. Устанавливает партнерские отношения с ВКГУ им. С. Аманжолова, вузами гг. Семей, Алматы и др. ИПК поддерживает Мамбетказиев Е.А., доктор химических наук. Институт активно сотрудничает с научно-методической лабораторией

Битибаевой К.О. – новатора, учителя казахского языка и литературы областной школы интерната для одаренных детей, заслуженного учителя РК, лауреата государственных наград, автора ряда учебников и методических пособий.

2003 год – в соответствии с приказом Министерства образования и науки от 14.05.2003 г. № 314 создан областной учебно-методический совет по апробации и внедрению курса «Самопознание» в организациях образования и воспитания ВКО.

2004 год – активизация деятельности кабинета педагогического менеджмента, основная функция которого – повышение квалификации руководящих педагогических кадров ВКО. Наряду с традиционными формами повышения квалификации, планировались очно-заочные курсы для директоров МКШ на казахском и русском языках, выпуск электронных учебников, совместно с ВКГУ, по вопросам управления в МКШ, комплектов методических рекомендаций в помощь директорам, завучам школ.

2006 год – создан Ресурсный центр, основная цель которого – исследование актуальных прикладных проблем развития систем образования (содержание образования, ориентированного на результат, профильное образование в условиях 12-летней школы, управление, образовательные технологии, проблемы малокомплектной школы и др.). Научное руководство и коррекцию деятельности методического центра осуществляет Совет, в состав которого входят ученые ВКГУ и специалисты ИПК.

2007 год – разработан образовательный модуль «Развитие творческого потенциала учителя», организована деятельность «Школы технологической подготовки педагогов» (ШТПП). Наибольшей популярностью среди учителей области пользуется ознакомление с технологией уровневой дифференциации Ж.А. Караева.

2008 год – открыт координационный центр по продвижению международных программ «Образование для всех» и «Образование для устойчивого развития». Областным координатором программ была назначена Нуркенова С.Е., заведующая кабинетами географии, биологии, экологии и экономики.

2009 год – институт переименован в КГКП «Восточно-Казахстанский областной институт повышения квалификации и переподготовки работников образования» Управления образования Восточно-Казахстанского областного акимата (далее – ИПК РО).

В октябре **2009 года** проведен республиканский семинар «Организация взаимодействия областного координатора по ОДВ с районными координаторами по ОДВ по продвижению целей программ «Образование для всех» и «Образование для устойчивого развития в регионе».

В этом же году открыта «Летняя школа молодого менеджера» для молодых директоров и заместителей директоров школ. Курсы проводились в г. Риддер и Шемонаихинском районе. Координаторами деятельности данной школы выступили Нуркенова С.Е., Саблукова Т.А.

Начала работу республиканская научно-методическая лаборатория заслуженного учителя РК, лауреата государственных наград, автора ряда учебников и методических пособий Битибаевой К.О. на базе областной гимназии для одаренных детей им. Жамбыла.

2010 год – ИПК РО стал участником пилотного проекта по апробации электронного обучения. Для учителей экспериментальных классов проведены курсы, семинары. Итоги пилотного проекта были подведены на республиканском семинаре.

2012 год – Постановлением Правительства в феврале 2012 года институт переименован в РККП «Институт повышения квалификации педагогических работников по Восточно-Казахстанской области» Министерства образования и науки Республики Казахстан с последующей реорганизацией в филиал АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» (далее – ИПК ПР по ВКО).

Впервые наряду с краткосрочными курсами был дан старт внедрению новой уровневой программы переподготовки педагогов, разработанной АОО «Назарбаев

Интеллектуальные школы» и факультетом образования Кембриджского университета. В ИПК ПР по ВКО в реализации уровневой программы наряду с тренерами института участвуют и зарубежные преподаватели-тренеры Патрисия Таниклиф, Элдон Паскоу, Кэтрин Блекмоор.

2013 год – начались курсы электронного обучения e-learning. Координатором являлась Жуманова Г.С.

2014 год – проведено 30 краткосрочных курсов по теме «Развитие функциональной грамотности учащихся в рамках проведения международного исследования PISA», организованы выездные обучающие семинары-тренинги по данной теме.

2015 год – реализуются курсы повышения квалификации педагогов специальных организаций образования по теме: «Новые подходы в организации коррекционно-воспитательной работы с детьми с ограниченными возможностями».

2016 год – ИПК ПР по ВКО целенаправленно ведет плановую работу по повышению квалификации педагогов в рамках обновления содержания образования.

4 июля 2016 года в г. Усть-Каменогорск состоялась встреча Ахметовой Гульнас Кенжетаетовны, Председателя Правления АО «НЦПК «Өрлеу», профессора, доктора педагогических наук с учителями Восточно-Казахстанской области, которые обучались на курсах повышения квалификации в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан.

2016 год – на Республиканских педагогических чтениях команда ВКО занимает шесть призовых мест.

2017 год – ИПК ПР по ВКО занял третье место в республиканском конкурсе «SMART-педагог Өрлеу: путь к профессиональному успеху».

Старший преподаватель филиала Сеилхан А. стала победителем конкурса «Лучший преподаватель «Өрлеу» 2017 года».

2018 год – 70 летний юбилей филиала акционерного общества «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» Института повышения квалификации педагогических работников по Восточно-Казахстанской области.

Для института 70 лет – это важная и знаменательная дата, своеобразная точка отсчета, когда принято оценивать достигнутое и задуматься над тем, как развиваться дальше.

371.127

К. ТУЯКОВА, Л. ФЕДАС

ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Костанайской области»,
г. Костанай, Республика Казахстан

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ ДЛЯ ПОСТРОЕНИЯ НАСТОЯЩЕГО И БУДУЩЕГО

В этом году филиал АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Костанайской области» отмечает юбилейную дату – 70 лет со дня образования Института повышения квалификации педагогических работников, преемником которого и является филиал. Как известно, подходя к таким датам, любая организация пытается вновь и вновь заглянуть в прошлое, увидеть истоки, подвести итоги, почувствовать преемственность и убедиться в том, что все, что было заложено в далекие годы продолжает развиваться.

Готовясь к этой значимой дате, мы изучили целый ряд архивных материалов, книг, статей, которые помогли нам узнать много интересного, позволяющего в каких-то мелочах, документах, свидетельствах почувствовать дух того времени, прочитать его, увидеть моменты, повлиявшие на развитие института.

История становления учительского института началась еще до его образования. С сентября 1937 года при Кустанайском областном отделе образования был создан методический кабинет, который более 10 лет выполнял поручения областного отдела народного образования в вопросах совершенствования педагогического образования. А в 1942 году при Кустанайском учительском институте был создан первый «факультет усовершенствования учителей», организующий лекции по педагогике и психологии и семинары для директоров и завучей по различным вопросам педагогики. Оба они были предтечей нашего «Института усовершенствования учителей».

В 1948 года происходит реорганизация областного педагогического кабинета и официально создается Институт усовершенствования учителей, что означало повышение статуса учебного заведения и приобретение им самостоятельности. Первым директором Института усовершенствования учителей назначен Гриненко Иван Григорьевич. Сразу же стал формироваться штат сотрудников, назначение которых проходило приказами по Кустанайскому областному Отделу Народного образования. Так, в период с июля по август были назначены первые заведующие кабинетами: Меерзон М.Ж., Неверова А.Н., Александрова Ю.А., Алматова Б., Сабиева С. и т.д. На новый институт ложилась большая ответственность: поднять профессиональный уровень педагогов области, обеспечить школы методическими материалами, развернуть изучение и распространение педагогического опыта. На тот момент ИУУ находился в здании Дома Учителя по ул. Советской, 68. Это было здание с печным отоплением, требующее соответствующего содержания. Институт занимал пару комнат, в которых и размещался весь его штат. Всего штат работников ИУУ в 1948-1950 гг. насчитывал в среднем 14-16 человек. Материальная база института оставляла желать лучшего: отсутствие типового здания, наличие всего 2-х кабинетов с площадью в 16 кв.м. каждый, библиотека, размещившаяся в одной комнате, похожая на книжную свалку, хранение имеющегося небольшого оборудования на квартирах у сотрудников – такова была картина пятидесятых годов.

Одной из самых больших проблем ИУУ того времени была текучесть кадров и недостаток квалифицированных специалистов. Многие работники ИУУ работали по совместительству. После ухода в 1954 году Гриненко И.И., обязанности директора временно исполнял Остроухов Г.Р., затем детектором ИУУ назначен Савченко И.И., а в 1956 году – Мелехин Б. Д.

В этот период была организована кабинетная система повышения квалификации.

Задачами института в то время были: повышение идейно-политического уровня и деловой квалификации учителей, работников детских домов, детских садов, школ-интернатов, заведующих районными отделами народного образования и районных педагогических кабинетов, изучение и популяризация опыта и методическая поддержка, помощь в изучении обязательных в то время трудов Сталина, учений Мичурина, Павлова и решений съездов КПСС.

Институт набирает необходимый темп в работе, готовит и проводит курсовые мероприятия для учителей: пяти, десятидневные, месячные и даже годовые (на местах); выпускает методические пособия, проводит научные конференции, оказывает помощь учителям в школах и т.д.

Интересную запись находим в документах 1956 год. Приказом № 46 отмечено: «Поручить заслуженному учителю республики тов. Кубееву С.К. описать опыты своей педагогической работы из своей трудовой деятельности».

Работа ИУУ ведется в тесной связи с РайОНО и с РайПедКабинетами. ИУУ направлял в РПК методические материалы об организации методической работы в районе, разработки открытых уроков, инструктивные письма, методические письма об обобщении и распространении педагогического опыта и др. Еще одной задачей ИУУ в те годы было проведение контрольных срезов в школах региона. Активно пропагандировалась совместная работа по организации слетов юннатов, выставок экспонатов, смотров. Во время выездов заведующих кабинетами в городские и сельские школы оказывалась методическая помощь, инспектирование, передача опыта, проведение семинаров и т.д. Тематика проводимых мероприятий в те годы была тесно переплетена с политической жизнью страны: «Научно-практическая конференция, посвященная 105-летию со дня открытия материи» или доклад «Как учительница готова бороться за прочность знаний своих учащихся». Работа, строилась в тесной связи школьного обучения с сельским хозяйством, с вопросами политехнического обучения.

В эти годы идет совершенствование системы, поднимается ее значение. Утверждается и развивается курсовая система переподготовки преподавателей. Курсовые мероприятия охватывали ежегодно от 300 до 600 человек – «курсантов». Уже тогда вводятся традиции проведения педагогических чтений на разных уровнях – районных, областных и республиканских, а нынешние августовские педагогические совещания на тот момент именовались августовскими учительскими совещаниями. Совместная деятельность ОблОНО и ИУУ была плодотворной и взаимодополняемой.

В работе по оказанию методической поддержки особое внимание уделялось учителям школ в новых совхозах, изучению и распространению профессионально-педагогического опыта, работе технических станций и пришкольных участков юннатов. Особые усилия направлялись на укрепление связи со школой. Практиковалось проведение Дня руководителя школы, оказывалась помощь в работе, использовался лучший опыт, устранялись недостатки в работе школ. Помимо краткосрочных курсов проводились курсы повышения квалификации без отрыва от производства в форме постоянно действующих при ИУУ семинаров. А также стали практиковаться выездные курсы в гг. Челябинск, Коркино, Уфу, Свердловск и т.д.

Следующий временной отрезок времени – 60-70 годы. В 1961 года директором ИУУ назначен Закиров Камальбек Закирович. Он руководил институтом на протяжении 18 лет. Под его руководством заметно оживилась учебно-методическая работа института, улучшилась материально-техническая база института, он добился выделения соответствующего здания для института, отлично совмещал работу педагога и руководителя, до конца оставался верен своей педагогической профессии.

В это время начинают внедряться первые технические средства: в штатное расписание ИУУ добавлена единица ротаторщика.

По решению коллегии Министерства КазССР (1963 г.) заметно активизируется

работа с опорными школами. ИУУ проводит объединенные педагогические совещания микрорайонов опорных школ, педагогические и методические советы, межшкольные мероприятия, проверки работы учителей опорных школ с определением их методического уровня, закреплением малоопытных учителей за передовыми.

В практику работы входит предварительное проведение школьных, межшкольных этапов районных, городских, областных педагогических чтений. Активизировался выпуск печатных материалов (бюллетени, брошюры, плакаты), выступлений по радио и в СМИ. Работники ИУУ на основе анализа изучения и обобщения лучшего педагогического опыта разрабатывают методики преподавания школам по улучшению качества УВР.

Министерство просвещения Казахской ССР все больше внимания уделяет Институтам усовершенствования учителей по всему Казахстану. Утверждается «Положение об ИУУ». (23.09.1963 г.), определяется основная функция работников института – «изучение состояния преподавания по предметам и качества знаний учащихся» (приказ Министерства просвещения КазССР №17-14-І от 20.10.1965 г.)

В 80-х годах начали проявляться первые результаты работы Кустанайского института усовершенствования учителей. В 1986 году за достигнутые успехи в социалистическом соревновании, институту было вручено переходящее Республиканское Красное знамя Министерства просвещения Казахской ССР и ЦК профсоюза работников просвещения, высшей школы и научных учреждений. Так же областной ИУУ был награжден Дипломом ВДНХ СССР.

Как результат – улучшилась материально-техническая база института: в 1986 г. открыт санаторий-профилакторий «Родник» на 100 мест для слушателей курсов областного ИУУ.

90-е годы обновили работу ИУУ. Творческие группы учителей занимались опытно-экспериментальной работой по апробации отечественных учебников нового поколения. Были проведены целевые курсы учителей начальных классов по переходу на новые казахстанские программы и учебники с приглашением авторов-ученых из АГУ имени А. Кунанбаева Оспанова Т., Кондубаевой М., Мендикеновой Р., Кульгульдиновой У.Т., Омаровой Т. и других. Поддерживалось сотрудничество с ведущими педагогами, учеными, практиками СНГ Вульфовой Б.З., Караковским В.А., Новиковой Л.И. С их участием прошла научно-практическая конференция «Модели воспитательных систем». Институтом была создана первая лаборатория психолого-педагогической поддержки.

В 1996 году областной институт усовершенствования учителей переименован в институт повышения квалификации работников образования. Затем, в 1998, 2008 и 2012 годах в юридическом названии института проходили некоторые изменения, но так или иначе, в названии всегда уже звучал институт повышения квалификации.

В начале нового тысячелетия была организована Ассоциация педагогов-исследователей среды, инициирована работа по представлению на высшую категорию педагогов, прошедших курсы и защитивших творческие отчеты по новым технологиям образования и другим актуальным темам. Огромную помощь в повышении научного уровня курсов оказывали отечественные ученые Оралбаева Н., Кожаметова К., Таубаева Ш., Караев Ж., Жайтапова А.

В 2004 году для обмена опытом, получения актуальной информации, самосовершенствования и саморазвития педагога начинает издаваться первое периодическое издание института – научно-методический вестник «Білім – инфо» (периодичность – четыре раза в год).

В 2005 году открывается лаборатория, которая занимается экспериментальной работой по внедрению новой модели образования. А в 2007 году проведен Республиканский семинар-совещание в г. Костанай «Эксперимент по переходу на 12-летнее обучение: состояние, проблемы, поиски». Методисты областного ИУУ стали кураторами республиканских, региональных, областных площадок по актуальным проблемам: внедрение модели 12-летней школы, курсов «Самопознание», «Основы философии

качества», «Раннее изучение в школе английского языка».

Однако, все эти годы система повышения квалификации педагогов не подвергалась серьезному реконструированию, а время требовало кардинальных преобразований. Начало такому преобразованию послужило создание в 2012 году Акционерного общества «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу», в состав которого вошел филиал акционерного общества «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Костанайской области» под руководством директора Слесарь Марионеллы Васильевны.

Прежде всего, была кардинально преобразована вся системы повышения квалификации области. Во-первых, изменилась структура института – введены кафедры, Центр уровневых программ, структурные подразделения, обеспечивающие учебный процесс и отделы вспомогательного производства. Во-вторых, изменилась система подбора кадров, и, в-третьих, полностью обновлена материально-техническая база института. Внедрены были меры по повышению статуса ППС системы повышения квалификации (обучение ППС СПК в ЦПМ АОО «НИШ», обучение и стажировка за рубежом) и новая система оплаты труда ППС (стимулирующие механизмы, социальный пакет).

И самое главное – начались глубокие преобразования в подходах преподавания на курсах повышения квалификации. Преподаватели института прошли специальное обучение на базе АО НЦПК «Өрлеу» с привлечением специалистов международного уровня, стали профессиональными, сертифицированными тренерами, прошедших подготовку на курсах повышения квалификации по программе АОО «НИШ» и Кэмбриджского университета на базе Центра педагогического мастерства в г. Астана. В течение пяти лет профессорско-преподавательский состав и специалисты отделов прошли стажировку и курсовую подготовку в Англии, Австралии, России, Франции, Сингапуре, Южной Кореи.

В современных условиях филиал является одним из ведущих организаций дополнительного педагогического образования в Костанайской области с высокопрофессиональными кадрами и мощнейшей базой. Акционерное общество «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Костанайской области» проводит весь спектр курсов повышения квалификации педагогических кадров в связи с переходом на обновленные общеобразовательные программы дошкольного и среднего общего образования, предметов «Самопознания» и робототехники. Педагогические кадры области обеспечены курсовой подготовкой по программам 3-го базового уровня, уровневого изучения казахского языка, обучения в формате «Blended Learning», краткосрочными курсами для педагогов начальных классов и групп предшкольной подготовки, по развитию профкомпетентности педагогов естественно-математического цикла, предметно-языковыми курсами учителей ЕМЦ, НВП, инклюзивного образования, педагогов дополнительного образования.

Системная и кропотливая работа проводится институтом по посткурсовому сопровождению педагогов области: организация сетевого сообщества педагогов, дистанционные олимпиады, конкурсы в различном формате, вебинары, онлайн конференции, семинары. Институтом выпускаются областная педагогическая газета «Өрлеу» Қостанай дауысы и три журнала: информационно-методический вестник «Білім-инфо», республиканский информационно-методический журнал «Тренер-Education» и республиканский научный журнал «Вестник «Өрлеу»-kst», представленный в ведущей Российской Научной Электронной библиотеке e-library.ru, интегрированной с российским индексом цитирования (с 2018 года журнал носит название «Педагогическая практика и наука»). Сайт филиала – удобный, содержательный ресурс, ежедневное обращение к которому составляет более 1000 пользователей.

Наш филиал – лидер в системе повышения квалификации педагогических кадров, инновационный центр с богатой историей, высококвалифицированными специалистами и большими возможностями. Центр, который создает новый формат учителя – учителя, способного самосовершенствоваться и совершенствовать других, быть достойным проводником молодежи в сложный, открытый и технологичный мир.

371.127

Ж.К.МАТСАЛАЕВА

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Ақтөбе облысы бойынша ПҚБАИ
Ақтөбе қ., Қазақстан Республикасы
ipk_aktobe_rk@mail.ru

ЖАҢАРУҒА ІШКІ ҰМТЫЛЫС - «ӨРЛЕУ» БАҰО» АҚ АҚТӨБЕ ФИЛИАЛЫНЫҢ НЕГІЗГІ ДАМУ ҰСТАНЫМЫ

Үздіксіз білім беру жүйесінің барлық деңгейінде педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру моделі үнемі жаңарып, Қазақстан Республикасы білім беру мазмұнын жаңарту аясында педагогтардың кәсіби құзыреттілігіне қойылатын талаптардың өсуіне байланысты өзгеруде.

Биыл «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығына 70 жыл толды. «Өрлеудің» жылдар бойы ұстаздардың біліктілігін арттыруда, заманауи педагогикалық технологияларды білім жүйесіне енгізудегі еңбегі орасан. Уақыт тезінен өткен тарих көшін бағамдау, өткенге көз жіберіп, атқарылған жұмыстардың нәтижесін бағдарлау институт дамуы үшін аса қажет.

Жарты ғасырды еңсерген Ақтөбе облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты да өз даму жолында мемлекеттегі саяси өзгерістерге байланысты бірнеше кезеңдерді басынан кешкен. Алғаш 1948 жылы 18 тамызда Қазақ ССР Министрлік Кеңесінің шешімімен облыстық әдістемелік кабинет болып ашылды. Институт облыстық білім беру бөлімінің құрылымына кіріп, жеті кабинетте 14 қызметкер жұмыс жасады. Сол кезде кабинет меңгерушісінің міндетін Михаил Иванович Москалец қоғамдық бастамада атқарды.

Институт болып құрылған 1948-1949 жылдары бірінші директор болып Рахматуллин Касым Халиулович тағайындалды. Кейіннен Қазақ мемлекеттік университетінің оқытушысы қызметін атқарды. Философия ғылымдарының кандидаты, философия ғылымдарының докторы атағына ие болды.

1950-2016 жылдар аралығында Чуракова Мария Абдуловна, Ким Владимир Афанасьевич, Конабаев Қартбай Конабаевич, Агадилов Ахметжан Жолмағанбетович, Алгиев Адилхан Калиевич, Балябина Мария Харлампиевна, Абдуллаев Нуртаза Агишанович, медицина ғылымының докторы, профессор Каримов Төлөнді Каримович және физика-математика ғылымдарының кандидаты, доцент Кубенова Шолпан Ивановна институттың басшылық қызметтерін атқарды.

Мұғалімдердің білімін жетілдіру институтының тарихы білім беру саласындағы мемлекет саясатымен тығыз байланыста болды. 50-жылдары институтта еңбекке баулу, ұлттық мектептегі орыс тілі, қазақ тілі мен әдебиеті, облыстық фильмотека кабинеттері ұйымдастырылды.

Институттың даму кезеңдерінде міндеттер өзгеріп тұрды. 1948-1970 жж. білім беру жүйесі 4 рет өзгерді:

- мектепте политехникалық оқыту міндеті қойылды. Оқушыларға техникалық мазмұндағы тәжірибелер мен техникалық үйірмелер ұйымдастырылды;
- мектепте еңбекке баулу міндеті қойылды;
- 1959 жылы «Мектептің өмірмен байланысын нығайту СССР-дің білім жүйесінің дамуына ықпалы» туралы Заң қабылданды. Ақтөбе облысының мектептері

материалдық базаға қарай 11 жылдық (өндірістік) оқуға көше бастады;

- 1970 жылдары білім беру саласында жаңа реформалар жүзеге асырылып, жаңа бағдарлама енгізіле бастады.

Институт қызметінің осы кезеңінде оқу-тәрбие үрдісіне жаңа педагогикалық идеяларды енгізу бойынша бастамалар қолдау тауып, жүзеге асырыла бастады. Осы бағытта институт қызметкерлері И.П.Ламанова, А.С. Сиромошенко, З.Н. Сарсенова, А.К. Муханова, Г.Г. Сорокодумова, Г.Ж. Сулейменова, Д.К. Халетовалар еңбек етті.

Институт дамуының түрлі кезеңінде міндеттер өзгергенімен педагогтарды әдістемелік қамтамасыз ету ең басты рөлде болды. 1988 жылы Мәскеу қалалық білім бөлімімен, Ленинград қалалық МБА институтымен шығармашылық байланыс орнатылды. Осы кезде институттың қолдауымен Ақтөбе қаласы мен Ойыл ауданының мектептерінде оқу үрдісін оңтайландыру жұмысы жүргізілді. Бұл жұмыс тікелей Москва қаласының бақылауында болды.

1990-2000 жылдары институтта Ғылыми кеңес құрылды, оның құрамына философия ғылымдарының докторы А.А.Айтиев, педагогика ғылымдарының кандидаты П.С.Щетинин, математика ғылымының докторы И.Тажмуратовтар енді. 1992 жылы Жанпеисова Марал Маденовна Мәскеу қаласында ұжымдық шығармашылық істер тақырыбында кандидаттық диссертациясын қорғады. Кейіннен оқу үдерісінде модульдық технологияны қолдану әдістемесімен жұмыс жасады. Білім беру процесіне модульдық технологияны енгізу аясында республикалық конференция өткізілді.

1997 жылы облыстық білім басқармасының бұйрығына сәйкес институт қайта құрылып, Қ.Жұбанов атындағы мемлекеттік университетінің біліктілікті арттыру бөлімі болып қайта құрылды. Көп ұзамай 1999 жылы облыс әкімінің №160 шешімімен біліктілікті арттыру және қайта даярлау институты болып ашылды. Институтта кафедралды-кабинетті басқару жүйесі, үздіксіз білім берудегі теория мен әдістеме кафедрасы, «Дарын» бөлімі, мемлекеттік қызметкерлерді дайындау бөлімі жұмыс істеді. Бұл жылдары институт қызметкерлерінің зерттеу мәдениетін дамытуға көп көңіл бөлінді.

Санкт-Петербург педагогикалық университетінің педагогика ғылымдарының кандидаты Н.И.Элиасбергтің құқықтық білім беру жүйесін Ақтөбе облысының білім беру мекемелерінің педагогикалық тәжірибесіне енгізу бойынша эксперимент жобасы 1998-2001 жж. жүзеге асырыла бастады. Экспериментке сол кездегі облыстық білім басқармасының бөлім меңгерушісі Қибатаева Норслу Қазанғапқызы басшылық жасады.

2000-2012 жылдары облыстың біліктілікті арттыру жүйесіндегі оқу курстары инновациялық мақсатта, жаңа мазмұнда және түрлі формада жүргізіле бастады. Он-лайн тәртібінде семинарлар, қашықтан оқыту және авторлық курстар ұйымдастырылды. Институттың оқу процесі жаңа талаптарға сай білім берудің сабақтастық, үздіксіздік, ізгілендіру және демократиялық принциптерімен құрылды.

Үздіксіз білім беру кафедрасы жанынан ғылыми-зерттеу лабораториясы ашылды. Лабораторияны педагогика ғылымдарының докторы А.А.Калюжный басқарды. Лабораторияда 4 ғылыми қызметкер, 1 ҚР білім беру ісіне еңбегі сіңген үздік мұғалім, 3 әдіскер жұмыс жасады.

ҚР Ақпарат комитеті және мұрағат, ақпарат және спорт мәдениет Министрлігінде №5768-Г тіркелген «Ұстаз» газеті және №5769 тіркелген ғылыми-әдістемелік «Әдіскер жаршысы» журналында облыс мұғалімдерінің ғылыми-әдістемелік ізденістері мен іс-тәжірибелері туралы мақалалар шығарыла бастады.

Институтта андрогогика, акмеология, квалиметрия облысындағы зерттеулерге сүйене отырып мұғалімдерді оқытудың тиімді модельдерін ғылыми іздену жұмыстары жалғасты.

Интернаттық ұйымдарды дамыту және коррекциялық қызметті қолдау кабинеті, психологиялық қызметті ұйымдастыру, эксперименттерді басқару кабинеттері ашылды. Облыстық КБА және ҚДИ биология кабинетінің меңгерушісінің шығармашылық әдістемелік зертханасы ашылды.

2008 жылы институтта ғылым докторы, 19 кандидат, 1 білім беру ісінің еңбек сіңірген қызметкері, 27 ҚР білім беру ісінің үздіктері, 5 Ы.Алтынсарин сыйлығының иегерлері жұмыс істеді.

Курс түрлері мен формалары да жетілді: базалық, дамытушылық, авторлық, курс-есеп, курс-тренинг, проблемалық, арнайы курс, аттестациялық, кіріктірілген.

Институт кітапханасы «Ирбис» бағдарламасымен жабдықталып, кітапхана қоры 38 мың оқу-әдістемелік әдебиетті қамтыды. Оқырмандарды мерзімді баспасөзбен қамтамасыз етуге 1 млн теңге қаржы бөлінді.

Біліктілікті арттыру жүйесінде қазіргі заман талаптарына сай оң өзгерістер болып тұрды. Институтта оқу, ақпараттық, баспа қызметі, ғылыми зерттеу, жобалау, сараптау бағытында 2 кафедра, 3 лаборатория, 1 кабинет, 3 бөлім жұмыстарын жүргізді

2009 жылы алғаш рет облыста білім беру ұйымдарының кітапханашыларына, орыс тілі мен әдебиет, физика пәнінің мұғалімдеріне арналған қашықтан оқыту курстары жүргізілді. Жаңашыл мұғалімдердің 17 пәндік шеберханасы, әлеуметтік-гуманитарлық пәндер кабинетінің меңгерушісі А.К.Турмашеваның әдістемелік шеберханасы ашылды. Шалқар аудандық әдістемелік кабинетінің меңгерушісі Ж.А.Аяпованың әдістемелік студиясы ашылды.

Осы кезеңде Институт базасында Республикалық деңгейде жүргізіліп жатқан «12 жылдық білім беру», «Ұлттық бірыңғай тест өткізу», «Инклюзивті білім беру», «Өзін-өзі тану», «Үш тілде оқыту» тәжірибелік-эксперименттік зерттеу жұмыстарына ғылыми-әдістемелік көмек ұйымдастырылды.

Соңғы 10 жыл аралығында 8 ғылым кандидаты, 1 доктор ғылыми дәрежесін қорғады. Ғылым кандидаттары – К.О.Өмірбаева, А.Қ.Каплиева, А.М.Тоқсанбаев, Н.К.Қибатаева, Н.А.Тойбазарова, Н.М.Абишева, Е.С.Давлеткалиева, Б.К.Альмурзаева. Ғылым докторы – Р.С.Омарова.

Бүгінгі таңда «Өрлеу» БАҰО» АҚФ Ақтөбе облысы бойынша ПҚБАИ даму жолындағы қиындықтарға қарамастан біліктілікті арттырудағы әдістемелік қызметке тең келер альтернативаның жоқ екендігін дәлелдеді. Институт директоры, филология ғылымдарының кандидаты Абишева Нургул Молдабаевнаның басшылығымен педагогтердің өзін-өзі жетілдірудегі жеке траекториясын құруға ықпал ететін инновациялық орта қалыптасты.

Қазіргі білім беру саласындағы жаңартылған білім мазмұнына көшу, жаппай компьютерлендіру, үш тілді меңгеру, рухани жаңғыру аясында педагогтердің кәсіби құзыреттіліктерін дамыту институттың жауапкершілігін арттыра түседі.

Жаңа заманауи өмірде жаңаруға ішкі ұмтылыс – рухани жаңғыру – бұл «Өрлеу» БАҰО» АҚ Ақтөбе филиалының негізгі даму ұстанымдары. Ақтөбе филиалының қызметі бүгінгі күні педагогтің кәсіби шеберлігі мен мәртебесін арттыруға бағытталып отыр.

«ӨРЛЕУ» БАҒО» АҚ ФИЛИАЛЫ ҚАРАҒАНДЫ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУ ИНСТИТУТЫНЫҢ 2017-2019 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН ДАМУ БАҒДАРЛАМАСЫ

1. КІРІСПЕ

Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы еліміздің адами капиталын дайындау негіздері ретінде білім берудің барлық деңгейлерін жаңғырту стратегияларын анықтады. Бағдарламаның міндеттерін жүзеге асыру педагогикалық кадрлардың түрлі сапалы құрамынсыз мүмкін емес. Осы жағдайда педагогтердің кәсіби дамуының маңызды ресурстары болып біліктілік арттыру жүйесі қарастырылады.

2012 жылы құрылған «Өрлеу» БАҒО» АҚ іс-әрекетінің негізгі бағыттары республика педагогтерінің мектепке дейінгі білім беруден жоғары оқу орны деңгейіне дейін сапалы курстық дайындығын, сондай-ақ оларды курстан кейінгі кезеңде қолдауды қамтамасыз ету болып табылады. 2012-2016 жылдар кезеңінде «Өрлеу» БАҒО» АҚ 17 филиалдарында 304 639 педагог оқытылды.

«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ даму Тараптары дәстүрлер мен жаңашылдық болып табылады. Педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру саласындағы жаңғыртылу, оның ішінде рефлексиялық педагогты дамыту курсының мазмұнына ауырлық орталығының ауыстырылуымен, біліктілік арттырудағы өз жолын таңдауда мұғалімдердің жеке кәсіби еркіндігінің жоғары дәрежесімен қамтамасыз етілген. Бүгінде Қазақстанның педагогикалық қауымдастығы «Өрлеу» жүйесіндегі инновациялық процестер арқылы балабақша тобындағы, бастауыш мектептердегі, колледж бен жоғары оқу орындарындағы өзгерістерді жүзеге асыруда айтарлықтай ғылыми-әдістемелік ресурстарды алары анық.

2013-2016 жылдар кезеңінде «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты (одан әрі – «Өрлеу» Институты) филиалдар іс-әрекетінің рейтингінде жартыжылдық/жылдық қорытындысы бойынша үнемі бірінші орын алумен «Өрлеу» жүйесінің көшбасшысы болғандықтан, әрдайым Институттар қатарының тобына кіреді.

2014-2016 жылдар кезеңінде «Өрлеу» Институтының іс-әрекеті Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының 2014-2016 жылдарға арналған «Мықты аймақ – мықты Орталық» Стратегиялық даму жоспарына сәйкес жүзеге асырылды (одан әрі – Стратегия). Стратегияда көрсетілген мақсаттарға жету үшін міндеттер, Институт дамуының негізгі бағыттары мен мақсатты индикаторлары анықталды, осылайша Қарағанды облысында және Қазақстанда тиімді, бәсекеге қабілетті кәсіби ұйым ретінде Институт құру үшін жағдай жасалынды. Стратегияның маңызды сипаттағы негізгі сандық және сапалы мақсатты индикаторлары оның аяқталу уақытында толық көлемде қолжеткізген.

Іс-әрекетті жоспарлаудан тұрақты дамуды жобалауға көшу, менеджмент сапасы жүйесіне бағдарлау «Өрлеу» БАҒО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша

педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының 2017-2019 жылдарға арналған стратегияларын – Даму бағдарламаларын әрі қарай жобалау форматын анықтады (одан әрі – «Өрлеу» ПҚ БАИ).

«Өрлеу» ПҚ БАИ жобалау-іс-әрекет тәсілі негізінде әзірленген.

«Өрлеу» ПҚ БАИ 2017-2019 жылдарда Институт дамуының келесі бағыттары анықталды:

- 1-бағыт. Білім беру іс-әрекеті.
- 2-бағыт. Әдістемелік жұмыс.
- 3-бағыт. Ғылыми-зерттеу іс-әрекеті.

«Өрлеу» ПҚ БАИ жобалау негізіне менеджмент сапасы жүйесінің принциптері жатады:

1. Тұтынушыға бағдар
2. Білім беру қызметін тұтынушылармен және әлеуметтік серіктестермен өзара тиімді қарым-қатынас
3. Басшының көшбасшылығы
4. Персоналдарды тарту
5. Процестік тәсіл
6. Менеджменттің жүйелілігі
7. Фактілерге негізделген шешімдерді қабылдау.

«Өрлеу» Институтының дамуын анықтайтын, іс-әрекетті іріктеу негізіне нәтижеге әдіснамалық бағдар қойылған. Жоғарыда көрсетілген бағыттардың әрқайсысы бойынша ұйымның мақсатты іс-шаралар нәтижесі ретінде «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдары іс-әрекетінің рейтингтік бағалау көрсеткіштері мен индикаторлары қарастырылады.

Институт ұжымының жүйелік іс-әрекетінің нәтижесі «Сапа менеджменті жүйелері» ҚР СТ ИСО 9001-2009 стандарты бойынша сертификаттауда көрініс табатын болады.

2. АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙДЫ ТАЛДАУ

2.1 Білім беру іс-әрекеті

«Өрлеу» Институтында 2014-2016 жылдары біліктілікті арттыру курстарымен облыстағы барлық педагогикалық қызметкерлердің 76% құрайтын, Қарағанды облысының (1-кестеде көрсетілгендей) 19142 педагогы қамтылды.

1-кесте. – Педагогтердің біліктілік арттыру курстарымен қамтамасыз етілуі (2014-2016 жж.)

№	Мақсатты индикаторлар	Тыңдаушылар, адамдар саны		
		2014 г.	2015 г.	2016 г.
1.	Педагогикалық қызметкерлердің қысқа мерзімді біліктілік арттыру курстарын ұйымдастыру мен өткізу	3025	2825	720
2.	Кембридж университетінің (3 деңгей) деңгейлік бағдарламалары бойынша 3 айлық курстардағы жаңа жүйе бойынша педагогтердің біліктілігін арттыруды ұйымдастыру мен өткізу	533	500	92
3.	Деңгейлік біліктілік арттыру: «Өзін-өзі тану» РАББ бағдарламасы бойынша 3 (базалық) деңгей	-	54	50

4.	Электрондық оқыту жүйесін ендіру бойынша педагогтердің біліктілігін арттыруды ұйымдастыру мен өткізу	629	-	-
5.	БМЖ жүзеге асыру бойынша педагогтердің біліктілігін арттыруды ұйымдастыру мен өткізу	-	50	2652
6.	Ақылы негізде педагогтердің біліктілігін арттыруды ұйымдастыру мен өткізу	2330	2030	3399
7.	Ақылы негізде семинарларды ұйымдастыру мен өткізу	-	-	253
БАРЛЫҒЫ		6517	5459	7166
ҚОРЫТЫНДЫ		19142		

Тыңдаушылардың сауалнамасы негізінде біліктілік арттыру курстары сапасының мониторинг нәтижесі бойынша «Өрлеу» Институтымен ұйымдастырылған, педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру курстарының жоғары тиімділігі байқалады (2-кесте).

2-кесте. – Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының тиімділігі (2014-2016 жж.)

№	Курстар	Курстар сапасы, %		
		2014 г.	2015 г.	2016 г.
1.	Педагогикалық қызметкерлердің қысқа мерзімді біліктілік арттыру курстары (10-балдық шкала бойынша)	9,88	9,9	9,96
2.	«НЗМ» ДББҰ деңгейлік бағдарламалары бойынша курстар (3 деңгей) (% қайта тапсыру негізінде сертификаттау)	-	-	-
3.	Деңгейлік біліктілік арттыру: «Өзін-өзі тану» РАББ бағдарламасы бойынша 3 (базалық) деңгей (% сертификаттау)	-	100	100
4.	БМЖ жүзеге асыру бойынша педагогтердің біліктілігін арттыру курстары (% сертификаттау)	-	100	99,98

«Өрлеу» Институтында БА курстарының тиімділігі мыналар арқылы қамтамасыз етілген:

- білім беру іс-әрекетін реттеу – фасеттер жүйесі әзірленді;
- профессорлық-оқытушылық құрамның үздіксіз даму саясаты: «Өрлеудің SMART-педагогы»;
- оқытушылық және тренерлік құрамы біліктілігінің жоғары деңгейі:
 - 17 – БА деңгейлік бағдарламалары бойынша тренерлер
 - 36 – жаңартылған білім беру мазмұнын жүзеге асыру бағдарламалары бойынша тренерлер
 - 4 – PISA бағдарламасы бойынша тренерлер
 - 5 – «Робототехника» бағдарламасы бойынша тренерлер
 - 9 қызметкер қазақ тіліндегі, 24 – ағылшын тіліндегі курстардан өтті;

- білім беру процестерін оқу-әдістемелік қамтамасыз ету – ҚР БжҒМ бекітілген білім беру бағдарламалары, оған ПҚ БАИ курстары бойынша әзірленген ОӘК болуы;
- Институттың құрылымдық бөлімшелері арасындағы өзара іс-әрекет;
- білім беру процесі сапасының үздіксіз мониторингі;
- білім беру қызметін әртараптандыру – мемлекеттік тапсырыс және ақылы негіз бойынша педагогикалық қызметкерлердің БА курстары;
- білім беру процестерін материалдық-техникалық қамтамасыз етуді жақсарту.

2015-2016 жылдардағы екі жылдық кезеңде Институттың бәсекеге қабілеттілігін растайтын, оның ішінде Қарағанды облысы педагогтерінің ақылы негізде кәсіби құзыреттілігін дамыту мен біліктілік арттыру бойынша қызмет көрсетуіне сұраныстың өсу үрдісі сақталуда.

Дамудың әлеуетті бағыттары:

- аймақтағы кәсіби қоғамдастықтың қажеттіліктеріне сәйкес «Өрлеу» Институтының білім беру қызметін әртараптандыру;
- біліктілік арттырудың маңызды курстарын әзірлеуге «Өрлеу» Институтының профессорлық-оқытушылық құрамының қатысу сапасын арттыру;
- ҚР БжҒМ бекітілген, «Өрлеу» Институтының профессорлық-оқытушылық құрамымен әзірленген білім беру бағдарламаларының оқу-әдістемелік кешендері сапасын арттыру;
- білім беру процесіне «Өрлеу» Институтының профессорлық-оқытушылық құрамының ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану деңгейін арттыру;
- қысқа мерзімді және ұзартылған біліктілік арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын жүзеге асыруда кафедрааралық коммуникацияларды дамыту;
- ағылшын тілінде меңгеретін, «Өрлеу» Институтының қызметкерлері мен профессорлық-оқытушылық құрамының үлесін арттыру.
- SMART-педагогы моделі контекстінде «Өрлеу» Институтының қызметкерлері мен профессорлық-оқытушылық құрамының алдағы кәсіби деңгейін арттыруды қамтамасыз ету («Мен – командада көшбасшымын» деңгейі).

2.2 Әдістемелік жұмыс

«Өрлеу» Институтының әдістемелік жұмысы курстан кейінгі кезеңде педагогикалық қызметкерлерді қолдау болып табылады. «Өрлеу» Институты ұжымының ұстанымы: «Шынайы кәсіби қолдау курстарда аяқталмайды».

2014 жылы курстан кейінгі жұмыстармен 3254 педагог (қала 2012/ауыл 1242), 2015 жылы – 6967 педагог (қала 4290/ ауыл 2677), 2016 жылы – 6749 педагог (қала 4144/ауыл 2605) қамтылды.

2016 жылы курстан кейінгі жұмыс «Өрлеу» Институтының Қарағанды облысының педагогтерімен бірлескен жұмыстарының әртүрлі формаларымен ұсынылды (3-кесте).

3-кесте. – Курстан кейінгі іс-шаралармен педагогтер қамтылуы (2014-2016 жж.)

№	Іс-шаралар	Саны	Педагогтердің қамтылуы
1.	Республикалық және облыстық семинарлар	98	4496
2.	Халықаралық және республикалық ғылыми-практикалық конференциялар	4	332

3.	Дөңгелек үстелдер	3	239
4.	Әдістемелік десанттар	6	435
5.	Тренингтер	1	34
6.	Кәсіби байқаулар	3	349
7.	Вебинарлар	11	780
8.	ПҚ БАИ басылымдарындағы жарияланымдар: - «Өрлеу». Үздіксіз білім жаршысы – «Өрлеу». Вести непрерывного образования» - «Өрлеу». Тиімді сабақ – «Өрлеу». Эффективный урок»		84
Барлығы			6749

«Өрлеу» Институтының профессорлық-оқытушылық құрамымен педагогтердің курстан кейінгі жұмыстарын жүзеге асыруда ақпараттық-коммуникациялық, оның ішінде қашықтық технологияларының әртүрлі формалары белсенді түрде қолданылады:

- *Желілік қоғамдастық.* Институт сайтында екі желілік қоғамдастық бар: қысқа мерзімді БА курстары және (<http://2f.ipkro.kz>) деңгейлік курстар бойынша (<http://3f.ipkro.kz/>)..

- *Институт сайты* <http://orleu-krg.kz/>. Институт жұмысы туралы жедел ақпарат беру қамтамасыз етіледі.

- *«Өрлеу» БАҰО» АҚ ғылыми-әдістемелік басылымдар банкі.*

- *Сандық білім беру ресурстары.*

- *Электрондық газет* <http://gazeta.orleu-krg.kz/> . «Өрлеу. Аймақтағы білім газеті»

- «Газета Өрлеу. Образование в регионе» желілік басылымы.

- *Электрондық журналдар нұсқасы.* «Өрлеу. Тиімді сабақ – Өрлеу. Эффективный урок», «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования» журналдары орналастырылған.

2014-2016 жылдары 41 әдістемелік басылым, оның ішінде «Өрлеу» БАҰО» АҚ басылымдар Тақырыптық жоспары аясында –14 бірлік әзірленді және жарияланды.

Дамудың әлеуетті бағыттары:

- нәтижеге әдістемелік бағдар негізінде курстан кейінгі жұмыстарды жобалауды жүзеге асыру;

- курстан кейінгі жұмыстар мазмұнын іріктеу жүйелілігін қамтамасыз ету;

- курстан кейінгі жұмыстардың формалары мен әдістерін әртараптандыру;

- әдістемелік іс-шараларды ұйымдастыруда «Өрлеу» Институтының Қарағанды облыстық оқу-әдістемелік орталығымен, аймақтардағы әдістемелік кабинеттермен өзара іс-әрекетін кеңейту;

- педагогтердің «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдарының әдістемелік іс-шараларына қатысу мүмкіндігін кеңейту;

- SMART-педагогы моделі контекстінде Институт қызметкерлерімен профессорлық-оқытушылық құрамының алдағы кәсіби деңгейін арттыруды қамтамасыз ету («Мен – әдіскер» деңгейі).

2.3 Ғылыми-зерттеу іс-әрекеті

Институтта білім беру іс-әрекетінің тиімділігін арттыру үшін кәсіби білімдері мен практикалық тәжірибесін үздіксіз жетілдіру мен толықтыру инструменті ретінде ғылыми

зерттеу ұйымдастырылды. Ғылыми және академиялық дәрежесі 1 доктор, 8 кандидат және 19 ғылым магистр бар (71,8%).

2014-2016 жылдар кезеңінде Институттың ғылыми-зерттеу іс-әрекеті «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру Институтының 2015-2016 жылдарға арналған ғылыми-зерттеу іс-әрекеті Бағдарламасы негізінде жүргізілді. Тақырыбы – «Білім беру жүйесін инновациялық дамыту жағдайында педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру жүйесін жаңғырту». ҒЗЖ басты міндеттері 8 жұмыс бағыттарын анықтады.

2014-2016 жылдарға арналған ҒЗЖ нәтижелері 4 монографияларда, «Web of Science» және РФДИ мәліметтер базасында индекстелген журналдар мен конференция жинақтарындағы 22 мақалада, БҒСБК ұсынылған журналдардағы 16 мақалада және басқа да ғылыми журналдардағы 130 мақалаларда жинақталған. Сонымен қатар әртүрлі деңгейдегі іс-шаралар материалдарында 471 баяндама: 210 баяндама – халықаралық, 226 – республикалық, 35 – аймақтық конференциялар мен семинарлар материалдарында жарияланды. 2014-2016 жылдары барлығы 643 ғылыми еңбектер жарияланды.

Жоспарлы негізде Қарағанды облысының мектепке дейінгі және жалпы білім беру ұйымдарының оқу-тәрбие процесіне заманауи педагогикалық технологияларды ендіру бойынша эксперименттік жұмыс жүргізілді.

Ғылым саласында 6 шетелдік ұйымдармен ынтымақтастық туралы Шарт жасалынды.

Тоқсан сайын республикалық ғылыми-әдістемелік, ақпараттық журнал «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования» шығарылады.

Дамудың әлеуетті бағыттары:

- «Өрлеу» Институтының профессорлық-оқытушылық құрамының ғылыми-зерттеу деңгейін арттыру;

- кафедралармен және Деңгейлік бағдарламалар орталығымен ұйымдастырылған, ғылыми зерттеу бағдарламаларын үйлестіруді қамтамасыз ету;

- «Өрлеу» Институтында ұжымның білім беру және әдістемелік жұмыстарымен ұйымдастырылған, ғылыми зерттеудің әдіснамалық бірлігін қамтамасыз ету;

- ғылыми зерттеулер мен әзірлемелердің коммерциялық қайтарымын қамтамасыз ету;

- «Web of Science» (Tomson Reuters) және Scopus мәліметтер базасында индекстелген, нөлдік импакт-факторлармен журналдардағы ҒЗЖ нәтижелерін жариялау деңгейін арттыру.

- «Өрлеу» SMART-педагогы моделі контекстінде Институт қызметкерлері мен профессорлық-оқытушылық құрамының кәсіби деңгейін одан әрі арттыруды қамтамасыз ету («Мен – зерттеуші» деңгейі).

3. ДАМУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ

3.1 Процесс: Білім беру іс-әрекеті

Мақсаты: Білім мазмұнын жаңарту жағдайында «Өрлеу» Институтымен ұсынылған, оларды жұмысқа дайындау контекстінде педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының сапасын арттыру.

Міндеттері:

1. Мемлекеттік тапсырысқа сәйкес біліктілік арттыру курстарын ұйымдастыру мен өткізуді қамтамасыз ету.
2. Білім бөлімдерінің сұраныстарына сәйкес ақылы негізде біліктілік арттыру курстарын ұйымдастыру мен өткізуді қамтамасыз ету.
3. Тыңдаушылардың курстық дайындық сапасын қамтамасыз ету.
4. Педагогтердің қажеттіліктеріне сәйкес ақылы негізде семинарлар ұйымдастыруды қамтамасыз ету.
5. Отандық білім беруді дамытудың өзекті мәселелері бойынша қысқа мерзімді біліктілік арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеуді қамтамасыз ету.
6. «Өрлеу» БАҰО» АҚ байқауларына қатысудан кейін білім беру бағдарламаларының оқу-әдістемелік кешендерін әзірлеуді қамтамасыз ету.
7. Білім беру процесіне ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдануды қамтамасыз ету.
8. KABIS автоматтандырылған кітапханалық-ақпараттық жүйесі негізінде электрондық кітапхана (мультимедиялық оқулықтар, құралдар, оқу-әдістемелік материалдар) құруды қамтамасыз ету.

4-кесте. – «Білім беру іс-әрекеті» процесін жүзеге асырудың индикативтік жоспары

№	Мақсатты индикатор	Жылдар		
		2017	2018	2018
1.	Аймақтың педагогикалық қызметкерлерінің БА курстарымен қамтылуы (мемлекеттік тапсырыс):			
	1) Қысқа мерзімді БА курстары	885	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша
	2) «Ағылшын тілі» бағдарламасы бойынша ұзартылған курстар	20	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша
	3) «Инклюзивті білім беру» бағдарламасы бойынша ұзартылған курстар	68	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша
	4) Жаңартылған білім беру мазмұны курстары	3134	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша
	5) «Тиімді оқыту» бағдарламасы бойынша деңгейлік курстар	92	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша
	6) «Өзін-өзі тану» бағдарламасы бойынша деңгейлік курстар	50	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша	ҚР БжҒМ тапсырысы бойынша
2.	Аймақтың педагогикалық қызметкерлерінің БА курстарымен қамтылуы (ақылы)	1800	1000	1000

3.	ҚР БжҒМ бекітілген, білім беру бағдарламаларының саны	2	2	2
4.	«Өрлеу» БАҰО» АҚ өткізілген, «Үздік ОӘК» байқауында жүлделі орын алған, ОӘК саны	2	2	2
5.	Blended learning негізінде педагогикалық қызметкерлердің БА курстарының саны (дәлірек – ақылы негізде)	3	2	2
6.	Педагогикалық қызметкерлердің қысқа мерзімді БА курстарының рейтингі	9,95	9,96	9,97
7.	Қазақстан Республикасының орта білім беру мазмұнын жаңарту аясында БА курстары бойынша тестілеуді табысты тапсырған мұғалімдер үлесі (%)	99,9	99,9	99,9
8.	Біліктілік емтиханын табысты тапсырған мұғалімдер үлесі (%)	99,9	-	-
9.	АКТ-ны қолданатын ПОҚ мен қызметкерлер үлесі, %:			
	а) АКТ-ны қолданудың төменгі деңгейі	70	30	0
	б) АКТ-ны қолданудың орташа деңгейі	20	50	70
	в) АКТ-ны қолданудың жоғары деңгейі	10	20	30
10.	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдар іс-әрекетін бағалау рейтингіндегі орны	1	1	1
11.	Біліктілігін арттырған ПОҚ мен бөлім қызметкерлерінің үлесі (1/2 жартыжылдықта, техникалық бөлімнен басқа %)	95/95	95/95	95/95

3.2 Процесс: Әдістемелік жұмыс

Мақсаты: «Өрлеу» Институтында оқу курсынан өткен педагогтердің кәсіби құзыреттілік деңгейін арттыру.

Міндеттері:

1. Әдістемелік қызмет көрсетудегі әдістер мен ұтқырлық формаларын кеңейтуді қамтамасыз ету.
2. Жоғары ғылыми және әдістемелік негізде курстан кейінгі жұмыстардың іс-шараларын ұйымдастыру мен өткізуді қамтамасыз ету.
3. Жұртшылықты «Өрлеу» Институтының біліктілік арттыру жүйесіндегі трендтер, кәсіби орта туралы кең хабардар етуді қамтамасыз ету
4. «Өрлеу». Тиімді сабақ – «Өрлеу». Эффективный урок» облыстық әдістемелік журналда материалдарды шығаруға Қарағанды облысының педагогтерін кеңінен тартуды қамтамасыз ету.
5. «Өрлеу» Институтының имиджік тартымдылығын қолдау үшін ұйымның электрондық ресурстарын дамыту мен әдістемелік жұмыстарын насихаттауды қамтамасыз ету.
6. Қарағанды облысы педагогтерінің инновациялық тәжірибесі базасын жасауды қамтамасыз ету.

5-кесте. – «Әдістемелік жұмыс» процесін жүзеге асырудың индикативтік жоспары

№	Мақсатты индикатор	Жылдар		
		2017	2018	2019
1.	БА курстарынан өткен, аймақтың педагогикалық қызметкерлерінің әдістемелік іс-шаралармен қамтылуы, %:	70	80	90
2.	Курстан кейінгі жұмыспен қамтылған, қала/ауыл педагогикалық қызметкерлерінің үлесі (%)	70/30	65/35	60/40
3.	Әдістемелік іс-шараларды өткізу	9	9	9
	а) «Өрлеу» БАҰО» АҚ жоспары бойынша	1	1	1
	б) Институт жоспары бойынша	8	8	8
4.	Әдістемелік әзірлемелердің саны	12	12	12
	а) «Өрлеу» БАҰО» АҚ Тақырыптық жоспары бойынша	4	4	4
	б) Институттың Тақырыптық жоспары бойынша	8	8	8
5.	Желілік қоғамдастық жұмысына қатысқан, педагогикалық қызметкерлердің үлесі, %	50	55	60
6.	Әдістемелік іс-шаралар бойынша БАҚ-на ПОҚ мен қызметкерлердің жарияланымдар, сұхбат саны	134	140	140
	а) халықаралық және республикалық БАҚ	67	70	70
	б) аймақтық, (облыстық) БАҚ	67	70	70
7.	Әдістемелік іс-шаралар бойынша ТА имидждік материалдар, сұхбат саны	6	6	6
	а) республикалық ТА	2	2	2
	б) аймақтық, (облыстық) ТА	4	4	4
8.	Интернет-статистика жүйесіндегі сайттың орны («Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдарының арасында)	5	4	4
9.	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдар іс-әрекетін бағалау рейтингіндегі орны:			
	а) әдістемелік жұмыс	1	1	1
	б) сайт жұмысы	2	1	1
	в) БАҚ	2	1	1
10.	Әдістемелік іс-шаралардың электрондық дерекқор базасының жұмыс істеуі	+	+	+

3.3 Процесс: Ғылыми-зерттеу іс-әрекеті

Мақсаты: Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін жаңғырту жағдайында педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру бойынша зерттеу әзірлемелерін жасау.

Міндеттері:

1. ҒЗЖ ұсынылған бағдарламаларына сәйкес «Өрлеу» Институтының зерттеу жұмыстарын кафедралармен, Деңгейлік бағдарламалар орталығымен ұйымдастыру мен сапалы өткізуді қамтамасыз ету.

2. Институттың «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования» республикалық ғылыми-әдістемелік, ақпараттық журналының рейтингтік ұстанымдарын арттыруды қамтамасыз ету.

3. Педагогтердің біліктілігін арттыру мәселелері бойынша ғылыми зерттеу саласындағы халықаралық серіктестіктерді кеңейтуді қамтамасыз ету.

4. ҚР БЖҒМ ғылыми зерттеулерді гранттық қаржыландыру байқауларына қатысуды қамтамасыз ету.

5. Рейтингтік ғылыми басылымдарда, ғылыми зерттеулер ұйымдастырылған ғылыми форумдарда нәтижелерді кең байқаудан өткізуді қамтамасыз ету.

6. Авторлық әзірлемелерді зияткерлік қорғауды қамтамасыз ету.

6-кесте. – «Ғылыми-зерттеу іс-әрекеті» процесін жүзеге асырудың индикативтік жоспары

№	Мақсатты индикатор	Жылдар		
		2017	2018	2019
1.	Тақырыптар бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарының Бағдарламаларын әзірлеу:			
	1) Я2 мен Я3 тілдерінде пәнді оқыту жағдайында мұғалімдердің кәсіби дамуы	+	+	+
	2) Инклюзивті білім беруді жүзеге асыру жағдайында мұғалімдердің кәсіби дамуы	+	+	+
	3) Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында мұғалімдердің кәсіби дамуы	+	+	+
	4) Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының дамыту ортасының сапасын бағалау (Қарағанды облысының мектепке дейінгі ұйымдарының үлгісінде)	+	+	+
2.	Ғылыми-зерттеу жұмыстарының Бағдарламаларын жүзеге асыру			
	а) ғылыми конференциялардағы баяндамалар, баяндамалардың тезистері (халықаралық, республикалық, аймақтық деңгейлер)	112	114	116
	б) ҚР БЖҒМ ББСБК және нөлдік импакт-факторлармен басылымдарда зерттеу нәтижелерін жариялау үшін ұсынылған басылымдардағы мақалалар	10	11	12
	в) басқа басылымдардағы мақалалар	10	11	12
	г) монографиялар	1	1	1

№	Мақсатты индикатор	Жылдар		
		2017	2018	2019
3.	Ғылыми іс-шаралар өткізу (республикалық және халықаралық деңгей)			
	а) конференциялар	2	2	2
	б) семинарлар, вебинарлар және т.с.с. (оның ішінде онлайн)	7	8	8
4.	«Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования» ғылыми-әдістемелік, ақпараттық журналын шығару (жылдағы нөмірлерінде)	4	4	4
5.	ҒЗЖ негізгі нәтижелерін жариялау үшін ББСБК ұсынылған, басылымдар тізіміне «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования» ғылыми-әдістемелік, ақпараттық журналын қосу	+	-	-
6.	ПОҚ мен қызметкерлердің авторлық құқы мен зияткерлік меншігін қорғау, ғылыми әзірлемелерді нормативтік қамтамасыз ету мен құқықтық қорғау (авторлық куәліктер алу)	1	2	2
7.	ҒӨЖ гранттық қаржыландыру байқауына қатысу (жобалар саны)	-	2	-

Қорытынды ереже

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ 2017-2019 жылдарға арналған даму Бағдарламасы (одан әрі – «Өрлеу» ПҚ БАИ) педагогтердің кәсіби даму сапасын арттыруға «Өрлеу» БАҰО» АҚ саясатын жүзеге асыру бойынша жұмыс жүйесіне ұжымның стратегиялық көзқарасын көрсетеді.

«Өрлеу» ПҚ БАИ «Өрлеу» жүйесінде білім беру парадигмасын жаңарту және көшбасшылықты сақтау жағдайында Қарағанды облысының педагогтерін кәсіби қолдауға бағытталған.

«Өрлеу» ПҚ БАИ ұйымның іс-әрекетінің мынадай салалары бойынша «Өрлеу» Институтының 2017-2019 жылдарға арналған дамудың басымдылық бағыттары, мақсаттары мен міндеттері анықталған:

- 1-бағыт. Білім беру іс-әрекеті.
- 2-бағыт. Әдістемелік жұмыс.
- 3-бағыт. Ғылыми-зерттеу іс-әрекеті.

«Өрлеу» Институтының іс-әрекет саласындағы Индикативтік жоспарының көрсеткішіне жету «Білім беру іс-әрекеті», «Әдістемелік жұмыс» «Ғылыми-зерттеу іс-әрекеті» процестері арқылы мынадай бағыттар бойынша ұйымның басқару жүйесімен (4-6 кестедегідей) қамтамасыз етіледі:

1. Нормативті қамтамасыз ету (регламенттер)
2. Ұйымдастырушылық қамтамасыз ету
3. Кадрлық қамтамасыз ету
4. Материалдық-техникалық қамтамасыз ету

6 кестеде – Басқарудың жетекші идеялары

№	Басқарудың жетекші идеялары
1. Нормативтік қамтамасыз ету (регламенттер)	
1.	Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының іс-әрекетін ұйымдастырудың нормативтері (регламенттері) фасеттерінің жүйесі:
	1. ПҚ БАИ жұмыстарын жоспарлау бойынша «Өрлеу» БАҰО» АҚ құжаттары
	2. ПҚ БАИ жұмыстарын жоспарлау бойынша құжаттар
	3. ПҚ БАИ біліктілік арттыру курстарын ұйымдастыру бойынша құжаттар
	4. ПҚ БАИ алқа, ғылыми, әдістемелік органдарының іс-әрекетін реттейтін құжаттар
	5. ПҚ БАИ алқа, ғылыми, әдістемелік органдарының іс-әрекетін жоспарлау бойынша құжаттар
	6. ПҚ БАИ адами ресурстарын дамытуды ұйымдастыру бойынша құжаттар
	7. ПҚ БАИ серіктестермен өзара іс-әрекет жасасу бойынша құжаттар
	8. ПҚ БАИ бөлімшелерінің жұмыстарын жоспарлау бойынша құжаттар
2. Ұйымдастырушылық қамтамасыз ету	
2.	<i>Жұмыстарды ұйымдастырудың жүйелілігі. Жауапкершілік. Қолдау</i>
	- ПҚ БАИ іс-әрекетінің циклограммасы
	- ПҚ БАИ бөлімшелерінің өзара іс-әрекет жасауның схемалары
3.	<i>Жоспарлау жүйелілігі</i>
	- ПҚ БАИ Операциялық, Желілік жұмыс жоспарлары
	- Бөлімшелердің жұмыс жоспарлары (кафедра, орталық, басқарма, бөлім).
	- Қызметкердің жеке жұмыс жоспары
4.	Ашықтық. Сыртқа ортамен серіктестік
3. Кадрлық қамтамасыз ету	
5.	«Өрлеу» педагогының кәсіби даму Тұжырымдамасы («Өрлеу» SMART-педагогы)
6.	Профессорлық-оқытушылық құрамның оқу, әдістемелік, ғылыми-зерттеу және ұйымдастыру жұмыстарының тиімділігін бағалау Қартасы
7.	Бөлім қызметкері жұмыстарының тиімділігін бағалау Қартасы
8.	«Э.Ш.Т.» семинары (Эрудиция. Шығармашылық. Тәжірибе.)
9.	Профессорлық-оқытушылық құрамның "Жүйріктен жүйрік озар жарысқанда" Олимпиадасы
10.	«Жыл көшбасшысы», «Білікті басшы», «Жыл жаңалығы», «Үздік құттықтау» байқауы
4. Материалдық-техникалық қамтамасыз ету	
11.	Идеяларды жүзеге асыру Қорын жасау (краундфандинг)

ПРОГРАММА РАЗВИТИЯ ФИЛИАЛА АО «НЦПК «ӨРЛЕУ» ИНСТИТУТА ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ КАРАГАНДИНСКОЙ ОБЛАСТИ НА 2017-2019 ГОДЫ

1. ВВЕДЕНИЕ

Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2019 годы определила стратегию модернизации всех уровней образования как основы подготовки человеческого капитала страны. Реализация задач Программы невозможна без качественно иного состава педагогических кадров. В этих условиях значительным ресурсом профессионального развития педагогов рассматривается система повышения квалификации.

Основным направлением деятельности созданного в 2012 году АО «НЦПК «Өрлеу» является обеспечение качественной курсовой подготовки педагогов республики от дошкольного до вузовского уровней, а также их поддержка в посткурсовый период. За период 2012-2016 годов в 17 филиалах НЦПК «Өрлеу» обучилось 304 639 педагогов.

Сторонами развития АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» являются традиции и новаторство. Модернизация в сфере повышения квалификации педагогических работников обеспечена, в том числе, переносом центра тяжести в содержании курсов на развитие рефлексизирующего педагога, высокой степенью личной профессиональной свободы учителей в выборе собственной траектории повышения квалификации. Сегодня очевидно, педагогическое сообщество Казахстана через инновационные процессы в системе «Өрлеу» получает значительный научный и методический ресурс осуществления перемен в группе детского сада, класса школы, учебной аудитории колледжа и вуза.

В период 2013-2016 гг. Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» Института повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области (далее – Институт «Өрлеу») неизменно входит в группу Топ-институтов, являющихся лидерами системы «Өрлеу», стабильно занимая первые места в рейтинге деятельности филиалов по итогам полугодия/года.

В период 2014-2016 годов деятельность Института «Өрлеу» осуществлялась в соответствии со Стратегическим планом развития Карагандинского областного Института повышения квалификации педагогических работников «Сильный регион – сильный Центр» на 2014-2016 годы (далее – Стратегия). В Стратегии были определены основные направления и целевые индикаторы развития Института, задачи для достижения заявленных целей деятельности, тем самым были созданы условия для становления Института как эффективной, конкурентоспособной профессиональной организации в Карагандинской области и в Казахстане. Основные количественные и качественные целевые индикаторы Стратегии содержательного характера к моменту ее завершения достигнуты в полном объеме.

Переход от планирования действий к проектированию устойчивого развития, ориентация на систему менеджмента качества определил формат дальнейшего

проектирования стратегии – Программы развития филиала АО «НЦПК «Өрлеу» Института повышения квалификации педагогических работников Карагандинской области на 2017-2019 годы (далее – ПР ИПК «Өрлеу»).

ПР ИПК «Өрлеу» разработана на основе проектно-деятельностного подхода.

ПР ИПК «Өрлеу» определены следующие направления развития Института на 2017-2019 годы:

Направление 1. Образовательная деятельность.

Направление 2. Методическая работа.

Направление 3. Научно-исследовательская деятельность.

В основе проектирования ПР ИПК «Өрлеу» лежат принципы системы менеджмента качества:

1. Ориентация на потребителя

2. Взаимовыгодные отношения с потребителями образовательных услуг и социальными партнерами

3. Лидерство руководителя

4. Вовлечение персонала

5. Процессный подход

6. Системность менеджмента

7. Принятие решений, основанных на фактах.

В основу отбора действий, определяющих развитие Института «Өрлеу», положена методология ориентации на результат. В качестве целевых результатов деятельности организации по каждому из выше указанных направлений рассматриваются индикаторы и показатели рейтинговой оценки деятельности филиалов АО «НЦПК «Өрлеу».

Результат системной деятельности коллектива Института найдет отражение в сертификации по стандарту СТ РК ИСО 9001-2009 «Системы менеджмента качества».

2. АНАЛИЗ ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ

2.1 Образовательная деятельность

В Институте «Өрлеу» за 2014-2016 годы курсами повышения квалификации было охвачено 19142 педагога Карагандинской области (таблица 1), что составляет 76% всех педагогических работников области.

Таблица 1. Охват педагогов курсами повышения квалификации (2014-2016 гг.)

№	Целевые индикаторы	Количество слушателей, человек		
		2014 г.	2015 г.	2016 г.
1.	Организация и проведение краткосрочных курсов повышения квалификации педагогических работников	3025	2825	720
2.	Организация и проведение повышения квалификации педагогов по новой системе на 3-х месячных курсах по уровневым программам АОО «НИШ»(3 уровень)	533	500	92
3.	Уровневое повышение квалификации: 3 (базовый) уровень по программе НДО «Самопознание»	-	54	50

4.	Организация и проведение повышения квалификации педагогов по внедрению системы электронного обучения	629	-	-
5.	Организация и проведение повышения квалификации педагогов по реализации ОСО	-	50	2652
6.	Организация и проведение повышения квалификации педагогов на платной основе	2330	2030	3399
7.	Организация и проведение семинаров на платной основе	-	-	253
ВСЕГО		6517	5459	7166
ИТОГО		19142		

По результатам мониторинга качества курсов повышения квалификации на основе анкет слушателей отмечается высокая эффективность курсов повышения квалификации педагогических работников, организуемых Институтом «Өрлеу» (таблица 2).

Таблица 1. Эффективность курсов повышения квалификации педагогов (2014-2016 гг.)

№	Курсы	Качество курсов, %		
		2014 г.	2015 г.	2016 г.
1.	Краткосрочные курсы повышения квалификации педагогических работников (по 10-тибалльной шкале)	9,88	9,9	9,96
2.	Курсы по уровневим программам АОО «НИШ» (3 уровень) (% сертификации, с учетом пересдачи)	-	-	-
3.	Уровневое повышение квалификации: 3 (базовый) уровень по программе НДО «Самопознание» (% сертификации)	-	100	100
4.	Курсы повышения квалификации педагогов по реализации ОСО (% сертификации)	-	100	99,98

Эффективность курсов ПК в Институте «Өрлеу» обеспечена через:

- регламентацию образовательной деятельности – разработана система фасетов;
- политику постоянного развития профессорско-преподавательского состава: SMART-педагог «Өрлеу»;
- высокий уровень квалификации преподавательского и тренерского состава:
 - 17 – тренеры по уровневим программам ПК
 - 36 – тренеры по программам реализации обновленного содержания образования
 - 4 – тренеры по программе PISA
 - 5 – тренеры по программе «Робототехника»
 - 33 работника прошли языковые курсы: казахского языка – 9, английского языка – 24;
- учебно-методическое обеспечение образовательного процесса – наличие

утвержденных МОН РК образовательных программ, разработанным к ним УМК по курсам ПК ПР;

- взаимодействие между структурными подразделениями Института;
- постоянный мониторинг качества образовательного процесса;
- диверсификацию образовательных услуг – курсы ПК ПР по государственному заданию и на платной основе;
- улучшение материально-технического обеспечения образовательного процесса.

На протяжении 2015-2016 гг. сохраняется тенденция роста спроса педагогов Карагандинской области на услуги по повышению квалификации и развитию профессиональной компетентности, в том числе на платной основе, что подтверждает конкурентоспособность Института.

Приоритетные направления развития:

- диверсификация образовательных услуг Института «Өрлеу» в соответствии с потребности профессионального сообщества региона;
- повышение качества участия профессорско-преподавательского состава Института «Өрлеу» в разработке актуальных курсов повышения квалификации;
- повышение качества разработки профессорско-преподавательским составом Института «Өрлеу» учебно-методических комплексов образовательных программ, утвержденных МОН РК;
- повышение уровня применения профессорско-преподавательским составом Института «Өрлеу» информационно-коммуникационных технологий в образовательном процессе;
- развитие межкафедральных коммуникаций в реализации образовательных программ краткосрочных и длительных курсов повышения квалификации;
- увеличение доли профессорско-преподавательского состава и сотрудников Института «Өрлеу», владеющих английским языком.
- обеспечение дальнейшего повышения профессионального уровня профессорско-преподавательского состава и сотрудников Института в контексте модели SMART-педагога «Өрлеу» (уровень «Я – лидер в команде»).

2.2 Методическая работа

Методическая работа Института «Өрлеу» заключается в поддержке педагогических работников в посткурсовой период. Кредо коллектива Института «Өрлеу»: «Истинная профессиональная поддержка не заканчивается на курсах».

В 2014 году посткурсовой работой было охвачено 3254 педагогов (город 2012/ село 1242). В 2015 году – 6967 педагогов (город 4290/село 2677). В 2016 году – 6749 педагогов (город 4144/село 2605).

Посткурсовая работа в 2016 году представлена различными формами совместной работы Института «Өрлеу» с педагогами Карагандинской области (таблица 3).

Таблица 3. Охват педагогов посткурсовыми мероприятиями (2014-2016 гг.)

№	Мероприятие	Количество	Охват педагогов
1.	Республиканские и областные семинары	98	4496
2.	Международные и республиканские научно-практические конференции	4	332

3.	Круглые столы	3	239
4.	Методические десанты	6	435
5.	Тренинги	1	34
6.	Профессиональные конкурсы	3	349
7.	Вебинары	11	780
8.	Публикации в изданиях ИПК ПР: - «Өрлеу». Үздіксіз білім жаршысы – «Өрлеу». Вести непрерывного образования» - «Өрлеу». Тиімді сабақ – «Өрлеу». Эффективный урок»		84
Итого			6749

В осуществлении посткурсовой работы педагогов профессорско-преподавательским составом Института «Өрлеу» активно используются различные формы информационно-коммуникационных, в том числе дистанционных технологий:

- *Сетевые сообщества*. На сайте Института функционируют два сетевых сообщества: по краткосрочным курсам ПК (<http://2f.ipkro.kz>) и уровневым курсам (<http://3f.ipkro.kz/>).

- *Сайт Института* <http://orleu-krk.kz/>. Обеспечивается оперативное информирование о работе Института.

- *Банк научно-методических изданий АО «НЦПК «Өрлеу»*.

- *Цифровые образовательные ресурсы*.

- *Электронная газета* <http://gazeta.orleu-krk.kz/> . Сетевое издание «Өрлеу. Аймақтағы білім газеті» - Газета Өрлеу.

- *Электронные версии журналов*. Размещены журналы «Өрлеу. Тиімді сабақ – Өрлеу. Эффективный урок», «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования».

За 2014-2016 годы разработано и опубликовано 41 методическое издание, в том числе в рамках Тематического плана изданий АО «НЦПК «Өрлеу» –14 единиц.

Приоритетные направления развития:

- осуществление проектирования посткурсовой работы с учетом методологии ориентации на результат;

- обеспечение системности отбора содержания посткурсовой работы;

- диверсификация форм и методов посткурсовой работы;

- расширение взаимодействия Института «Өрлеу» с Учебно-методическим центром Карагандинской области, методическими кабинетами региона в организации методических мероприятий;

- расширение возможности участия педагогов Карагандинской области в методических мероприятиях филиалов АО «НЦПК «Өрлеу»

- обеспечение дальнейшего повышения профессионального уровня профессорско-преподавательского состава и сотрудников Института в контексте модели SMART-педагога «Өрлеу» (уровень «Я – методист»).

2.3 Научно-исследовательская деятельность

Для повышения эффективности образовательной деятельности в Институте организованы научные исследования как инструмент непрерывного

совершенствования и пополнения профессиональных знаний и практического опыта. Ученые и академические степени имеют 1 доктор, 8 кандидатов и 19 магистров наук (71,8%).

В период 2014-2016 гг. научно-исследовательская деятельность Института велась на основе Программы научно-исследовательской деятельности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» Института повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области на 2015-2016 годы. Тема – «Модернизация системы повышения квалификации педагогических работников в условиях инновационного развития системы образования». Ключевые задачи НИР определили 8 направлений работы.

Результаты НИР за 2014-2016 гг. обобщены в 4 монографиях, 22 статьях в журналах и сборниках конференций, индексируемых в базе данных «Web of Science» и РИНЦ, 16 статьях в журналах, рекомендованных ККСОН, 130 статьях в других научных журналах. Также опубликованы 471 докладов в материалах мероприятий разного уровня: 210 докладов – международных, 226 – республиканских, 35 – региональных конференций и семинаров. Всего за 2014-2016 годы опубликовано 643 научных труда.

На плановой основе проводилась экспериментальная работа по внедрению современных педагогических технологий в учебно-воспитательный процесс дошкольных и общеобразовательных организаций образования Карагандинской области.

Заключены договоры о сотрудничестве в области науки с 6 зарубежными организациями.

Издается ежеквартальный республиканский научно-методический, информационный журнал «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования».

Приоритетные направления развития:

- повышение научно-исследовательского уровня профессорско-преподавательского состава Института «Өрлеу»;
- обеспечение координации программ научных исследований, организуемых кафедрами и Центром уровневых программ;
- обеспечение методологического единства научных исследований, организуемых в Институте «Өрлеу», с образовательной и методической работой коллектива;
- обеспечение коммерческой отдачи научных исследований и разработок;
- повышение уровня публикации результатов НИР в журналах с ненулевым импакт-фактором, индексируемых в базе данных «Web of Science» (Tomson Reuters) и Scopus.
- обеспечение дальнейшего повышения профессионального уровня профессорско-преподавательского состава и сотрудников Института в контексте модели SMART-педагога «Өрлеу» (уровень «Я – исследователь»).

3. РЕАЛИЗАЦИЯ ОСНОВНЫХ НАПРАВЛЕНИЙ РАЗВИТИЯ

3.1 Процесс: Образовательная деятельность

Цель: Повышение качества курсов повышения квалификации педагогов, предоставляемых Институт «Өрлеу», в контексте подготовки их к работе в условиях обновления содержания образования.

Задачи:

1. Обеспечить организацию и проведение курсов повышения квалификации согласно государственному заказу.
2. Обеспечить организацию и проведение курсов повышения квалификации на платной основе согласно заявкам отделов образования.
3. Обеспечить качество курсовой подготовки слушателей.
4. Обеспечить организацию семинаров на платной основе согласно потребностям педагогов.
5. Обеспечить разработку образовательных программ краткосрочных курсов повышения квалификации по актуальным вопросам развития отечественного образования.
6. Обеспечить разработку учебно-методических комплексов образовательных программ с последующим участием в конкурсах АО «НЦПК «Өрлеу».
7. Обеспечить применение информационно-коммуникационных технологий в образовательном процессе.
8. Обеспечить создание электронной библиотеки (мультимедийные учебники, пособия, учебно-методические материалы) на основе автоматизированной библиотечно-информационной системы KABIS.

Таблица 4. Индикативный план реализации процесса «Образовательная деятельность»

№	Целевой индикатор	Годы		
		2017	2018	2018
1.	Охват курсами ПК педагогических работников региона (госзаказ):			
	1) Краткосрочные курсы ПК	885	По заказу МОН РК	По заказу МОН РК
	2) Длительные курсы по программе «Английский язык»	20	По заказу МОН РК	По заказу МОН РК
	3) Длительные курсы по программе «Инклюзивное образование»	68	По заказу МОН РК	По заказу МОН РК
	4) Курсы по обновленному содержанию образования	3134	По заказу МОН РК	По заказу МОН РК
	5) Курсы по программе «Эффективное обучение»	92	По заказу МОН РК	По заказу МОН РК
	6) Курсы по программе НДО «Общечеловеческие ценности на уроке»	50	По заказу МОН РК	По заказу МОН РК
2.	Охват курсами ПК педагогических работников региона (платные)	1800	1000	1000
3.	Количество образовательных программ, утвержденных в МОН РК	2	2	2
4.	Количество УМК, занявших призовые места в конкурсе «Лучший УМК», проводимом АО «НЦПК «Өрлеу»	2	2	2
5.	Количество курсов ПК ПР на основе Blended learning (в т.ч. – на платной основе)	3	2	2

6.	Рейтинг краткосрочных курсов ПК ПР	9,95	9,96	9,97
7.	Доля учителей, успешно сдавших тестирование по курсам ПК в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан (%)	99,9	99,9	99,9
8.	Доля учителей, успешно сдавших квалификационный экзамен (%)	99,9	-	-
9.	Доля ППС и сотрудников, применяющие ИКТ, %:			
	а) низкий уровень применения ИКТ	70	30	0
	б) средний уровень применения ИКТ	20	50	70
	в) высокий уровень применения ИКТ	10	20	30
10.	Место в рейтинговом оценивании деятельности филиалов АО «НЦПК «Өрлеу»	1	1	1
11.	Доля ППС и сотрудников отделов, повысивших квалификацию (1/2 полугодия, кроме технического отдела, %)	95/95	95/95	95/95

3.2 Процесс: Методическая работа

Цель: Повышение уровня профессиональной компетентности педагогов, прошедших курсы обучения в Институте «Өрлеу».

Задачи:

1. Обеспечить расширение форм-методов и мобильность в предоставлении методических услуг.
2. Обеспечить организацию и проведение мероприятий посткурсовой работы на высоком научном и методическом уровне.
3. Обеспечить широкое информирование профессиональной среды, общественности о трендах в системе повышения квалификации Института «Өрлеу».
4. Обеспечить широкое вовлечение педагогов Карагандинской области к публикации материалов в областном методическом журнале «Өрлеу». Тиімді сабақ – «Өрлеу». Эффективный урок».
5. Обеспечить развитие электронных ресурсов организации и продвижения методической работы, поддержания имиджевой привлекательности Института «Өрлеу».
6. Обеспечить создание базы инновационного опыта педагогов Карагандинской области.

Таблица 5. Индикативный план реализации процесса «Методическая работа»

№	Целевой индикатор	Годы		
		2017	2018	2019
1.	Охват методическими мероприятиями педагогических работников региона, прошедших курсы ПК, %:	70	80	90

2.	Доля педагогических работников города/села, охваченных посткурсовой работой (в %)	70/30	65/35	60/40
3.	Проведение методических мероприятий	9	9	9
	а) по плану АО «НЦПК «Өрлеу»	1	1	1
	б) по плану Института	8	8	8
4.	Количество методических разработок	12	12	12
	а) по Тематическому плану АО «НЦПК «Өрлеу»	4	4	4
	б) по Тематическому плану Института	8	8	8
5.	Доля педагогических работников, участвующих в работе сетевого сообщества, %	50	55	60
6.	Количество публикаций ППС и сотрудников в СМИ, интервью, по методическим мероприятиям	134	140	140
	а) международные и республиканские СМИ	67	70	70
	б) региональные (областные) СМИ	67	70	70
7.	Количество имиджевых материалов в ТВ, интервью, по методическим мероприятиям	6	6	6
	а) республиканские ТВ	2	2	2
	б) региональные (областные) ТВ	4	4	4
8.	Место сайта в системе интернет-статистики (среди филиалов АО «НЦПК «Өрлеу»)	5	4	4
9.	Место в рейтинговом оценивании деятельности филиалов АО «НЦПК «Өрлеу»:			
	а) методическая работа	1	1	1
	б) работа сайта	2	1	1
	в) СМИ	2	1	1
10.	Функционирование электронной базы данных методических мероприятий	+	+	+

3.3 Процесс: Научно-исследовательская деятельность

Цель: создание исследовательских разработок по повышению квалификации педагогических кадров в условиях модернизации системы образования Республики Казахстан.

Задачи:

1. Обеспечить организацию и качественное проведение кафедрами, Центром уровневых программ Института «Өрлеу» исследовательских работ согласно заявленным программ НИР.

2. Обеспечить повышение рейтинговых позиций республиканского научно-методического, информационного журнала Института «Өрлеу. Ұздіксіз білім жаршысы»

– Өрлеу. Вести непрерывного образования».

3. Обеспечить расширение международного партнерства в области научных исследований по вопросам повышения квалификации педагогов.

4. Обеспечить участие в конкурсе МОН РК на грантовое финансирование научных исследований.

5. Обеспечить широкую апробацию результатов организуемых научных исследований на научных форумах, в рейтинговых научных изданиях.

6. Обеспечить интеллектуальную защиту авторских разработок.

Таблица 6. Индикативный план реализации процесса «Научно-исследовательская деятельность»

№	Целевой индикатор	Годы		
		2017	2018	2019
1.	Разработка Программ научно-исследовательской работы по направлениям:			
	1) Профессиональное развитие учителей в условиях преподавания предметов на Я2 и Я3	+	+	+
	2) Профессиональное развитие педагогов в условиях реализации инклюзивного образования	+	+	+
	3) Профессиональное развитие педагогов в условиях обновления содержания среднего образования Республики Казахстан	+	+	+
	4) Оценка качества развивающей среды дошкольной организации образования (на примере дошкольных организаций Карагандинской области)	+	+	+
2.	Реализация Программ научно-исследовательской работы			
	а) доклады, тезисы докладов на научных конференциях (международного, республиканского, регионального уровней)	112	114	116
	б) статьи в изданиях, рекомендованных для опубликования результатов исследований ККСОН МОН РК, и в изданиях с ненулевым импакт-фактором	10	11	12
	в) статьи в других изданиях	10	11	12
	г) монографии	1	1	1

3.	Проведение научных мероприятий (республиканского и международного уровня)			
	а) конференции	2	2	2
	б) семинары, вебинары и т.д. (в том числе онлайн)	7	8	8
4.	Издание научно-методического, информационного журнала «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования» (номеров в год)	4	4	4
5.	Включение научно-методического, информационного журнала «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования» в перечень изданий, рекомендованных ККСОН для опубликования основных результатов НИР	+	-	-
6.	Нормативное обеспечение и правовая защита научных разработок, защиты интеллектуальной собственности и авторских прав ППС и сотрудников (получение авторских свидетельств)	1	2	2
7.	Участие в конкурсе на грантовое финансирование НИР (количество проектов)	-	2	-

Заключительные положения

Программа развития филиала АО «НЦПК «Өрлеу» Института повышения квалификации педагогических работников Карагандинской области на 2017-2019 годы отражает стратегическое видение коллектива на систему работ по реализации политики АО «НЦПК «Өрлеу» на повышение качества профессионального развития педагогов.

ПР ИПК «Өрлеу» направлена на профессиональную поддержку педагогов Карагандинской области в условиях обновления парадигмы образования и сохранение лидерства в системе «Өрлеу».

ПР ИПК «Өрлеу» определены приоритетные направления развития, цели и задачи Института «Өрлеу» на 2017-2019 годы по следующим областям деятельности организации:

Направление 1. Образовательная деятельность.

Направление 2. Методическая работа.

Направление 3. Научно-исследовательская деятельность.

Достижение показателей Индикативного плана указанных областей деятельности Института «Өрлеу» через процессы «Образовательная деятельность», «Методическая

работа», «Научно-исследовательская деятельность» (таблицы 4-6) обеспечивается системой управления организацией по следующим направлениям:

1. Нормативное обеспечение (регламенты)
2. Организационное обеспечение
3. Кадровое обеспечение
4. Материально-техническое обеспечение

№	Ведущие идеи управления
1. Нормативное обеспечение (регламенты)	
1.	Система фасетов нормативов (регламентов) организации деятельности Института повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области:
	1. Документы АО «НЦПК Орлеу» по планированию работы ИПК ПР
	2. Документы по планированию работы ИПК ПР
	3. Документы по организации курсов повышения квалификации ИПК ПР
	4. Документы, регламентирующие деятельность коллегиальных, научных, методических органов ИПК ПР
	5. Документы по планированию деятельности коллегиальных, научных, методических органов ИПК ПР
	6. Документы по организации развития человеческого ресурса ИПК ПР
	7. Документы по взаимодействию ИПК ПР с партнерами
	8. Документы по планированию работы подразделений ИПК ПР
2. Организационное обеспечение	
2.	<i>Системность организации работ. Ответственность. Поддержка</i>
	- Циклограмма деятельности ИПК ПР
	- Схемы взаимодействия подразделений ИПК ПР
3.	Системность планирования
	- Операционный, Сетевой планы работы ИПК ПР
	- План работы подразделения (кафедра, центр, управление, отдел).
	- Индивидуальный план работы сотрудника
4.	Открытость. Партнерство с внешней средой
3. Кадровое обеспечение	
5.	Концепция профессионального развития педагога «Өрлеу» (SMART-педагог «Өрлеу»)
6.	Карта оценки эффективности учебной, методической, научно-исследовательской и организационной работы профессорско-преподавательского состава
7.	Карта оценки эффективности работы сотрудника отдела
8.	Семинары «Открытая аудитория», «Э.Т.О.» (Эрудиция. Творчество. Опыт.)
9.	Олимпиада профессорско-преподавательского состава "Первый среди равных"
10.	Конкурс «Лидер года», «Эффективный руководитель», «Открытие года», «Лучшее подразделение»
4. Материально-техническое обеспечение	
11.	Создание Фонда реализации идей (краундфандинг)

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУ ИНСТИТУТЫНЫҢ 70 ЖЫЛДЫҚ МЕРЕЙТОЙЫН АТАП ӨТУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ

«Рухани жаңғыру» қоғамдық сананы жаңғырту бағдарламасының «Тәрбие және білім» екінші ішкі бағдарламасының жетекші бағыттары өлкетану мен тұлғаны тәрбиелеу болып табылады.

Осыған орай, 2018 жылы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының 70 жылдық мерейтойын атап өту Қарағанды өңірінің білімін дамытуға, облыс пен республиканың кәсіби педагогикалық қоғамдастығын қалыптастыруға қосқан үлесін бағалау мүмкіндігі ретінде қарастырылады.

Қазақ КСР Министрлер Кеңесінің және Қазақстанның БКП (б) Орталық Комитетінің 1948 жылдың 20 қаңтардағы «Қазақ КСР-нің жоғары және орта білімін одан әрі дамыту жөніндегі шаралар туралы» шешімімен республикада мұғалімдерді жетілдіру жетілдіру институттарының желісін 3-тен 9-ға дейін ұлғайту қарастырылды.

1948 жылдың 10 ақпанында облыстық мұғалімдер білімін жетілдіру институты туралы Ереже бекітілді.

Қарағанды облыстық атқару комитетінің 1948 жылғы 6 тамыздағы № 416 шешімі негізінде облыстық халыққа білім беру бөлімінің әдістемелік кабинеті базасында Қазақ КСР Ағарту министрлігіне бағынысты Қарағанды облыстық мұғалімдерді жетілдіру институты ұйымдастырылды.

Жетпіс жыл бойы тарихи дамудың қандайда болсын кезеңіне сәйкес ұйымның мәртебесі мен онымен шешу міндеттері өзгеріп отырды. Бірақ әрдайым Институт республикада, Орталық Қазақстандағы білім беруді дамытудың көшбасшысы болып қала берді, қоғамдық ой-өрісінің дамытуға, 2018 жылы өзінің 86 жылдығын атап өтетін Қарағанды облысының мұғалімдерін дайындауға ықпал етті.

Облыс әкімі Ерлан Қошанов 2018 жылды Білім жылы деп жариялады. Жұмыстың негізгі мазмұны білім беру ұйымдарының материалдық-техникалық базасын, мектепке дейінгі және мектепте білім беру сапасын нығайтуға бағытталады. Өлбетте, білім беруді жаңартуға арналған стратегиялық бағдарламаларды іске асырудың басты қозғаушы ресурсы – мұғалім, педагог болып табылады!

Қазіргі уақытта педагогтардың біліктілігін арттырудың аймақтық жүйесі «Өрлеу» педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру Институтынан басқа жоғары білім беру ұйымдарымен, білім беруді дамытудың оқу-әдістемелік орталығымен, аудандық, облыстық қалалық әдістемелік кабинеттерімен, жеке құрылымдармен ұсынылған. Ересектерге қосымша білім беру саласында білім беру қызметтерінің әр алуандығы жағдайында Қарағанды біліктілікті арттыру институтының 70 жылдық тарихы педагогтардың біліктілігін арттыру саласында мемлекеттік саясаттың сабақтастығы, тұрақтылығы мен тиімділігінің көрсеткіші ретінде қарастырылады.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 17 ақпандағы № 232 Қаулысымен облыстарда және Астана мен Алматы қалаларындағы 16 аймақтық біліктілікті арттыру институттары (БАИ) мен басшы және ғылыми-педагогикалық кадрлардың республикалық біліктілікті арттыру институтын біріктірген «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамы құрылды.

Курстық дайындық пен курстан кейінгі қолдаудың мақсаты мен мазмұнын анықтау сұрақтарында басқаруды орталықтандыру педагогтардың кәсіби деңгейін арттыруды

ұйымдастыруда мемлекеттік басымдық болып табылды.

2013-2017 жылдар аралығында мемлекеттік тапсырыс бойынша «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтымен (бұдан әрі – Институт) ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді біліктілікті арттыру курстарында облыстың 18 129 (96%) педагогикалық қызметкерлері оқытылды.

Осы жылдары Институт филиалдардың іс-әрекетінің рейтингінде бірінші орынды тұрақты иеленіп, «Өрлеу» жүйесінің көшбасшысы болып табылатын Топ-институттарының тобына үнемі кіріп отыр.

2014-2016 жылдарда Қарағанды облыстық педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты дамуының «Мықты аймақ – мықты Орталық» стратегиялық жоспары жүзеге асырылды. 2017 жылдан бастап «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының 2017-2019 жылдарға арналған Даму бағдарламасы – стратегияны жобалаудың жаңа форматы анықталды.

2017 жылы Институттың педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бойынша қызмет көрсетулер сапасын басқару жүйесі сертификатталған. 2017 жылғы 30 қаңтардағы №КЗ. 5510974.07.03.00179 сапа сертификаты «Сапаның менеджменті жүйелері. Талаптар» ҚР СТ ИСО 9001-2009 (ISO 9001:2008) стандартының талаптарына жүйенің сәйкестігін куәландырады.

Бүгінде Институт Қарағанды облысында колледж бен жоғары оқу орнының оқу аудиториясында, мектеп сыныбында, балабақшаның тобында өзгерістерді жүзеге асырудың маңызды ғылыми және әдістемелік ресурспен педагогикалық қауымдастықты қамтамасыз ететін тиімді, кәсіби, бәсекеге қабілетті ұйым болып табылады.

Мереке мақсаты педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттырудың Қарағанды институтының 70 жылдығы (бұдан әрі – Тойлау): Қарағанды аймағының педагогикалық қауымдастығының және Институттың жетістіктері мен құндылықтарын насихаттау, педагогтардың кәсіби дамуы бойынша «Өрлеу» БАҰО» АҚ идеяларын ілгерілету.

Мерекелеудің негізгі мазмұнының бағыты:

- Адамдар. Уақыт. Тарих
- Институттың жаңа жобалары
- Бірге – өнімді. Институт серіктестері

Мерекелеуге қатысуы мүмкін:

- «Өрлеу» БАҰО» АҚ Басқармасы, «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдары;
- Қарағанды облысының әкімдігі, Қарағанды қаласының әкімдігі, Қарағанды қаласының Қазыбек би атындағы ауданның әкімдігі;
- Қарағанды облысының білім басқармасы, қалалық және аудандық білім бөлімдері;
- Білім беруді дамытудың оқу-әдістемелік орталығы, Қарағанды облысының қалалық және аудандық әдістемелік кабинеттері;
- Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті, «Болашақ» Академиясы;
- Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті, «Болашақ» Академиясы;
- Білім беру және ғылыми ұйымдар: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, «Бөбек» Ұлттық ғылыми-тәжірибелік, білім беру және сауықтыру орталығы, «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ ПШО филиалы, Қарағанды қ. химия-биология бағытындағы Назарбаев Зияткерлік мектебі;
- Қарағанды облысы, Қарағанды қаласы Қазыбек би атындағы ауданның «Нұр Отан» партиясының филиалдары;
- «Қарағанды облысының білім беру және ғылым қызметкерлерінің кәсіподағы» қоғамдық бірлестігі;

- Қарағанды облысының мемлекеттік мұрағаты;
- техникалық және кәсіптік білім беру, біліктілікті арттыру жүйесі мен жоғары оқу орындарының ғалымдары оқытушылары, адами ресурстарды дамытудың мамандары, педагогтар, магистранттар, білім беру жүйесін ұйымдастырушылар;
- кәсіби шеберліктің педагогикалық байқауларының жеңімпаздары;
- жас мамандар (педагогикалық қызметкерлер).

Мерекелеудің негізгі міндеттері:

- Институт дамуының сабақтастығын, тұрақтылығын көрсету;
- «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдарымен, қызығушылық танытқан ғылыми, білім беру, қоғамдық ұйымдармен әрекеттесудің жаңа формаларын өзектендіру;
- БАҚ-да (баспа басылымдары, әлеуметтік желілер және т.б.) Институтты, «Өрлеу» БАҰО» АҚ әрі қарай ілгері бастырудың ақпараттық ресурсын құру;
- Педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру дәстүрлері мен инновацияларының өзара әрекеттесуі негізінде Институт дамуының жаңа трендтерін іздеу.

Мерекелеудің күтілетін нәтижелері:

- Қарағанды аймағының өлкетануында жаңа парақшаны құру;
- білім берудің жаңартылған мазмұнын енгізу жағдайында Қарағанды облысының ғылыми-педагогикалық қоғамдастығын біріктіру;
- педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру жүйесінде аймақаралық байланыстарды одан әрі нығайту және дамыту;
- корпоративтік сәйкестікті дамыту және нығайту.

Мерекелеу аясында ақпараттық-имидждік іс-шара:

Іс-шараны дайындау барысында шығарылатындар:

- Институттың 70 жылдығына арналған буклет;
- 2018 жылдың күнтізбесі;
- педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру Институтының тарихы бойынша басылым.

Мерекелеудің іс-шараларын ұйымдастыру мен өткізудің материалдары келесіде орналастырылады:

- газеттерде: «Егемен Қазақстан» жалпыұлттық республикалық газеті, «Казахстанская правда» жалпы ұлттық күнделікті газеті, «Орталық Қазақстан» Қарағанды облыстық қоғамдық-саяси газеті, «Индустриальная Караганда» облыстық газеті, «Білімді ел – Образованная страна» республикалық білім беру қоғамдық-саяси газеті, «Білім айнасы» республикалық газеті және т.б.;

- электрондық газетте <http://gazeta.orleu-krq.kz/>. «Өрлеу. Аймақтағы білім газеті» – Газета «Өрлеу» Образование в регионе» желілік басылымы;

- облыстық және республикалық телевидениеде;
- «Өрлеу» БАҰО» АҚ әлеуметтік желілерінде және Қарағанды облысы бойынша біліктілікті арттыру институтының сайттарында.

Мерекелеу барысында «Өрлеу» гранттары Қарағанды облысы педагог қызметкерлеріне табыстау жүзеге асады.

Мерекені қаржылай қамтамасыз ету:

- «Өрлеу» БАҰО» АҚ қаржысы;
- демеушілік.

Тұжырымдама 2017 жылдың 11 қазанындағы Институт аппаратының отырысында қарастырылып, бекітілді

КОНЦЕПЦИЯ ПРАЗДНОВАНИЯ 70-ЛЕТИЯ ИНСТИТУТ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ

Ведущими направлениями второй Подпрограммы «Тәрбие және білім» Программы модернизации общественного сознания «Рухани жаңғыру» рассматриваются краеведение и воспитание личности.

С учетом этого празднование в 2018 году 70-летия Института повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области рассматривается нами как возможность оценки вклада Института в развитие образования Карагандинского региона, в развитие профессионального педагогического сообщества области и республики.

Решением Совета Министров КазССР и ЦК КП(б) Казахстана от 20 января 1948 года «О мерах по дальнейшему развитию высшего и среднего образования КазССР» предусматривалось расширение в республике сети институтов усовершенствования учителей с 3-х существующих до 9-ти.

10 февраля 1948 года утверждено Положение об областном институте усовершенствования учителей.

На основании решения Карагандинского облисполкома от 6 августа 1948 года № 416 на базе методического кабинета ОблОНО был организован Карагандинский областной институт усовершенствования учителей с подчинением Министерству просвещения КазССР.

На протяжении семи десятка лет менялись статус организации и решаемые ею задачи в соответствии с тем или иным этапом исторического развития. Но всегда Институт оставался флагманом развития образования в Центральном Казахстане, республике, оказывал влияние на развитие общественной мысли, подготовку учительских кадров Карагандинской области, которая отметит в 2018 году свое 86-летие.

2018 год объявлен Акимом области Ерланом Кошановым Годом образования. Основное содержание работы будет направлено на укрепление материально-технической базы организаций образования, повышение качества дошкольного и школьного образования. Очевидно, что основным движущим ресурсом реализации стратегических программ обновления образования является учитель, педагог!

В настоящий момент региональная система повышения квалификации педагогов, помимо Института повышения квалификации педагогических работников – филиала АО «НЦПК «Өрлеу» представлена организациями высшего образования, учебно-методическим центром развития образования, методическими кабинетами районов, городов области, частными структурами. В условиях разнообразия образовательных услуг в сфере дополнительного образования для взрослых 70-летие истории Карагандинского института повышения квалификации рассматривается показателем преемственности, стабильности и эффективности государственной политики в области повышения квалификации педагогов.

Постановлением Правительства Республики Казахстан от 17 февраля 2012 года № 232 создано Акционерное общество «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу», объединившее республиканский институт повышения квалификации руководящих и научно-педагогических кадров и 16 региональных институтов повышения квалификации (ИПК) в областях и городах Астана и Алматы. Государственным приоритетом в организации повышения профессионального уровня педагогов стала централизация управления в вопросах определения цели и содержания курсовой подготовки и посткурсового сопровождения.

За период 2013-2017 годы филиалом АО «НЦПК «Өрлеу» Институтом повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области (далее – Институт) на краткосрочных и длительных курсах повышения квалификации по государственному заказу обучено 18 129 (96%) педагогических работников области.

Все эти годы Институт неизменно входит в топ группинститутов, являющихся лидерами системы «Өрлеу», стабильно занимая первые места в рейтинге деятельности филиалов.

Институтом в 2014-2016 годах реализован Стратегический план развития Карагандинского областного института повышения квалификации педагогических работников «Сильный регион – сильный Центр».

С 2017 года определен новый формат проектирования стратегии – Программа развития филиала АО «НЦПК Өрлеу» Института повышения квалификации педагогических работников Карагандинской области на 2017-2019 годы.

В 2017 году сертифицирована система менеджмента качества услуг Института по повышению квалификации педагогических работников. Сертификат качества №KZ.5510974.07.03.00179 от 30 января 2017 года подтверждает соответствие системы требованиям стандарту СТ РК ИСО 9001-2009 (ISO 9001:2008) «Системы менеджмента качества. Требования».

Сегодня Институт является эффективной, конкурентоспособной профессиональной организацией в Карагандинской области, обеспечивающей педагогическое сообщество значительным научным и методическим ресурсом осуществления перемен в группе детского сада, классе школы, учебной аудитории колледжа и вуза.

Цель празднования 70-летия Карагандинского института повышения квалификации педагогических работников (далее – Празднование): пропаганда ценностей и достижений Института и педагогического сообщества Карагандинского региона, продвижение идей АО «НЦПК «Өрлеу» по профессиональному развитию педагогов.

Основные содержательные линии Празднования:

- Люди. Время. История
- Новые проекты Института
- Вместе – продуктивнее. Партнеры института

Возможные участники Празднования:

- Правление АО «НЦПК «Өрлеу», филиалы АО «НЦПК «Өрлеу»;
- Акимат Карагандинской области, акимат города Караганды, акимат района имени Казыбек би города Караганды;
- Управление образования Карагандинской области, городские и районные отделы образования;
- Учебно-методический центр развития образования, методические кабинеты районов, городов Карагандинской области
- Карагандинский государственный университет имени академика Е.А. Букетова, Академия «Болашақ»;
- образовательные и научные организации: Национальная академия образования им.Ы.Алтынсарина, Национальный научно-практический образовательный и оздоровительный центр «Бәбек», филиал Центра педагогического мастерства АОО «Назарбаев интеллектуальные школы» в г.Караганде, Назарбаев интеллектуальная школа химико-биологического направления г.Караганды;
- Карагандинской областной, района имени Казыбек би города Караганды филиалы партии «Нұр Отан»;
- Общественное объединение «Профсоюз работников образования и науки Карагандинской области»;
- Государственный архив Карагандинской области;
- ученые, преподаватели технического и профессионального образования, вузов и

системы повышения квалификации, специалисты по развитию человеческих ресурсов, педагоги, магистранты, организаторы системы образования;

- победители педагогических конкурсов профессионального мастерства;
- молодые специалисты (педагогические работники).

Основные задачи Празднования:

- продемонстрировать преемственность, стабильность развития Института;
- актуализировать новые формы взаимодействия с филиалами АО «НЦПК «Өрлеу», заинтересованными научными, образовательными, общественными организациями;
- создать информационный ресурс по дальнейшему продвижению Института, АО «НЦПК «Өрлеу» в СМИ (печатные издания, социальные сети и др.);
- поиск новых трендов развития Института на основе взаимодействия традиций и инноваций повышения квалификации педагогических работников.

Ожидаемые результаты Празднования:

- создание новой страницы в краеведении Карагандинского региона;
- консолидация научно-педагогического сообщества Карагандинской области в условиях внедрения обновленного содержания образования;
- дальнейшее укрепление и развитие межрегиональных связей в системе повышения квалификации педагогических работников;
- развитие и укрепление корпоративной идентичности.

Организационные, научно-методические мероприятия в рамках Празднования:

- обобщение архивных фондов;
- проведение Республиканских научно-практических конференций, Республиканских педагогических чтений;
- проведение методических десантов;
- проведение конкурсов профессионального мастерства;
- издание научных и методических материалов, периодических журналов и др.

Информационно-имиджевые мероприятия в рамках Празднования:

В ходе подготовки мероприятия будет осуществлен выпуск:

- буклета, посвященного 70-летию Института;
- календаря на 2018 год;
- издания по истории Института повышения квалификации педагогических работников.

Материалы по организации и проведению Празднования будут размещены:

- в газетах: жалпыұлттық республикалық «Егемен Қазақстан» газеті, общенациональная ежедневная газета «Казахстанская правда», Қарағанды облыстық «Орталық Қазақстан» қоғамдық-саяси газеті, областная газета «Индустриальная Караганда», республиканская образовательная общественно-политическая газета «Білімді ел – Образованная страна», республиканская газета «Білім айнасы» и др.;

- в электронной газете <http://gazeta.orieu-krq.kz/>. Сетевое издание «Өрлеу. Аймақтағы білім газеті» – Газета «Өрлеу»;

- на областном и республиканском телевидении;
- на сайтах и в социальных сетях АО «НЦПК «Өрлеу», Института повышения квалификации по Карагандинской области.

В ходе Празднования будет осуществлено вручение грантов «Өрлеу» педагогическим работникам Карагандинской области.

Финансовое обеспечение Празднования:

- средства АО «НЦПК «Өрлеу»;
- спонсорство.

Концепция рассмотрена и утверждена на заседании аппарата Филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области 11 октября 2017 года

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ИДЕЯЛАР ПАНОРАМАСЫ

Өрлеу 2018

ҚҰРМЕТТІ ПЕДАГОГТАР! КОНКУРСҚА ҚАТЫСУҒА ШАҚЫРАМЫЗ!

«Өрлеу» Біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» Акционерлік қоғамы Қазақстан Республикасы Президентінің Н. Назарбаевтың 2018 жылғы 10 қаңтардағы «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері атты Жолдауын іске асыру аясында Республикалық «Педагогикалық идеялар панорамасы» бейне-сабақтар мен бейне-дәрістердің конкурсына қатысуға шақырады.

Конкурсқа мектепке дейінгі, орта, қосымша, техникалық және кәсіптік, жоғары білім ұйымдары педагог қызметкерлері қатыса алады.

Конкурстың мақсаты – біріңғай ақпараттық-білім кеңістігінде заманауи педагогикалық тәжірибені жинақтау және насихаттау, педагогтардың ақпараттық-коммуникациялық және технологиялық құзыреттіліктерін арттыру.

Конкурс 2 кезеңмен өткізіледі: аймақтық және республикалық.

Байқауды өткізу шарттары мен тәртібі бойынша толық ақпаратпен <http://orleu-krg.kz/> ресми сайтымыз арқылы танысуға болады.

УВАЖАЕМЫЕ ПЕДАГОГИ! ПРИГЛАШАЕМ ПРИНЯТЬ УЧАСТИЕ В КОНКУРСЕ!

Акционерное общество «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» приглашает принять участие в Республиканском конкурсе видео-уроков и видео-лекций «Панорама педагогических идей» в рамках реализации Послание Президента Республики Казахстан Н. Назарбаева народу Казахстана от 10 января 2018 года «Новые возможности развития в условиях четвертой промышленной революции».

В Конкурсе могут принимать участие педагогические работники организаций дошкольного, среднего, дополнительного, технического и профессионального, высшего образования.

Цель Конкурса – Обобщение и популяризации современного педагогического опыта, повышение информационно-коммуникационной и технологической компетентности педагогов в едином информационно-образовательном пространстве.

Конкурс проводится в 2 этапа: региональный и республиканский.

С условиями и порядком проведения Конкурса можете ознакомиться на нашем официальном сайте: <http://orleu-krq.kz/>

<i>Ахметова Гульнас Кенжетаетвна</i>	П.ғ.д., профессор, ҚР Ұлттық ғылым академиясының корреспондент-мүшесі, «Өрлеу» БАҰО» АҚ Басқарма төрайымы, Алматы қ., Қазақстан Республикасы
<i>Айткенова Молдир Болатовна</i>	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ «Тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру» кафедрасының аға оқытушысы, Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
<i>Абзалбек Лаура Сапаровна</i>	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ «Тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру» кафедрасының аға оқытушысы, Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
<i>Бектыбаева Гульнар Шаймерденовна</i>	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ «Тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру» кафедрасының аға оқытушысы, Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
<i>Бучина Ирина Сергеевна</i>	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ мониторинг және талдау бөлімінің бас маманы, Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
<i>Жеткенбаева Рымкуль Толеубаевна</i>	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ әдістемелік қамтамасыз ету және инновациялық даму бөлімінің бастығы, Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
<i>Жетписбаева Мейрамгуль Асылбековна</i>	Ф.ғ.к., «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ директорының оқу-әдістемелік жұмыстар жөніндегі орынбасары, Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
<i>Каргин Сергали Толеубекович</i>	П.ғ.д., профессор, академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің оқу жұмысы бойынша проректоры, Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
<i>Кушнир Марина Петровна</i>	П.ғ.к., «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ «Мектепке дейінгі тәрбие және бастауыш білім беру» кафедрасының меңгерушісі, Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
<i>Матсалаева Жазира Калдыбаевна</i>	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Ақтөбе облысы бойынша ПҚ БАИ жетекші маманы, Ақтөбе қ., Қазақстан Республикасы
<i>Муканова Саулеш Димкешевна</i>	П.ғ.д., профессор, «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ директоры, Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
<i>Сулейменов Муратбек Балтинович</i>	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ «Тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру» кафедрасының аға оқытушысы, Қарағанды қ., Қазақстан Республикасы
<i>Туякова Кульсун Сатбековна</i>	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қостанай облысы бойынша ПҚ БАИ әкімшілік-ұйымдастыру мәселелері бойынша басқарманың бастығы, Қостанай қ., Қазақстан Республикасы
<i>Уланова Галина Александровна</i>	Ярославль облыстық «Білім беруді дамыту институты» қосымша кәсіби білім беру мемлекеттік автономдық мекемесінің білім беру қызметі бойынша проректоры, Ярославль қ., Ресей Федерациясы
<i>Федас Любовь Анатольевна</i>	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қостанай облысы бойынша ПҚ БАИ кітапхана меңгерушісі, Қостанай қ., Қазақстан Республикасы
<i>Хью Кеслин</i>	Оңтүстік Австралия Университетінің профессоры, Аделаида қ., Австралия

<i>Ахметова Гульнас Кенжетаяевна</i>	Д.п.н., профессор, член-корреспондент Национальной академии наук РК, председатель Правления АО «НЦПК «Өрлеу», г. Алматы, Республика Казахстан
<i>Айткенова Молдир Болатовна</i>	Старший преподаватель кафедры воспитания и социализации личности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, г. Караганда, Республика Казахстан
<i>Абзалбек Лаура Сапаровна</i>	Старший преподаватель кафедры воспитания и социализации личности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, г. Караганда, Республика Казахстан
<i>Бектыбаева Гульнар Шаймерденовна</i>	Старший преподаватель кафедры воспитания и социализации личности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, г. Караганда, Республика Казахстан
<i>Бучина Ирина Сергеевна</i>	Главный специалист отдела мониторинга и анализа филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, г. Караганда, Республика Казахстан
<i>Жеткенбаева Рымкуль Толеубаевна</i>	Начальник отдела методического обеспечения и инновационного развития филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, г. Караганда, Республика Казахстан
<i>Жетписбаева Мейрамгуль Асылбековна</i>	К.ф.н., заместитель директора по учебно-методической работе филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, г. Караганда, Республика Казахстан
<i>Туякова Кульсун Сатбековна</i>	Начальник управления по административно-организационным вопросам филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Костанайской области», г. Костанай, Республика Казахстан
<i>Каргин Сергали Толеубекович</i>	Д.п.н., профессор, проректор по учебной работе Карагандинского государственного университета им. академика Е.А.Букетова, г. Караганда, Республика Казахстан
<i>Кушнир Марина Петровна</i>	К.п.н., заведующая кафедрой дошкольного воспитания и начального обучения филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, г. Караганда, Республика Казахстан
<i>Федас Любовь Анатольевна</i>	Заведующая библиотекой филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Костанайской области», г. Костанай, Республика Казахстан
<i>Матсалаева Жазира Калдыбаевна</i>	Ведущий специалист филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Актыубинской области, г. Актобе
<i>Муканова Саулеш Димкешевна</i>	Д.п.н., профессор, директор филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, г. Караганда, Республика Казахстан
<i>Сулейменов Муратбек Балтинович</i>	Старший преподаватель кафедры воспитания и социализации личности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, г. Караганда, Республика Казахстан
<i>Уланова Галина Александровна</i>	Проректор по образовательной деятельности государственного автономного учреждения дополнительного профессионального образования Ярославской области «Институт развития образования», г. Ярославль, Российская Федерация
<i>Хью Кеслин</i>	Профессор Университета Южной Австралии, г. Аделаида, Австралия